

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2022

Bc. Anděla Zubrová

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PŘEKLAD VYBRANÝCH LEXIKÁLNÍCH JEDNOTEK NÁSTROJI
PODPORUJÍCÍMI STROJOVÝ PŘEKLAD

– ZAMĚŘENO NA POJMY Z PRÁVNÍ TERMINOLOGIE

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor: Bc. Anděla Zubrová

Studijní obor: Španělská filologie – specializace programu Románská filologie

2022

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Bc. Anděla Zubrová

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Janě Peškové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady nejen při zpracování této práce, ale také v průběhu celého studia na JU. Dále děkuji svým rodičům za každodenní „ti fandim“, a v neposlední řadě mému příteli za trpělivost během zkouškových období.

Anotace

Diplomová práce s názvem „Překlad vybraných lexikálních jednotek nástroji podporujícími strojový překlad – zaměřeno na pojmy z právní terminologie.“ se v teoretické části nejprve zabývá překladem jako takovým, dále pak překladu právních textů, specifiky právního jazyka a v neposlední řadě využití počítačových nástrojů pro překlad právního lexika. V rámci experimentu v části praktické byly hodnoceny automaticky přeložené právní termíny jednoslovné, víceslovné a jazykové šablony vybranými strojovými překladači.

Klíčová slova: Strojový překlad, strojové překladače, právníké texty, právníký jazyk

Annotation

Master thesis entitled "Translation of selected lexical units by tools supporting machine translation - focused on concepts from legal terminology." In the theoretical part, it first deals with translation as such, then with the translation of legal texts, the specifics of legal language and last but not least the use of computer tools for the translation of legal lexis. The experiment in the practical part evaluated the automatic translation of single-word, multi-word and template language legal terms by selected machine translators.

Keywords: Machine translation, machine translators, legal texts, legal language

Anotación

Tesis de máster titulada "Traducción de unidades léxicas seleccionadas mediante herramientas de apoyo a la traducción automática - centrada en conceptos de la terminología jurídica". En la parte teórica, se aborda en primer lugar la traducción como tal, después la traducción de textos jurídicos, las especificidades del lenguaje jurídico y, por último, el uso de herramientas informáticas para la traducción del léxico jurídico. El experimento de la parte práctica evaluó la traducción automática de términos jurídicos de una sola palabra, de varias palabras y de plantillas por parte de traductores automáticos seleccionados.

Palabras clave: Traducción automática, traductores automáticos, textos jurídicos, lenguaje jurídico

Obsah

Metodologický úvod	10
Obecně k překladu	11
O překládání terminologie	12
Složky textu	14
Princip překladu	14
Překlad právnických textů	15
Styl právnických dokumentů	16
Právní texty	17
Vnitrojazykový překlad	17
Mezi jazykový překlad	19
Právní překlad	22
Techniky právního překladu	23
Specifika a kvality právního překladu	29
Proces právního překladu	32
Překladatelský postup Kalkování	35
Překladatelský postup Výpůjčky	35
Specifika právního jazyka	35
Původ a obecná charakteristika právního jazyka	41
Právní lexikum a slovtvorba	43
K využití počítačových nástrojů pro překlad právního lexika	47
Strojový překlad	47
Původ strojového překladu	48
Umělá inteligence	48
Předzpracování a závěrečné úpravy strojového překladače	49
Nejmenší překladová jednotka	49
Slovník versus korpus	50
Frázový překlad	51
Strojové překladače	52
PRAKTICKÁ ČÁST	53
Překlady jednoslovných právních termínů	56
Legální definice a citace	57
Kontrastivní analýza	63
Překlady víceslovných právních termínů	67
Legální definice a citace	68

Kontrastivní analýza	76
Překlad jazykových šablon.....	82
Zhodnocení kvality překladů.....	92
Závěr	94
Resumen.....	95
Seznam použité literatury	97
Internetové zdroje	98
Přílohy.....	99
Text č. 1	99
Text č. 2	101
Text č. 3	102
Text č. 4	106
Text č. 5	109

Metodologický úvod

Hlavním tématem mé diplomové práce s názvem „Překlad vybraných lexikálních jednotek nástroji podporujícími strojový překlad – zaměřeno na pojmy z právní terminologie“ bude provést analýzu strojového překladu právních termínů a jazykových šablon z oblasti trestního práva mezi jazyky čeština – španělština.

Jakožto studentka lingvistického oboru mohu říct, že strojové překladače neboli MT (Machine Translation), začínají být nedílnou a nezbytnou součástí každodenního života pro každého, kdo mluví pouze mateřským jazykem. Za posledních pět let online strojové překladače jako například Google Translator, Lingea Translations, nebo nejnovější překladač DeepL Translator několikanásobně zlepšily kvalitu překladu a každým dnem se skrze uživatele zdokonalují. Používají totiž hluboké učení neuronových sítí k překladu celých vět a překlad se tak díky nim neustále zlepšuje.

Překlad právních textů je ale díky rozdílnosti právních systémů v každé zemi mnohdy velice náročný, ne-li nemožný, a proto má motivace pro psaní této práce je zjistit, zda nám MT nástroje jsou schopné posloužit i při překladu tak odborných textů. Toto téma je dle mého názoru velmi aktuální, díky neustálému vzestupu kvality online překladačů a jejich podílu na usnadnění naší komunikace se světem.

V teoretické části práce se budu nejdříve zabývat překladem jako takovým, dále pak překladem právnických textů a specifiky právního jazyka, kde popíšu původ a obecnou charakteristiku právního jazyka, a nakonec kapitolou využití počítačových nástrojů pro překlad právního lexika.

V části praktické se pak zaměřím na analýzu překladu vybraných lexikálních jednotek z trestních rozsudků. Tato část práce bude rozdělena do tří kapitol, kdy v první se zaměřím na strojový překlad jednoslovných právnických termínů, v druhé na překlad víceslovných termínů a dále pak jazykových šablon typických pro právní texty. Část praktickou následně zakončím kapitolou Zhodnocení kvality překladu, kde graficky znázorním, které z vybraných strojových překladačů dokázaly vytvořit správný ekvivalent, a které zároveň dokázaly vytvořit co nejsrozumitelnější text.

Obecně k překladu

Za kardiální překladatelský problém se dlouho považovala otázka ekvivalentnosti. Zdůrazňovala se možnost převedení veškeré informace textu výchozího jazyka (Vj) do textu cílového jazyka (Cj) i při různosti gramatických systémů obou jazyků. Jestliže pak vlastně první lingvisticky zaměřený britský teoretik překladu J. Catford přichází s názorem, že jednotky Vj a Cj nemusejí mít v lingvistickém smyslu stejný význam, ale mohou fungovat v téže situaci, předjímá vlastně už pojem tzv. *funkční ekvivalence*, s kterým dnes pracujeme, i když Catford tohoto termínu nepoužívá. Dnes považujeme za základní princip překladu funkční přístup, funkční ekvivalenci.¹

V pojetí P. Newmarka, britského teoretika a praktika zejména v oblasti neliterárního překladu, je komunikativní překlad obecně jednodušší, jasnější, přizpůsobuje se patřičnému rejstříku jazyka, má tendenci k *undertranslation* (giving less information in the translation than in the original – by omitting), a k používání obecnějších výrazů v nesnadných pasážích. – Naproti tomu sémantický překlad je složitější, těžkopádnější, detailnější, sleduje spíše autorovy myšlenkové pochody než jeho záměr. Má tendenci k *overtranslation*, k větší specifičnosti než originál, při hledání významového odstínu přidává informace.²

Překladatel přizpůsobuje text adresátovi s odlišným zázemím na základě zkušenostního a situačního kontextu. Prakticky to znamená, že musí řešit problematiku spojenou se slovy označujícími předměty nebo jevy těsně spjatými s historií, kulturou, ekonomikou a způsobem života, které nemají ekvivalenty v Cj. Jde o tzv. *bezekvivalentní lexikum* či nulové sémantické korespondence. Jsou to názvy institucí, novin, časopisů, zeměpisné názvy, jejichž ekvivalenty jsou v jazykové zkušenosti adresátů, názvy národních jídel, šatstva, tanců a her, hudebních nástrojů, školského systému, politických a společenských organizací.³

¹ KNITTLOVÁ D. – K teorii i praxi překladu – 2000 str. 5

² Ibid str. 8

³ Ibid str. 11

O překládání terminologie

Nezřídka panuje představa, že odborný text může překládat každý, kdo zvládne základní slovesa a pár odborných termínů, které lze z jazyka do jazyka dosazovat „kus za kus“. Takový vztah k termínu podporují i některé odborné publikace, v nichž se poukazuje na to, že termín vlastně ani není předmětem překladu, ale pouhého překódování.⁴

Jak dále uvádí Hanáková: „Máme však za to, že takové chápání termínu značně zjednodušuje překladatelskou problematiku s ním spojenou, neboť při výběru terminologického ekvivalentu volba neexistuje jen tam, kde si v různých jazycích zcela odpovídá chápání pojmu, který daný termín označuje. Praxe ale ukazuje, že pojmový systém odražený v terminologii určitého oboru si v různých jazycích nemusí vždy zrcadlově odpovídat. A to je důvod, proč se odbornému termínu překladatel profesionál nemůže programově učit jen jako jazykovému pojmenování, ale měl by získávat také určitou představu o tom, co daný termín představuje.“

Překladatel-praktik může ovšem namítnout, že přesto existují odborné texty, které lze překládat „rovnou do stroje“, přičemž i člověk „pouze“ jazykově vzdělaný, nezasvěcený do oboru, pro jehož potřeby překládá, vystačí v těchto případech jen s dodatečnou konzultací odborníka. Je tedy třeba si položit otázku, zda všechny problémy spojené s odborným překladem jako takovým a s překladem termínů zvláště platí stejně pro všechny obory, nebo zda v každém z nich nabývají různé kvality.⁵

Z hlediska sémantického vedou rozdílné slovotvorné nástroje budování odborné terminologie k rozdílné motivovanosti jednotlivých termínů, která nejen odráží rozdíly v chápání příslušných pojmů, ale do značné míry předurčuje charakter eventuálního terminologicko-pojmového nesouladu mezi oběma jazyky.⁶

Z hlediska překladu je však s největšími problémy spojený jev, který bývá za synonymií mylně pokládán -, „termínové vakuum“. Dochází k němu v jednom z jazyků, střetnou-li se dva odlišné způsoby k přístupu k objektivní skutečnosti, podmíněné různým charakterem obou jazyků. Od skutečné synonymie se jev, při němž dochází v jednom z jazyků k termínovému vakuu, liší tím, že není dán snahou o lepší lexikální uchopení

⁴ HANÁKOVÁ M. – Termín z hlediska překladu odborného textu str. 44

⁵ Ibid str. 45

⁶ Ibid str. 49

pojmu, ale existuje v důsledku poněkud odlišného pojmového systému, kde se v jednom z jazyků ztvárňuje několik pojmů, které se v druhém jazyce na lexikální úrovni nevydělují. K nepříliš jasnému odlišování tohoto jevu od synonymie přispívá fakt, že jednotlivá pojmenování tvořící příslušné terminologické série se mohou vázat ke specifickému pojmu jen v určitých kontextech, v jiných zas mohou být vzájemně zaměnitelné.⁷

Obecně lze tedy říct, že čím výraznější stylové vymezení odborného termínu, tím je nejen větší jeho významová nezávislost na kontextu, ale i menší okruh problémů vyplývajících z překladu. Tato okolnost také do jisté míry vysvětluje, proč mohou existovat rozdíly v obtížnosti překladu textů reprezentujících různé obory (nejmenší stylová vymezenost je patrná u termínů společenskovedních, největší u termínů spojených s vědami exaktními, což jde ruku v ruce s faktem, že právě ve společenskovedních textech je nejvíce zastoupena složka neterminologická, v textech vztahujících se k vědám exaktním nejméně) i proč lze u některých oborů dokonce hovořit o větší obtížnosti překladu do češtiny než v opačném směru. V každém případě je ale vždy kvalitní odborný překlad dílem nejen vysoké jazykové kompetence překladatele, ale i jeho značné kompetence věcné a je proto třeba jej hodnotit jako výsledek vysoce profesionální činnosti.⁸

Jak uvádí Horecký na začátku své studie,⁹ „Hned na začátku je třeba říct, že tyto výrazy se zásadně nepřekládají, ale pouze substituují. Pokud je určitý vědní obor poměrně rozvinutý, má svůj vlastní systém pojmů a souběžně s ním i systém termínů (které chápeme jako názvy pojmů). Je přirozené, že systém termínů je nadjazykový, není přímo závislý na národním jazyce, přičemž systémy se mohou v různých jazycích v různé míře lišit.“

Při skutečném překladu – v naprosté většině případů v živých jazycích – se slovo původního jazyka nahrazuje slovem jazyka cílového, pokud je taková substituce dostatečně přesná: *basis* – základ, *memory* – paměť, *edge* – okraj. Při překladu víceslovných termínů je vhodnější zachovat alespoň stejnou onomaziologickou strukturu, jako je tomu u dvojic *date structure* – struktura dat, případně *datová struktura*, *date*

⁷ HANÁKOVÁ M. – Termín z hlediska překladu odborného textu str. 50-51

⁸ Ibid str. 56-57

⁹ HORECKÝ J. – O prekladaní terminologie str. 58

element – položka dat, datový prvek (jak je vidět, onomatologická struktura se může lišit).¹⁰

Složky textu

Základní složka textu je sémantická (obsahová), vyjádřena lexikálními prvky uvedenými ve vztah gramatickým systémem. Vedle denotační informace zaměřené na věcnou situaci je nedílnou součástí textu obsahová informace konotační, daná funkčně stylistickým a expresivním zabarvením jazykového výrazu. Neméně důležitou složkou obsahu je aspekt pragmatický, zkušenostní, který je dán vztahem mezi jazykovým výrazem a účastníky komunikativního aktu. Všechny tři obsahové komponenty jsou těsně organicky spjaty a k jejich zachování je třeba různých překladatelských posunů či operací. Kromě těchto tří základních složek se berou v úvahu další faktory, které se však s nimi více či méně prolínají.¹¹

R. Jakobson upozorňuje, že těžší je překládat do jazyka, který má nějakou pojmovou kategorii navíc. Větší problém pro překladatele je v tom, co vyjádřit musí než v tom, co vyjádřit může. Tento dnes už běžný poznatek můžeme rozšířit na jevy sémantické, stylistické i pragmatické.

Princip překlada

Pokud jde o podíl lingvistiky na překlada a jeho teorii, základní význam má textová lingvistika ve všech aspektech od analýzy makrostruktury přes funkční větnou perspektivu po koherenci a kohezi. Pro překladatelskou teorii by ale také měla být přínosná konfrontační lingvistika, sociolingvistika, pragmalingvistika a psycholingvistika. Teorie překlada však není souhrn všech těchto disciplín, podstatné jsou pro ni vzájemné vztahy, v nichž význam jednotlivostí záleží na jejich relevanci v širším kontextu příslušného textu, situace a kultury.¹²

¹⁰ HORECKÝ J. – O prekladaní terminológie str. 60

¹¹ KNITTLOVÁ D. – K teorii i praxi překlada – 2000 str. 6

¹² Ibid str. 5

Překlad právnických textů

Jak uvádí Tomášek (1998, 9): „Překladačská stránka právní praxe patří sice k nekonvenčním problémům aplikace práva, nicméně v poslední době neustále nabývá na významu. Možností, jak prakticky využívat překladačské poznatky v právní praxi, se nabízí hned několik. Od využívání při soudním spisovém překladu, přes překlad cizích právních norem, až po překlad cizí právníkové literatury.“

Proces přidružení naší země k Evropské unii a postupné zavádění „evropského práva“ do našeho právního řádu představuje pro naše překladače právních projevů nový problém, totiž být jednak na úrovni v příslušném právním jazyce a jednak se vyrovnat s řadou nových termínů a jiných právních projevů, které k nám z Evropské unie přicházejí.¹³

Všechny pokusy vymezit odborný jazyk narážejí nutně na terminologické a sémantické problémy zakládané synonymy v „běžném jazyce“, stojícími proti jejich obdobám v jazyce odborném. Kromě toho základní slovník „běžného jazyka“ a slovník jazyka odborného obsahuje řadu výrazů, které jsou životaschopné v každém z nich odděleně, ale i v obou dohromady. Například české slovo „dohoda“ nebo francouzské slovo „acquis“ jsou jinak i součástí obecné češtiny nebo obecné francouzštiny, ale ve spojeních „asociační dohoda“ nebo „acquis communautaire“ se stávají jasnou součástí odborného jazyka práva ES.

Obtíž spočívá vždy ve vymezení okamžiku, kdy se projev běžného jazyka stává projevem jazyka odborného. Na druhé straně projevy odborného jazyka jsou pouhou součástí daného odborného stylu a neznamenaají tedy mnoho, aniž jsou zařazeny do nějakého odborného kontextu.¹⁴

Také při překladu projevů práva ES disponuje překladač dvěma variacemi – vnitrojazykovým překladem čili překladem uvnitř jediného národního jazyka, resp. mezi jeho dvěma sémantickými stupni, a překladem mezijazykovým, čili překladem mezi dvěma odlišnými národními (právními) jazyky.¹⁵

Protože jedním z hlavních charakteristických znaků právních termínů je přesně definovaný a jasný pojem, jež označují, má překladač v procesu vnitrojazykového překladu k přesnému k postihu tohoto pojmu napomoci sémantická metoda

¹³ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 10

¹⁴ Ibid str. 13

¹⁵ Ibid str. 16

vnitrojazykového překladu a v jejím rámci používaná sémantická analýza. Zejména ta může zabránit, aby se překladatel vyhnul významovým posunům při překladu do CPJ (cílového právního jazyka).¹⁶

Výstavba projevů právního jazyka představuje patrně daleko obtížnější problém než jeho slovní zásoba. Odráží totiž jazykem danými možnostmi logickou strukturu vydělovaných právních skutečností, a to v mezích možností příslušného jazyka. Překladatel tedy nemůže překládat slovo od slova, ale na základě logické metody vnitrojazykového překladu nalézat vhodná řešení v překladu mezi jazykovém.¹⁷

Styl právnických dokumentů

Je třeba mít na paměti, že dnes je administrativní styl už mnohem různorodější než dříve, protože se výrazně liší sdělení soukromých podnikatelů od sdělení státních, oficiálních. Nacházíme celou řadu různorodých variant, každá má své vnitřní zákonitosti, ale společně je pro ně dosažení co možná jednoznačného výkladu. Platí to především pro styl právnických dokumentů, jejichž texty jsou určeny adresátovi, který je s repertoárem příslušných vyjadřovacích prostředků obeznámen stejně jako sám autor textu. Tím se tento styl blíží stylu vědeckému. Není určen pro širokou veřejnost a je velmi vzdálen od prostředků neformální, spontánní konverzace. Složitá, spleťtá, nepřehledná a zastaralá mluva byla již často předmětem kritiky, ale právníci se stavějí proti zjednodušení v obavě, že by to mohlo vést k případným opomenutím, která by mohla zavinit složité právní spory před soudy. Naproti tomu dnešní právníká čeština je jednodušší než kdysi, zbavila se přílišného nánosu tradice a knižního charakteru.¹⁸

Používá se vesměs souvětí, vět oznamovacích, tázací a zvolací jsou vzácné. Použití vět rozkazovacích závisí na zvolení žánru. Většina právnických vět je stavěna podle formulky, „*Jestliže platí x, pak y bude z*“, tj. dříve, než může k něčemu dojít, je nutno z právního hlediska splnit jisté podmínky. V češtině se užívá jasných, jednoznačně pozitivních formulací.¹⁹

¹⁶ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 16

¹⁷ Ibid str. 18

¹⁸ KNITTLOVÁ D. – K teorii i praxi překladu – 2000 str. 128

¹⁹ Ibid str. 129

Románský prvek ve slovníku právnické angličtiny je velmi silný, což souvisí zřejmě s tím, že po normanském záboru byla přejata francouzská právnická terminologie („assurance, sign, extension, condition, patent, date, revocable, contract, cause, application, benefit, accept, condescend to the request“ apod.).²⁰

Právní texty

Právní texty lze klasifikovat různými způsoby. Můžeme například rozlišit následující skupiny, z nichž každá zahrnuje různé žánry:

- normativní (právní) texty, jejichž účelem je upravovat lidské vztahy v rámci právního systému; vydavatelem je zákonodárná moc (právní texty: ústava, statut autonomie, organický zákon, obyčejový zákon, zákonná vyhláška atd.), ale i správní orgány mohou vydávat normativní texty, např. nařízení
- soudní texty, které zahrnují všechny typy komunikace mezi soudní mocí a občany; emitentem může být buď občan (stížnost, žaloba, reklamace atd.), nebo soudní orgán: tribunál, soud atd. (rozsudek, usnesení, oznámení atd.)
- administrativní texty, které zahrnují všechny typy komunikace mezi veřejnou správou a občany (zákon, osvědčení, žádost atd.)
- notářské texty, listiny vydávané notáři v jejich funkci (plné moci, kupní smlouvy, zástavní smlouvy atd.)²¹

Vnitrojazykový překlad

Sémantická metoda překladu právních projevů uvnitř jednoho právního jazyka (vnitrojazykového překladu) je co do pořadí překladatelských postupů první metodou, kterou je třeba při překladu podniknout. Je totiž první metodou, jíž lze zjistit obsah právní normy, protože právě jazyk je nejdůležitějším prostředkem přenosu právní komunikace. Na základě sémantické metody se především poznává obsah, přesněji řečeno význam právních projevů.²²

²⁰ KNITTLOVÁ D. – K teorii i praxi překladu – 2000 str. 131

²¹ CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español str. 158

²² TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 53-54

Historická podmíněnost se projevuje ve dvojitěm dopadu — přechodném a trvalém. Přechodný dopad historické podmíněnosti charakterizuje vznik právních výrazů a jejich užívání pouze po určitou dobu a poté jejich propad mezi archaismy. Sem patří termíny „berně“ nebo „jitro (plošná míra)“. Takové termíny jsou z hlediska vnitrojazykového překladu cizincem nepříjemné, protože vyžadují nezřídka archivářské pátrání právě po jejich historické podmíněnosti. Například francouzský termín „limoger“ znamená „sesadit někoho pro neschopnost přeložením na jiné místo“. Historická podmíněnost tohoto termínu sahá do let 1914–1918, kdy maršál Joffre posílal neschopné generály do města Limoges, které bylo tehdy vzdáleno od fronty. Takové skutečnosti je rozhodně nutné znát už při vnitrojazykovém překladu, tedy před zahájením překladu do jiného jazyka. Dále například u anglického termínu „Enoch Arden Laws“ je dobré vědět, že název pochází od hrdiny Tennysonovy básně, skrývajícího svou existenci před vlastní manželkou, která ho považuje za zemřelého a uzavře nový sňatek. Z toho pak plyne povaha těchto zákonů USA, které připouštějí zrušení manželství a uzavření nového sňatku, jestliže jeden z manželů nedal vědět, že je na živu po určitou dobu (5 let ve státě New York). Jde tedy o druh prohlášení za mrtvého. Právě v takových případech se někdy chybí, pokud si překladatel při vnitrojazykovém překladu nezjistí původ slov.²³

Někdy má ovšem historická podmíněnost trvalý dopad, a to zejména v případech, kdy se příslušný termín natolik rozšíří a vžije, že je jeho obsah znám ve více jazycích, a už se obvykle zapomene, jak vlastně vznikl. Tak například anglickému slovu „to boycott“, které se rychle uchytilo ve více jazycích — „bojkotovat“, „boycotter“, „boykottieren“, dal vzniknout jistý kapitán Boycott, který byl jako vlastník půdy odříznut od světa svými sousedy v době nepokojů půdní ligy v Irsku roku 1880. Už o něco známější je původ slova „to lynch“ — „lynčovat“ - „lyncher“ — „lynchen“, odvozený od příjmení farmáře Lynche, který ve státě Virginia v USA potrestal zločince bez náležitého soudu.²⁴

²³ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 84

²⁴ Ibid str. 85

Mezi jazykový překlad

Již Montesquieu upozorňoval na skutečnost, že „*přizpůsobit politické a občanské zákony jednoho národa zákonům národa druhého je velmi odvážným činem*“²⁵ a poukázal tak na první a stále aktuální problém překladu právního jazyka, kterým je různost právních systémů. Jakékoliv srovnání dvou právních systémů vyvolá totiž nemálo obtíží, neboť neexistují totožné právní systémy. V tom je mimo jiné nutné spatřovat odlišnost překladu právního jazyka oproti odbornému překladu v jiných oborech lidské činnosti, například v medicíně, biologii a v exaktních vědách. Právní a politické pojmy a instituty nadto podléhají daleko rychlejšímu vývoji než pojmy, se kterými pracují exaktní vědy. Překlad právního jazyka odráží též problémy právně komparatistické. Překladatel by měl být obeznámen s právním systémem a právním řádem jazyka výchozího (VJ) i jazyka cílového (CJ). Tedy i zde se potvrzuje nezbytnost doplňkové odborné kompetence tak, jak byla popsána v příslušných partiích této práce.²⁶

V procesu překladu právních projevů je tedy úkolem překladatele převést text z VJ do CJ tak, aby obsah zůstal neporušen a přeložený text odpovídal jazykovému úzu i normě CPJ. Nejsnazší je tento úkol tehdy, pokud je právní informace přenášena nejazykovými znaky (ikony, signály nebo nejazykovými symboly, například dopravními značkami). V takovém případě postačí pouze zjistit, zda se daného znaku užívá rovněž v oblasti CJ (například většina dopravních značek je mezinárodních). V případě kladného výsledku může překladatel považovat daný znak za invariant a v cílovém kontextu ho použít. Na tomto místě není jistě bez zajímavosti poznamenat, že pro určité dálně východní jazyky je invariantní i grafická stránka jazyka, vyjádřená znakem. Tak může být čínské znakové písmo v mnoha případech použito jako grafický invariant pro čínské dialekty i pro japonštinu. Výslovnost je různá, ale písemná i významová stránka je stejná. Například pojem „právo“ se v čínštině i v japonštině píše stejnými znaky 對, ale čínsky se vyslovuje „[fa lü]“ a japonsky „[horitsu]“. Použití invariantů je ovšem případ v překladu právního jazyka velmi vzácný, a to zejména v indoevropských jazycích.²⁷

Překlad termínů s ekvivalentem v CPJ je nejčastější u termínů označujících právní pojmy a instituty, které se objevují snad ve všech právních řádech, jako „vlastnictví“ či „manželství“, nebo které nacházíme v mezinárodním právu: „Rada bezpečnosti“,

²⁵ MONTESQUIEU – O duchu zákonů, Paříž 1748

²⁶ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 89

²⁷ Ibid str. 90

„územní výsost“, „souvislé pásmo“. Jestliže se tedy překladatel setká s takovým termínem, může prostě dosadit odpovídající termín v CPJ.

Překlad bez ekvivalentních termínů je naneštěstí pro překladatele častějším případem než překlad terminologických ekvivalentů. Takové termíny bývají spíše výtvorem zákonodárce než výsledkem historického vývoje právního řádu a právního jazyka. Účast zákonodárce jako tvůrce termínů má tu výhodu, že zákonodárce, vytvářeje tyto termíny, uvede i jejich přesnou definici, zato nevýhoda spočívá ve skutečnosti, že v jiných právních řádech sotva najdeme ekvivalent. Nejčastěji jsou takovými termíny názvy institucí a termíny ze správního nebo ústavního práva.

Souhrn naznačených problémů by ve svém zevšeobecnění měl vést k vymezení obecných překladatelských postupů, které by měly překladateli s nastalými problémy pomoci. O vytyčení takových postupů se na přelomu 50. a 60. let pokusila francouzsko-kanadská škola srovnávací stylistiky (Malblanc, Vinay, Darbelnet, Blanc), která definovala následující překladatelské postupy²⁸:

- Modulace
- Transpozice
- Kalk
- Výpůjčka

Právo každého státu se vyvíjelo z různých historických zdrojů a v různém politickém a kulturním prostředí. Nicméně přes tuto různost se mnohé právní řády vyvíjely v prostředí podobném, pod stejnými nebo podobnými kulturními či ideologickými vlivy a v neposlední řadě též pod nespornými vlivy práva jiných států. Tím vznikly skupiny podobných právních řádů, v teorii srovnávacího práva zvané „velké právní systémy“ nebo též „velké právní rodiny“. Abstrakcí různých názorů jednotlivých právních komparatistů na třídění práva na velké právní systémy bych pro potřeby překladu právního jazyka považoval za nejvhodnější rozdělit právní systémy následovně²⁹:

²⁸ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 93

²⁹ Ibid str. 101

- románsko-germánský právní systém
- angloamerický právní systém
- islámský právní systém
- indický právní systém
- dálněvýchodní právní systém
- africký právní systém

Každý ze jmenovaných právních systémů má některé společné znaky. Románsko-germánský právní systém (zvaný též kontinentální systém) je systémem psaného práva a odvozuje se od recepce římského práva. Angloamerický právní systém byl od konce 12. století vytvářen činností královských a kancléřských soudů v Anglii. Islámský právní systém byl dnes ve své aplikované podobě de facto vytvořen autory islámských učených knih. Dálněvýchodní právní systém byl na přelomu našeho věku vytvořen ve staré Číně rozpracováním klasických konfuciánských, legistických a taoistických právních učen. Dálněvýchodní právní systém bývá stejně jako indický právní systém a africký právní systém někdy vyjímán z porovnání ostatních právních systémů a zařazován do tzv. právní etnografie.³⁰

Výčet a vymezení velkých právních systémů je pro překladatele právních projevů velmi důležitou věcí. Stupeň příbuznosti jednotlivých právních systémů je totiž přímo úměrný rozsahu *tertia comparationis*. Čili čím jsou si právní systémy bližší, tím je potenciálně *tertium comparationis* jejich jednotlivých právních projevů bohatší, takže je tu větší prostor pro přesnější vyjádření jednotlivých překladatelských řešení. Tak například český právní jazyk má jako jazyk práva románsko-germánského systému nejbliže k jeho německému, resp. rakouskému subsystému (okruhu), dále následuje švýcarský subsystém (okruh), francouzský subsystém (okruh) a konečně subsystémy (okruhy) skandinávský a latinskoamerický.³¹

³⁰ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 102

³¹ Ibid str. 102

Právní překlad

Velmi obecně lze právní překlad definovat jako překlad textů z jednoho jazyka do druhého, které jsou omezeny na určitou tematickou oblast, tj. právo. V tomto smyslu je právní překlad "typem překladu".

Absence společného referenčního systému je často uváděna jako jedna z hlavních překážek v právním překladu. Každý právní systém, ať už vnitrostátní, mezinárodní nebo nadnárodní, vytváří svůj vlastní pojmový systém s vlastními specifickými mechanismy fungování a prvky, které tento systém tvoří, dávají plný smysl pouze v jeho rámci. Sardevié (1997: 230) to vyjadřuje takto: *"Každý právní systém má svůj vlastní jazyk a svůj vlastní referenční systém"*. Různé právní jazyky jsou zase odrazem těchto různých pojmových systémů a jsou s nimi neoddelitelně spjaty, což vedlo mnoho autorů k tvrzení, že právní terminologie je "systémově vázaná" (Sardevié 1997: 233), "systemgebunden" (De Groot 1991: 282; Weisflog 1996: 47) nebo "culture-bound" (Weston 1991: 11, Harvey 2000: 357). Borja (2000: 70) hovoří o právních termínech jako o "kulturních mikroznacích".³²

Je nepochybné, že při překladu právních textů, které mají kořeny v právním systému A, pro recepci v právním systému B, představují pojmové nesrovnalosti, které mohou existovat mezi oběma právními systémy, pro překladatele zvláštní výzvu, jak upozorňuje Šarčević (1997: 231 a násl.): *„Každý právní systém, který je produktem různých institucí, historie, kultury a někdy i socioekonomických principů, má své vlastní realie, a tedy i vlastní pojmový systém, a dokonce i strukturu znalostí. V důsledku toho je právní terminologie různých právních systémů většinou pojmově nesourodá [...]“*³³

³² HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica str. 192-193

³³ Ibid str. 193

Techniky právního překladu

Překladatelskými technikami rozumíme specifické slovní reformulační postupy, které jsou patrné ve výsledku překladu a jejichž prostřednictvím se dosahuje překladových ekvivalentů.³⁴

De Groot, právník a profesor srovnávacího práva a mezinárodního práva soukromého na Maastrichtské právnické fakultě, se od počátku 90. let minulého století v několika článcích věnoval obtížím s překladem právních termínů a možným řešením. Pro tohoto autora je překlad právní terminologie právního systému Á do právního systému B především cvičením v oblasti srovnávacího práva: *"Durch Rechtsvergleichung muss der Übersetzer juristischer Terminologie für einen Begriff aus dem Ausgangsrechtssystem ein angemessenes Äquivalent in dem Zielrechtssystem"* (De Groot 1991: 287).

V tomto smyslu navrhuje přenést pojem funkční ekvivalence, jak je chápán ve srovnávacím právu, do oblasti překladu, aby bylo možné určit, ve kterých případech lze termín právního systému cílového jazyka použít jako překladový ekvivalent právního termínu výchozího jazyka. Podstatou této metody je hledání právního pojmu nebo institutu v cílovém právním systému, který plní stejnou funkci jako pojem nebo institut ve zdrojovém právním systému.

De Groot však upozorňuje, že mezi dvěma pojmy ze dvou různých právních systémů nikdy nemůže existovat "absolutní rovnocennost". Proto musí překladatel hledat přibližnou ekvivalenci. Přibližná ekvivalence dvou právních pojmů závisí na kontextu, účelu překladu a povaze dokumentu. Autor upozorňuje, že před tím, než začneme považovat dva pojmy ze dvou různých jazyků a právních systémů za funkční ekvivalenty, je třeba provést důkladnou právní analýzu. Nestačí, aby pojem v cílovém jazyce plnil stejnou funkci jako pojem ve zdrojovém jazyce, tj. aby byl funkčním ekvivalentem, ale musí také zaujímat podobné postavení v celkové struktuře cílového právního systému.³⁵

Poté však relativizuje tvrzení o požadavcích, které musí splňovat funkční ekvivalent, a tvrdí, že v závislosti na kontextu nemusí být rozdíl mezi dvěma pojmy ze dvou různých právních systémů tak velký, aby je nebylo možné použít jako funkční ekvivalenty (1991: 298). Pokud v cílovém právním systému nelze nalézt přibližný ekvivalent, autor

³⁴ HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica str. 193

³⁵ Ibid str. 194

poukazuje na tři možná řešení, která nazývá "Ersatzlösungen im Falle mangelnder Äquivalenz" (1991: 289; 1999: 27):

- a) Použití původního termínu jako *výpůjčky*, třeba doplněním doslovného překladu v závorce nebo vysvětlením v poznámce pod čarou.
- b) Použití *parafráze*.
- c) Vytvoření *neologismu*, tj. použití slova, které není součástí terminologie cílového právního systému, případně s vysvětlením v poznámce pod čarou.

Pokud jde o tato řešení, autor je proti používání výpůjček, protože podle něj nesplňují účel překladu, kterým je učinit text napsaný v cizím jazyce srozumitelným. Dále upozorňuje, že přidání doslovného překladu výpůjčky v závorce má smysl pouze tehdy, pokud pomáhá pochopit daný pojem. Pokud jde o použití parafráze, jedná-li se o "téměř dokonalou" definici původního termínu, jedná se o ekvivalent složený z několika slov. V tomto případě by se podle De Groota jednalo o "popisný ekvivalent".³⁶

Pokud jde o tvorbu neologismu, De Groot vychází z toho, že každý termín, který nepatří do právní terminologie cílového právního systému, představuje neologismus. V tomto smyslu mohou být jako neologismy použity termíny z obecného jazyka výchozího jazyka, termíny, které byly dříve používány v cílovém právním systému, ale přestaly se používat, nebo termíny z jiného právního systému používajícího stejný jazyk; v takovém případě by měla být připojena poznámka vysvětlující, že termín byl převzat z jiného právního systému.³⁷

Další, kdo se zabývá technikami právního překladu, je Martin Weston, který ve své knize *An English Reader's Guide to the French Legal System* (1991) systematicky rozebírá různé techniky, které lze použít při překladu toho, co nazývá "kulturně specifické pojmy". K tomu používá pět různých technik:

1. Hledání funkčního ekvivalentu
2. Doslovný překlad
3. Přepis původního termínu, ať už s doplněním glosy ve formě parafráze nebo bez ní ("transkripce").

³⁶ HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica str. 195

³⁷ Ibid str. 196

4. Vytvoření neologismu

5. Použití "naturalizace".³⁸

Pokud jde o funkční ekvivalenty, definuje je takto: "[...] výraz, který označuje nejbližší ekvivalentní pojem, je metodou funkční (kontextové, kulturní) ekvivalence na rozdíl od čistě sémantické nebo formální ekvivalence". Weston obecně považuje techniku hledání funkčního ekvivalentu za ideální techniku překladu. Zároveň však upozorňuje, že některé referenty jsou pro danou kulturu natolik specifické, že v jiné kultuře neexistují funkční ekvivalenty, a v takovém případě by bylo nutné použít jiné překladatelské techniky, například překlad slovo za slovem. Slovním překladem má autor na mysli reprodukci slov bez ohledu na syntagmatické vztahy mezi nimi, ale s nezbytnými gramatickými úpravami podle cílového jazyka.³⁹

Další překladatelskou technikou, na kterou upozorňuje, je transkripce původního termínu, tj. použití výpůjčky. Podle Westona se nejedná o překlad v užším slova smyslu, ale o alternativní způsob zacházení s kulturně poznamenanými termíny. Totéž platí pro parafrázování, které zahrnuje do techniky transkripce. Podle autora jak transkripce, tak parafráze znamenají kapitulaci překladatele. Dále uvádí, že ve většině případů není nutné se k této technice uchýlovat, protože pomocí dvou výše zmíněných technik, tj. použití funkčního ekvivalentu nebo doslovného překladu, lze význam původního termínu uspokojivě vyjádřit.⁴⁰

Pokud jde o vytváření neologismů, Weston nedoporučuje tuto techniku používat, pokud se nepředpokládá, že pojem výchozí kultury bude v budoucnu v cílové kultuře široce používán, a překladatel nechce plnit normativní terminologický úkol. Ve všech ostatních případech naznačuje, že není třeba přistupovat k tvorbě neologismu, protože pokud je hledání funkčního nebo formálního ekvivalentu neúspěšné, lze pomocí transkripce + glosy přeložit jakýkoli termín z výchozí kultury.⁴¹

Další technikou, na kterou Weston upozorňuje, je tzv. naturalizace, kterou definuje jako zvláštní případ překladu slovo za slovem nebo použití výpůjčky, a která zároveň zahrnuje vytvoření neologismu. Z tohoto důvodu si autor klade otázku, zda je naturalizace samostatnou technikou vedle techniky tvoření neologismů, o níž se zmínil dříve.

³⁸ HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica str. 196

³⁹ Ibid str. 197

⁴⁰ Ibid str. 198

⁴¹ Ibid str. 198-199

Poukazuje však na to, že překlad pomocí naturalizované výpůjčky nebo kalku ("zavedená naturalizace") lze považovat za legitimní techniku.⁴²

Po přezkoumání všech navržených technik a konečném vyřazení naturalizace jako vhodné techniky navrhuje Weston následující techniky pro právní překlad s následujícím pořadím:

1. Doslovný překlad, pokud je jeho výsledkem funkční ekvivalent.
2. Nedoslovný překlad funkčním ekvivalentem v cílovém jazyce.
3. Doslovný nebo nedoslovný překlad, který představuje sémantický ekvivalent, ale který se nepoužívá jako název referentu se stejnou funkcí v cílové kultuře.
4. Přepis – Transkripce.
5. Neologismus.⁴³

Při hledání nejbližšího přirozeného ekvivalentu vychází autorka (Susan Šarčević - *New approach to legal translation*- 1997) podobně jako De Groot a Weston z funkční metody používané ve srovnávacím právu. Autorka upozorňuje, že před použitím funkčního ekvivalentu jako překladu by měl překladatel porovnat výchozí a cílový pojem, aby zjistil míru jejich ekvivalence.

Pro určení vztahu, a nakonec i stupně ekvivalence mezi zdrojovým pojmem a funkčním ekvivalentem navrženým v cílovém jazyce je třeba rozlišovat mezi intersekcí a inkluzí. Podle autorky hovoříme o průniku tehdy, když pojem A a pojem B mají společné vlastnosti, ale každý pojem má také své vlastní vlastnosti, které s druhým pojmem nesdílí. Inkluze je, když pojem A zahrnuje všechny charakteristiky pojmu B a jednu nebo více dalších charakteristik (viz kapitola „Vnitrojazykový překlad“). Na základě těchto definic autorka navrhuje tři kategorie ekvivalence pro překlad právních termínů:

1. Kvaziekvivalence ("téměř ekvivalence").
2. Částečná ekvivalence
3. Neekvivalence⁴⁴

⁴² HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica str. 199

⁴³ Ibid str. 199

⁴⁴ Ibid str. 201-202

Kvaziekvivalence, neboli „Téměř ekvivalence“ je optimální stupeň ekvivalence a nastává tehdy, když pojmy A a B sdílejí všechny své základní charakteristiky a většinu svých doplňkových charakteristik (průnik), nebo když pojem A obsahuje všechny charakteristiky pojmu B a pojem B všechny základní charakteristiky a většinu doplňkových charakteristik pojmu A (inkluze). *Částečná ekvivalence* nastává, když pojmy A a B mají většinu svých podstatných znaků a některé ze svých doplňkových znaků společné (průnik) nebo když pojem A obsahuje všechny znaky pojmu B, ale pojem B má pouze většinu podstatných znaků a některé z doplňkových znaků pojmu A (inkluze). Podle autorky jsou funkční ekvivalenty ve většině případů pouze částečnými ekvivalenty.⁴⁵

Pokud pojmy A a B sdílejí pouze několik podstatných vlastností nebo žádnou (průnik) nebo pokud pojem A obsahuje všechny vlastnosti pojmu B, ale pojem B obsahuje pouze několik podstatných vlastností pojmu B, nebo žádnou (inkluze), funkční ekvivalent již nelze považovat za přijatelný a je dána *neekvivalence*. K neekvivalenci navíc dochází tehdy, když pro určitý pojem v právním systému A neexistuje funkční ekvivalent v právním systému B (vyloučení).⁴⁶

Pokud neexistuje vhodný funkční ekvivalent a není možné terminologickou nesrovnalost kompenzovat lexikálním rozšířením nebo parafrází, musí překladatel hledat alternativní ekvivalent. Alternativními ekvivalenty mohou být neutrální (netechnické) výrazy, výpůjčky, doslovné ekvivalenty nebo jiné neologismy. Co se týče výpůjček, jedním z nejznámějších příkladů jsou anglické termíny *common law* a *trust*, které se pro svou jedinečnost a nedostatek vhodných ekvivalentů v jiných právních systémech často používají v jiných jazycích.⁴⁷

V některých případech se používají také archaismy nebo jsou termíny převzaty z třetího právního systému. Podle autorky ale používání latinských ekvivalentů neřeší problém překladu právních termínů, protože latinské výrazy často získaly v průběhu času v každém právním systému jiný význam, a mohou tak být, jak uvádí: „falešnými přáteli“.⁴⁸

Harvey (2000) se ve svém článku "A Beginner's Course in Legal Translation: the Case of Culture-bound Terms" rovněž zabývá překladem kulturně poznamenaných termínů v

⁴⁵ HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica str. 202

⁴⁶ Ibid str. 202

⁴⁷ Ibid str. 203

⁴⁸ Ibid str. 204

oblasti práva. Zatímco autoři jako De Groot a Weston se při hodnocení různých překladatelských technik zaměřují na jejich právní správnost a vhodnost pro různé druhy textů, Harvey přidává velmi zajímavý aspekt tím, že zdůrazňuje také ideologickou složku, která je každé technice vlastní.

Dalším autorem, který se zamýšlí nad různými technikami v právním překladu, je Mayoral Asensio. Podle tohoto odborníka je efektivnější považovat odborné termíny, které se objevují v právním textu, za "kulturní odkazy" než za "právní termíny". Dalším autorem, který je zastáncem používání smíšených technik a jehož výzkum se zaměřuje na ideologickou složku, která je vlastní různým technikám právního překladu, je Martín Ruano. Autor kriticky hodnotí dosavadní techniky překladu právních textů a obhajuje nové překladatelské metody a techniky pro "přenos kulturní složky v právním překladu" (2005: 172). Jak vysvětluje, postmoderní proudy, které se v translatologii začaly uplatňovat od 80. let 20. století, jako je dekonstrukce (Derrida 1985), škola manipulace (Hermans 1985; Bassnett 1990; Lefevere 1990, 1992) a postkoloniální teorie (Carbonell 1997), vnášejí do teoretických úvah o překladu nové klíčové pojmy, jako je kultura, ideologie a mocenské vztahy, což přináší radikální změnu ve vnímání překladu.⁴⁹

Jak uvádí Holl na konci své studie: „*V právním překladu je otázka, jak překládat "kulturně poznamenané termíny" nebo "termíny spojené s určitým právním systémem", složitou otázkou, na kterou neexistuje jednoduchá odpověď. Teoretické příspěvky se nacházejí na pomezí srovnávacího práva a translatologie a využívají metodologické nástroje a proudy reflexe obou disciplín.*“⁵⁰

⁴⁹ HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica str. 208-209

⁵⁰ Ibid str. 212

Specifika a kvality právního překladu

Jak píše Zehnalová (2015): „O vymezení pojmu právní překlad a jeho vnitřní diferenciaci se pokusila celá řada autorů, když vydělila různý počet kategorií právních textů (např. Gémar 2002; Mayoral 2003; Borja Albi 1999; Cao 2007). Náš návrh spočívá pouze ve schematicém vymezení, kdy v zásadě rozlišujeme tři kategorie textů. První z nich je překlad národních legislativních textů. Druhou kategorií je překlad dokumentů v rámci aplikace práva, přičemž tyto dokumenty mohou být buďto soukromoprávní povahy (např. smlouvy, korporátní dokumenty, závěti), či povahy veřejnoprávní (dokumenty překládané v rámci trestního řízení, v širším slova smyslu pak i výpisy z rejstříků či matriční dokumenty). Právě texty patřící do této kategorie jsou nejčastěji předmětem práce tzv. soudních tlumočnicků. Třetí kategorií je překlad právních textů v rámci mezinárodních organizací, a především v Evropské unii.“⁵¹

Je třeba upozornit na to, že pojmy právní překlad a překlad provedený soudním tlumočnickem nejsou shodné, jelikož na trhu je poptávka i po právních překladech, které nemusí být ověřeny soudním tlumočnickem, případně text je přeložen překladatelem, který jmenován není, a následně (v ideálním případě) zkontrolován a ověřen soudním tlumočnickem, což je způsob, jak je k těmto překladům nezřídka přistupováno v překladatelských agenturách.⁵²

Právní překlad je specifická kategorie v rámci speciálních teorií překladu: mnohé principy byly stanoveny zejména v posledních dvaceti letech, kdy se v mezinárodním kontextu vypracovala teorie právní lingvistiky a právního překladu založená na srovnávacím právně lingvistickém zkoumání, což je například i závěr, k němuž dospěli Vanden Bulckeová a Héroguel (2011, 242), když uvádí, že „překlad právního textu musí být nutně založen na právně komparatistické analýze,“ tj. na srovnání právních systémů využívajícím poznatků právní komparatistiky. Právní komparatistika je tak obor, který tvoří základ právního překladu (de Groot 1988, 409).⁵³

Mezijazykový překlad právního textu je překladem intersémiotickým, protože výchozí i cílový právní jazyk jsou dva odlišné sémiotické systémy. Účelem právního překladu je, aby cílovému příjemci přeloženého textu v jeho jazyce poskytl maximálně jasné,

⁵¹ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 200

⁵² Ibid str. 200

⁵³ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 201

dostatečné a právně přesné informace, jež jsou obsaženy v textu výchozím. Překlad právního textu z jednoho jazyka do druhého je, zjednodušeně řečeno, mezikulturním převodem určitého sdělení, jež nelze smysluplně provést bez pochopení výchozí právní kultury a tradice a znalosti cílové právní kultury a tradice. Náročnost převodu právních textů je pak odvislá od příbuznosti právních systémů. Podle de Groota (1988, 409) tento vztah předurčuje náročnost právního překladu více než samotná příbuznost či systémová podobnost jazyků. Existuje zde tedy určitá škála dvojic právních systémů a jazyků s odlišnou mírou náročnosti. Obecně platí, že relativně nejsnazší budou překlady mezi blízkými právními systémy, které využívají blízkých jazyků (např. francouzština-španělština, norština-dánština, ale i čeština-slovenština). Další kategorií jsou pak blízké systémy, ovšem mezi vzdálenějšími jazyky. De Groot (1988, 409) uvádí, že „tyto překlady nebudou přinášet mimořádné obtíže“ čímž není samozřejmě řečeno, že překlad bude jednoduchý, ale to, že nebude vyžadovat zevrubnou právně komparatistickou analýzu. Do této kategorie můžeme zařadit například překlady mezi francouzštinou a nizozemštinou, ale i češtinou a španělštinou, či němčinou. Zajímavým příkladem je pak relativní snadnost právního překladu mezi němčinou a japonštinou, která je podle de Groota (1988, 409) důsledkem toho, že Japonsko přejalo velkou část německého občanského práva. Třetí kategorií jsou pak překlady mezi blízkými jazyky a odlišnými právními systémy, kterou zastupuje například dvojice angličtina-nizozemština. A konečně nejnáročnější jsou překlady mezi odlišnými systémy a vzdálenými jazyky — příkladem je jazykový pár angličtina-čeština.⁵⁴

Vhodně to shrnuje Bielová (2009, 187), když překlad napříč právními systémy označuje za „hybrid, kdy se k výchozímu textu dostáváme prostřednictvím znalostí jazyka cílového.“. Překladatel tedy pracuje se dvěma právně-jazykovými systémy, mezi nimiž musí najít „most“, přes který bude moci výchozí text „přenést“ k cílovému příjemci tak, aby mu dával smysl jak po právní, tak po jazykové stránce. To má pochopitelně své dopady nejen na překladatele, ale i na příjemce překladů, většinou právníky. Vzdělávání právníků je logicky zaměřeno na systém práva země, v níž studují, a i jeho zvládnutí je předmětem několikaletého studia a následné praxe.⁵⁵

Z toho logicky vyplývá, že překlad právních textů, a to i v případě textů, které nejsou určeny laickým příjemcům, si vyžaduje zcela odlišný přístup než texty z jiných vědních

⁵⁴ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 201

⁵⁵ Ibid str. 202

oborů (např. medicína či technické obory), kde mají odborníci stejný znalostní základ a jedná se tak především o jazykovou stránku a odlišnost v nomenklaturních systémech. Právo je totiž abstraktní konceptuální systém, kde v důsledku odlišného dějinného vývoje či tradic jen stěží najdeme zcela ekvivalentní pojmy co do obsahu i rozsahu.⁵⁶ Na to ostatně poukazuje de Groot (1988, 408), když upozorňuje na chybějící mezinárodní pojmosloví v oblasti práva, které existuje pouze v omezené míře, například pro mezinárodní právo a dále pro oblasti harmonizované v rámci Evropské unie. Právní překlad je tak v podstatě interdisciplinárním oborem na hranici mezi překladatelstvím a právem.

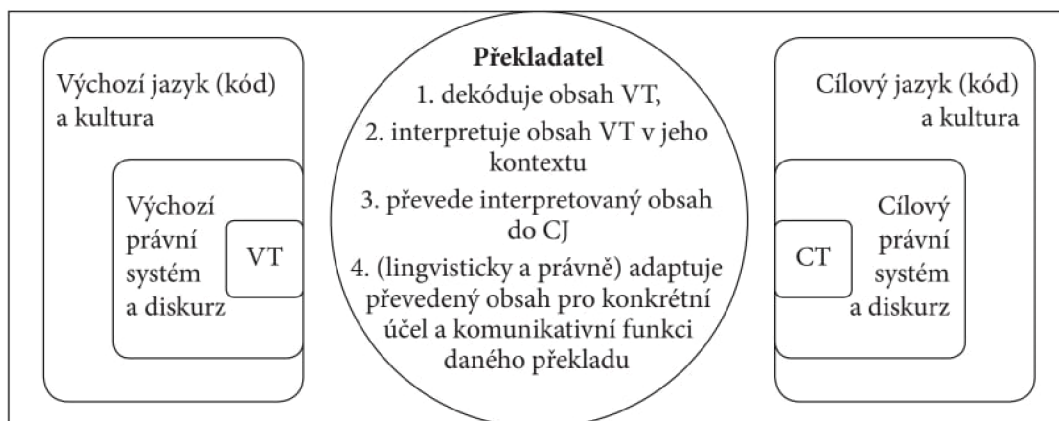
Dále Zehnalová uvádí, že jádrem právní věcné kompetence, jak již bylo uvedeno výše, je v zásadě právní komparatistika a srovnávací právo. Prieto Ramos (2011, 13) však upozorňuje na to, že ta musí být doplněna o další složky právní vědy a právní lingvistiky. Najít překladové protějšky překladateli pochopitelně může pomoci kvalitní slovník, vytvořený právě s využitím metod právní komparatistiky. Na slovníky v této oblasti jsou však kladeny vysoké nároky a není jen problémem našim, že ne všechny slovníky na trhu jsou zpracovány odpovídajícím způsobem, neboť si jejich autoři neuvědomují způsob, jímž by měly být nalézány ekvivalenty právních termínů. Podle de Groota a van Laera (2007, 173) autoři mnoha slovníků pouze vytvoří seznam právních termínů, k nimž nabídnou jeden či více protějšků bez uvedení kontextu.⁵⁷

⁵⁶ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 202

⁵⁷ Ibid str. 203

Proces právního překladu

Následující schéma zjednodušeně znázorňuje objektivní stránku procesu právního překladu:

Obrázek: Proces právního překladu

Ze schématu je zřejmé, že výchozí text je determinován právním a jazykovým prostředím, v němž vznikl. Co není ze schématu zřejmé, jsou subjektivní faktory na straně autora výchozího textu, tj. jeho schopnost a dovednost vytvořit smysluplný a interpretovatelný právní text. Dále ve schématu nejsou znázorněny subjektivní faktory ovlivňující práci překladatele (jeho znalosti, dovednosti a zkušenosti, tedy výše uvedené kompetence) a subjektivní faktory na straně příjemce přeloženého textu, tj. jeho schopnost tento text adekvátně pochopit a interpretovat. Schéma jasně ukazuje, že překlad je interpretace a že překladatel převede do cílového jazyka — přeloží — pouze takovou informaci, kterou je sám schopen interpretovat, což opět odkazuje na výše zdůrazněnou věcnou znalost práva. Jinými slovy lze také říci, že základem mezi jazykového překladu právního textu je vlastně překlad vnitrojazykový, který je podle Chromé (2011, 32) počáteční, avšak klíčovou fází procesu překladu. Narážíme tak na problém z oblasti právní hermeneutiky (Šarčević 1997, 92) a tím je rozdíl mezi porozuměním a interpretací, kdy porozumění je kognitivní činností, k níž dochází automaticky. Oproti tomu s interpretací začne příjemce až v okamžiku, kdy se musí zamyslet nad významem v důsledku dvojznačnosti či jiné jazykové nejasnosti.⁵⁸

I když existuje shoda, že právní překladatel nepotřebuje dosáhnout úrovně znalosti právníka, je nezbytné aby „překladatel měl dostatečné znalosti práva, aby jednotlivé

⁵⁸ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 204

dokumenty umístil do jejich právního i procesního kontextu a porozuměl právním účinkům výchozího a cílového textu“ (Prieto Ramos 2011, 13). Jedná se tedy o znalost, která bývá v angličtině někdy označována jako legal literacy (právní gramotnost). Přestože by ideálním stavem bylo mít překladatele, kteří vystudovali jak překladatelství, tak právo, je realističtější usilovat o interdisciplinární vzdělávací programy pro právní překladatele, do nichž bude integrována výuka práva za účelem posílení věcné kompetence (Šarčević 1997, 113-15). V rámci vysokoškolské přípravy překladatelů však k takové integraci v zásadě nedochází (existuje pouze jednosemestrální kurz Základy ekonomie a práva na Univerzitě Karlově) a tuto roli tak přebírají kurzy celoživotního vzdělávání pro překladatele právních textů, které však pořádají právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Masarykovy univerzity v Brně. Kromě těchto specializačních kurzů získávají profesionální překladatelé povědomí o právu na základě zkušeností, které načerpají při překládání právnických textů, ale mnohdy jdou cestou pokusů a omylů. K podobnému závěru dospěla ostatně i Šarčevićová (1997, 47), když uvádí, že „překladatelé se i nadále řídí převážně svou intuicí.“⁵⁹

Velkým problémem právního jazyka je používání lexikálních jednotek, které v právu nabývají podoby termínu a mají jiný význam než v běžném jazyce. Z hlediska současné kodifikace se často jedná o výrazy knižní, nebo dokonce archaické (de Groot 1988, 408). Riziko pro překladatele spočívá v tom, že tento odlišný význam nerozpozná, a tudíž chybně přeloží. Příklady je možné nalézt jak v češtině, tak v jiných jazycích. Například český termín „provinění“ je „porušení trestního práva spáchané mladistvým“, nikoliv „prohřešek“ obecně, jak by se mohl chybně domnívat překladatel bez znalosti práva. Stejně tak se v právu rozlišuje mezi pojmy doba a lhůta, které by se právnímu laikovi mohly jevit jako synonyma.⁶⁰ Problematikou těchto dvou částečných synonym se zabývá Ondřej Klabal ve své studii a uvádí: „Pro neprávnický, kteří neznají rozdíl, lze doba a lhůta považovat za synonyma. Jak však poznamenává Tiersma (1999: 182), "pro právnický, i když jsou slova podobná, nejsou zřejmě nikdy totožná". Proto by doba a lhůta měly být považovány spíše za plesionyma, nebo částečná synonyma, a jako takové se často ukazují jako problematické při překladu, protože jejich správné použití vyžaduje znalost extralingvistických entit, procesů, druhových konvencí atd.

⁵⁹ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 205

⁶⁰ Ibid str. 206

Jak tvrdí Gozdz-Roszkowski (2013: 95) pro jazyk práva, rozdíl mezi takovými skoro-synonymy lze určit na základě jejich syntagmatických vztahů, konkrétně kolokačních vzorců a kontextových vztahů. Další problém těchto skoro-synonym spočívá v tom, že často nejsou dostatečně zohledněna ve slovnících. Povaha takové synonymní varianty je však pro překladatele stěžejní, neboť musí nejprve interpretovat význam českých sémanticky příbuzných výrazů v příslušných kontextech a teprve poté může stanovit mezi jazykovou ekvivalenci.

Dalším problémem je polysémie právních termínů, a to nejen v rámci práva jako takového, kdy je ještě podle kontextu možné odlišit, zda *execution* znamená popravu či právoplatné vyhotovení listiny či její podpis, ale i v rámci jednoho právního odvětví (např. v jedné smlouvě je možné se setkat s termínem *term* ve třech významech: Term of Contract = doba trvání smlouvy, Delivery Terms = dodací podmínky, Definitions of Terms = definice pojmů). Někdy je příčinou jiná strukturace právní skutečnosti v obou jazycích, např. anglické *insolvency* může být do češtiny přeloženo jako platební neschopnost, insolvence nebo úpadek, přičemž rozlišení mezi těmito pojmy není bez základní znalosti práva možné.⁶¹

Předpokladem kvalitního překladu je však za všech okolností alespoň základní povědomí překladatele o právu, jelikož „právní text je více ovlivněn právním systémem než jazykem“ (Vanden Bulcke a Héroguel 2011, 242) a právně komparatistická analýza je tak nutnou podmínkou úspěšného převodu. Stejně tak nesmíme zapomínat na skutečnost, že i právní překlad je interpretací výchozího textu a překladatel je schopen přeložit pouze to, co z textu sám vyčte.⁶²

⁶¹ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 207

⁶² Ibid str. 217

Překladatelský postup Kalkování

Překladatelský postup kalkování spočívá v přesném překladu vnitřní struktury právního projevu z VJ do CJ. Používá se zejména pro právní termíny. Jde o postup používající slovtvorných nástrojů a to tak, že se vlastně substituují jednotlivé části termínu ve VPJ, čímž v CPJ vznikají termíny nové. Pojetí kalkování chce vlastně naznačit, že při překladu dochází k oddělení výrazové stránky právního projevu od jeho stránky významové. Význam je ve VPJ zbaven své výrazové stránky a v CPJ jsou mu přiřazeny výrazové prostředky CPJ vlastní. Přitom jde většinou o takové právní projevy, které v CPJ neexistují a nově se do něho vnášejí. Z tohoto hlediska je vlastně kalkování trochu podobné transpozici, ovšem z formálního hlediska je mezi oběma postupy ještě ten rozdíl, že kalkování přesně zachovává mluvnické kategorie VJ a CJ.⁶³

Překladatelský postup Výpůjčky

*„Překladatelský postup výpůjčky spočívá v přenesení právních projevů z VPJ do CPJ beze změny jejich významové, ale i výrazové stránky.“*⁶⁴ Výpůjčka je běžným a velmi starým způsobem obohacování slovní zásoby právního jazyka a „xenotermíny“, jak se někdy výsledkům výpůjček terminů říká, patří dnes k neodmyslitelnému vybavení každého právního jazyka snad všech národů. Xenotermíny pronikají do právního jazyka postupně a nenápadně. Nejprve tam po výrazové stránce zaujmou místo dosud neexistujícího označení pro nějakou novou právní skutečnost, např. „ombudsman“ a postupně v daném jazyce tak zdomácní, že se stanou jeho neoddělitelnou součástí.⁶⁵

Specifika právního jazyka

Právní jazyk, píše V. Knapp⁶⁶, je nad veškerou pochybnost součástí každého spisovného jazyka. Je odborným jazykem, jímž jsou zachyceny a přenášeny právní texty. Kromě spisovného právního jazyka existují i nespisovné jazyky právní, jako jsou např. různé mluvené jazyky profesionální (soudcovský, vůbec justiční tedy „právnícký jazyk)

⁶³ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 113

⁶⁴ Ibid str. 120

⁶⁵ Ibid – 1998 str. 121

⁶⁶ V knize *Právo a informace*, Praha 1988

a existují i právní slangy (např. studentský). Existenci právního jazyka lze těžko popřít. Dokonce i H. Batiffol, který se existenci právního jazyka pokouší zpochybnit, připouští tzv. „légimité contestée du langage juridique“, čili „popíranou oprávněnost právního jazyka“. Právní jazyk je z funkčního hlediska prostředkem komunikace v rámci práva jako normativního systému. Ze systémového hlediska je součástí každého spisovného jazyka. Z obsahového hlediska je právní jazyk znakový systém, kde za jednotlivé znaky pokládáme jednotlivá slova (právní termíny), slovní spojení (ustálené obraty – jazykové šablony) nebo celé věty.

Právní jazyk nevystupuje jako prostředek komunikace v pravém slova smyslu, ale prostřednictvím právních projevů, jakožto konkrétní realizace právního jazyka. Právním projevem se přitom rozumí jakýkoliv mluvený nebo psaný projev, který může přenést právní informaci. Právní projev je realizací právního jazyka. Právní jazyk o sobě, bez takové realizace v právních projevech, lze proto považovat za součást znakového systému každého jazyka, za jeho odborný subsystém.⁶⁷

Právní styl, stejně jako kterýkoliv jiný odborný styl národního jazyka, je založen na výběru jazykových prostředků a na jejich uspořádání. B. Mathesius⁶⁸ k tomuto uvádí, že „*styl textu vyplývá z výběru a ze selekce a pluralita výrazu, to jest možnost vyjádřit totéž několika způsoby, se nám jeví jako obsahová potenciálnost řeči*“. Styl je určován zejména podle způsobu utváření celků z dílčích složek, založených na synonymních variantách. Jedná se zejména o složitý vztah formy, přizpůsobené podmínkám určité stylistické determinace. Právní jazyk je jednotný útvar s ustálenou mluvnickou stavbou a slovní zásobou. Soubor gramatických a lexikálních prostředků je natolik kompaktní, že umožňuje právnímu jazyku vystihovat všechny právní situace a činnosti. Právní styl je tak v každém jazyce charakteristickým a jednotným způsobem výběru a uspořádání jazykových prostředků v právních projevech.⁶⁹

Základním a ústředním funkčním stylem každého jazyka je, vedle stylu publicistického, právě styl odborný. Ten se vyznačuje zejména užíváním odborných názvů — odborných termínů. Proto bývá jazyk vnitřně strukturován hlavně z hlediska funkce, a proto jsou odborné funkční styly, včetně stylu právního, považovány za základní slohovou oporu

⁶⁷ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 22

⁶⁸ V díle O potencionalnosti jevů jazykových, Praha 1970

⁶⁹ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 24

spisovných jazyků. Stejně jako každý funkční styl má i funkční styl právní dvě hlavní složky:

- složku všeobecného gramatického základu (spisovná slovní zásoba a gramatický systém)
- odborné názvosloví (termíny, jazykové šablony)

Právní subsystém lze tak s pomocí funkčnosti právního stylu definovat jako jazykový subsystém funkčně vázaný na označování právních skutečností na základě doplňkové odborné kompetence v oblasti práva.⁷⁰

Vydělování stylových vrstev právního jazyka ze sémantického hlediska odráží vztah právních projevů k objektivním skutečnostem. Právním jazykem je tak ve vztahu k objektivní skutečnosti plněna dvojí funkce:

- deskriptivní funkce
- preskriptivní funkce

Deskriptivní funkci plní takové projevy právního jazyka, které popisují objektivní skutečnost, které tedy jazykově ztvárňují všechny rysy reálně existující skutečnosti (např. „vznikne-li pro neplatnost právního úkonu škoda...“). Preskriptivní funkci plní takové právní úkony, které odrážejí právní skutečnost ne takovou, jaká je, ale takovou, jaká má být (např. „...odpovídá se za ni podle ustanovení o odpovědnosti za škodu...“).

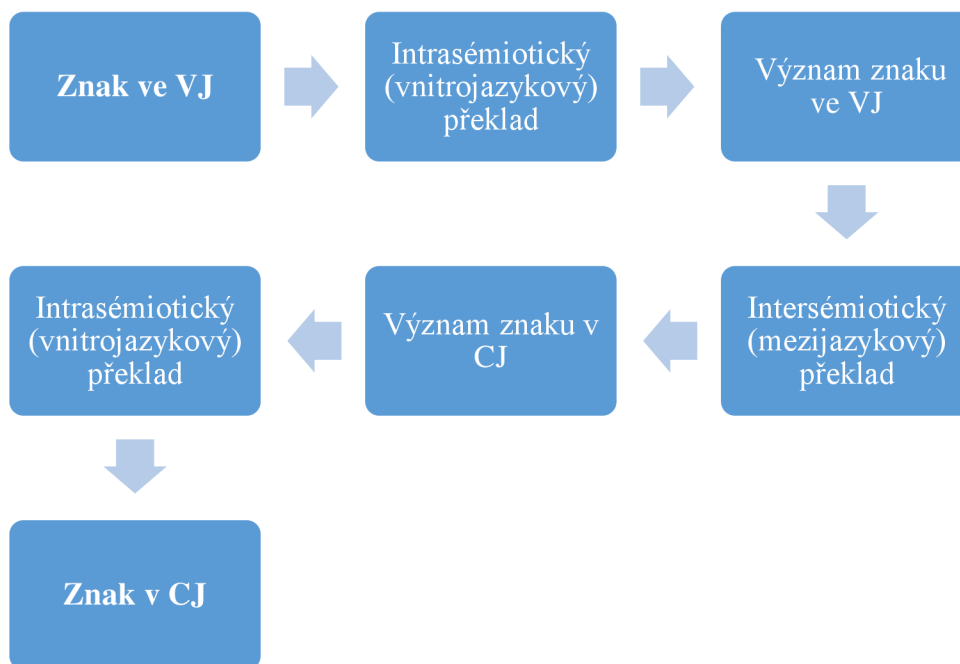
Preskriptivní funkce právních projevů se odráží v tzv. normativních větách, které, jak uvádějí V. Knapp a A. Gerloch⁷¹, „*jazykovým způsobem vyjadřují normativitu, tedy něco, co má být.*“ Přítomnost deskriptivní a preskriptivní funkce má pro sémantiku právních projevů některé odlišnosti oproti sémantice obecné.

Aby byl překlad právního textu korektní, měly by se v jeho procesu uplatnit jak intrasémiotický (vnitrojazykový) tak intersémiotický (mezijazykový) překlad. Jinými slovy, překladatel by si měl pomocí právního metajazyka výchozího jazyka (VJ) a cílového jazyka (CJ) ověřit, zda překládaná právní norma má ve VJ j v CJ stejný, nebo alespoň přibližný význam. Neprovádí-li se ověřování u celé právní normy, měl by je

⁷⁰ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 25

⁷¹ V knize Logika v právním myšlení, Praha 1982

překladatel provádět alespoň u termínů. Schéma překladatelského postupu by tedy mělo vypadat následovně:

72

V teorii překladu se často uvádí, že základními měřítky právního překladu je přesnost jazyková i věcná. Estetické kritérium právního překladu není prvořadé. Jazykové přesnosti může být dosaženo nejen za předpokladu přiměřené jazykové připravenosti překladatele, ale i za předpokladu přiměřené připravenosti odborné. Zjednodušeně by se dalo říci, že předpokladem intersémiotického (mezijazykového) překladu je jazyková připravenost a předpokladem intrasémiotického (vnitrojazykového) překladu je připravenost odborná (tzv. doplňková odborná kompetence). Používání kontroly intrasémiotickým (vnitrojazykovým) překladem je totiž určitě snazší pro překladatele s právnickým vzděláním než pro ostatní překladatele, což souvisí právě s doplňkovou odbornou kompetencí.⁷³

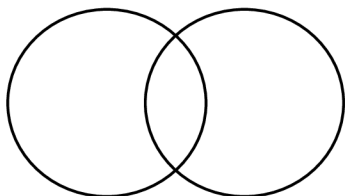
Slovní zásoba právního jazyka používá všech druhů slov jako obecný základ snad s výjimkou citoslovcí. Frekvence jednotlivých druhů slov se však asi od jejich frekvence v obecném základu odlišuje. Právní texty používají jak výrazů, které jsou specifické pro právo, tak výrazů obecného základu, jakož i výrazů, které jsou specifické pro jiné odborné

⁷² TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998 str. 37

⁷³ Ibid str. 38

subsystémy (zejména termínů politických, ekonomických, ale i lékařských nebo technických).⁷⁴

Pro názornost lze k popisu použít Eulerovy kruhy:

Kruhy zobrazují dvě množiny významových slov, z nichž $(A + B)$ označuje úhrn výrazů používaných v obecném základu a $(B + C)$ úhrn výrazů používaných v právním jazyce. Kruhy zároveň znázorňují tři podmnožiny⁷⁵:

- **A**, jejímiž prvky jsou výrazy používané toliko v obecném základu a neznámé jazyku právnímu („krása“, „radost“)
- **C**, jejímiž prvky jsou výrazy používané toliko v jazyku právním a nepoužívané v obecném základu („povinný díl“, „neopomenutelný dědic“)
- **B**, jejímiž prvky jsou výrazy používané jak v obecném základu, tak i v jazyce právním, třebaže někdy v různém smyslu. Podmnožina B je tedy průnikem množin $(A + B)$ a $(B + C)$ a sama se dělí na dvě další podmnožiny:
- **B1**, jejímiž prvky jsou výrazy obecné společnému základu a právnímu jazyku, které mají současně, alespoň zčásti, právní význam („soud“, „smlouva“, „trest“)
- **B2**, jejímiž prvky jsou sice výrazy „neutrální“, tj. takové, které se sice používají v právních textech, ale nemají žádný specifický právní význam („den“, „žena“, „voda“).

Na podkladě množin takto vymezených Eulerovými kruhy je dobré upřesnit, že pro překlad právního jazyka a s přihlédnutím k využití kombinace metod vnitrojazykového překladu a mezijazykového překladu má význam zabývat se množinami C, B a B1.

Hlavními součástmi slovní zásoby právního jazyka jsou:

- právní termíny („zákon“, „právo“, „věcné břemeno“, „trestný čin“)
- slovní spojení („přijmout zákon“, „vynést rozsudek“, „vydržet věcné břemeno“)

⁷⁴ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi str. 42

⁷⁵ Ibid – 1998 str.43

- jazykové šablony („zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení“)⁷⁶

Definice termínů v širším smyslu je definicí termínů v jejich lingvistických a logických souvislostech, formulovaná s cílem odlišit termín od „netermínu“. Pojetí definice v širším smyslu se dá s úspěchem popsat pomocí výše ukázaných Eulerových kruhů. Pokud jde o systémové vymezení termínů oproti obecnému jazykovému základu, jsou základní požadavky, kladené na právní terminologii, shodné s požadavky, kladenými na právní jazyk, tedy:

- Významová přesnost
- Jednoznačnost
- Stručnost
- Srozumitelnost
- Ustálenost
- Ústrojnost
- Úkonnost
- Neexpresivnost⁷⁷

Slovní spojení je tedy spojením slovesa a termínu, vznikající v důsledku implikace, jakožto působení vztahu termínu ke slovesu z běžné či obecné slovní zásoby, které umožňuje termínům začleňovat se do větotvorných aktů a použitým slovesům stávat se součástí právního subsystému.⁷⁸

Šablona je ustálený, standardní právní obrat (spojení slov, ale i celá věta), daný v právní oblasti konvencí, který vstupuje do právního projevu jako ústrojný a konstrukčně hotový. V pejorativním smyslu pak označuje šablona obrat otřelý, vzniklý např. nadbytečným opakováním, který je proto neústrojný a neúčinný.⁷⁹

⁷⁶ TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi str. 43

⁷⁷ Ibid str. 45

⁷⁸ Ibid str. 47

⁷⁹ Ibid str. 48

Původ a obecná charakteristika právního jazyka

Podle slovníku Královské akademie (RAE) je právo "soubor zásad a pravidel, vyjadřujících představu spravedlnosti a řádu, které upravují lidské vztahy v jakékoli společnosti a jejichž dodržování lze donucovacím způsobem vynutit"; právní praxe spočívá v uplatňování a výkladu zákonů.

Právo je kulturní konstrukt, který odráží hodnotový systém společnosti, a proto se právní pojmy mohou v různých místech lišit. Španělský právní systém je římsko-germánského původu a vyznačuje se nadřazeností psaných zákonů, které musí pokrýt všechny normativní potřeby společenství. Kodifikace těchto norem se rozvíjí prostřednictvím jazyka, který se vyznačuje převahou konativní funkce nebo mandátu, i když ne výlučně, protože imperativní normy koexistují s indikacemi, definicemi, ustanoveními atd.⁸⁰

Právo se dělí na různá odvětví podle toho, jaké lidské vztahy upravuje a spravuje; občanské právo tak upravuje občanskoprávní vztahy mezi jednotlivci navzájem; trestní právo se týká potlačování nebo trestání trestných činů nebo přestupků prostřednictvím ukládání trestů; mezinárodní právo se týká vzájemných vztahů různých civilizovaných národů; politické právo se zabývá uspořádáním a fungováním státní moci a jejich vztahy s občany; procesní právo zahrnuje postupy, které je třeba dodržovat v občanských a trestních věcech; správní právo tvoří soubor pravidel týkajících se orgánů a institucí státu. Správní právo je tvořeno všemi předpisy týkajícími se orgánů a institucí veřejné správy atd.⁸¹

Na Západě je právní jazyk výsledkem postupného vývoje, v němž lze na jedné straně ocenit pojmový a terminologický základ římského práva, který byl rozšířen v době Římské říše a z něhož se dodnes zachovaly stovky slov (trest, přestupek, sankce, trestný čin, urážka atd.) a právních institutů (koupě, prodej, pronájem atd.) a právních institucí (koupě a prodej, pronájem atd.). Na druhé straně napoleonské zákoníky, které jsou odrazem nové politické a společenské reality, např. ideologie Francouzské revoluce, která se rozšířila po celé Evropě a dala vzniknout novému právnímu diskurzu s novými zákony, která následně generovala nová slova (federalismus, ústavnost, ažiotáž atd.). Ve 20. století se mocenská centra přesunula do anglosaské oblasti; po druhé světové válce se

⁸⁰ CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español str. 147

⁸¹ Ibid str. 147

totiž vliv Spojených států v nové ekonomické a politické situaci projevil i v pojmovém uspořádání práva a v důsledku toho i v jeho jazykovém korelátu.⁸²

Obecně se právní jazyk vyznačuje převahou písemné komunikace nad ústní. Mezi jeho hlavní vlastnosti patří:

- velmi specifický slovník, který se vyznačuje přítomností technikálií a archaismů, včetně mnoha latinismů, k nimž je třeba připočíst množství ustálených formulací (musíme odsoudit a odsuzujeme), které mají rituální charakter. Je třeba dodat, že tento archaizující slovník dodává promluvě jistou vážnost;
- převaha některých morfologických rysů, včetně neosobních a pasivních konstrukcí, perifrází, gerundií a participií. Za zmínku stojí také používání budoucího obligatoriedad (nebo yusivo) a budoucího subjuntivu, který se v obecném jazyce přestal používat a udržuje se v tomto jazyce pouze jako stylistická varianta přítomného času nebo imperfecto de subjuntivo s hypotetickou hodnotou.
- časté používání nominalizace, která dává diskurzu neosobní a abstraktní charakter;
- velmi složité syntaktické periody s četnými inkluzemi a klauzulemi přerušujícími podřadnou periodu, a to kvůli nutnosti explicitně uvést všechny předpoklady a odkazy, aby se předešlo dvojznačnosti;
- vypracování nezaměnitelných textových žánrů, jako je zákon, věta, stížnost atd.
- Je třeba také poznamenat, že mezi právním a správním jazykem existuje úzký vztah, a to do té míry, že druhý z nich lze považovat za zvláštní druh prvního, proto se používá termín právně-správní jazyk nebo právně-administrativní jazyk.⁸³

⁸² CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español str. 148

⁸³ Ibid str. 148

Právní lexikum a slovotvorba

Právní terminologie se utvářela po staletí a její zdroje jsou velmi rozmanité. Vzhledem k tomu, že jazykem římského práva je latina, je i významná část lexika založena na latině. Některé výrazy jsou hrubými výpůjčkami, které se používají výhradně v právním jazyce (intestato, corpore insepulto, de facto, de iure, exequatur, inter vivos, habeas corpus, modus vivendi, quorum, sui generis atd.); jiné jsou kultovními výrazy, které se používají i v běžném životě (labogado, - aborto, comodato, usufructo). Do této skupiny patří také latinismy, které se do španělštiny dostaly přes angličtinu: např. absenteeism a abduction, nebo přes francouzštinu, např. beneficio de inventario.⁸⁴

Dále Calvi také uvádí, že vzhledem ke kulturnímu a historickému vlivu je však třeba zmínit i přítomnost helenismů, které se do češtiny dostaly převážně prostřednictvím latiny, francouzštiny nebo angličtiny (amnistía, enfiteusis, bipoteca), a některých arabismů (albacea, albarán, alevosía, alquiler).

Právo upravuje všechny oblasti lidské činnosti ve společnosti; doba velkého technického a vědeckého rozvoje, jako je ta naše, proto usnadňuje pronikání odborných termínů z jiných odborných jazyků, mezi nimiž vynikají jazyky ekonomické a technické, kde se hojně vyskytují anglicismy a zvláště galicismy. Například v obchodním právu existují některé hrubé výpůjčky z ekonomického jazyka, jako je peněžní tok, tržba, manipulace, zásoby atd. Další cizí slova mají podobu lexikálních kalků například: "konkrétní sporné skutečnosti", "zpravodajský zájem v notoricky známém procesu", "proces", "žaloba"; "zatčení", "možný trest nebo sankce uložená po odsouzení v soudním procesu".⁸⁵

V návaznosti na Alcaraza a Hughese (2002, s. 56-62) lze rozlišit dvě hlavní složky právního lexika v závislosti na stupni specializace:

1. odborné termíny, což jsou termíny výlučně z oblasti práva, které se vyznačují monosémií nebo univokality; díky přesnosti jejich definic a jejich velké sémantické stabilitě je dosaženo větší právní jistoty: exekutor (osoba, která z vůle zůstavitele nebo na základě jmenování soudcem zasahuje do výkonu závěti); bastantear ("prohlásit, že plná moc nebo jiný dokument je dostatečný k účelu, pro který byl udělen") úplatkářství (trestný čin, kterého se dopustí ten, kdo "podplatí

⁸⁴ CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español str. 149

⁸⁵ Ibid str. 150

nebo se pokusí podplatit soudce nebo veřejného činitele"); otrosí ("navíc"), který se používá před jednotlivými částmi výkladu nebo argumentace.

2. polotechnická nebo subtechnická slovní zásoba, která se skládá z lexikálních jednotek běžného jazyka, které v právním jazyce získaly nový význam⁸⁶:

	Lenguaje común	Lenguaje jurídico
<i>deducir</i>	inferir, descontar	alegar, presentar las partes sus defensas o alegaciones
<i>disponer</i>	arreglar, organizar	mandar, hacer uso de
<i>instruir</i>	educar, aleccionar	investigar judicialmente
<i>proveer</i>	proporcionar, ofrecer, abastecer	dictar un juez o tribunal una resolución que a veces es sentencia definitiva; cubrir una vacante

Obrázek: Porovnání každodenního a právního jazyka

Právní lexikum je však také inovativní a kreativní, neboť se v něm uplatňují různé slovtvorné strategie. Pokud jde o odvozování, neologismy tvořené:

- **předponami** ante-, para-, pre-, super-, auto-, sobre-: anteproyecto, autodefensa, paraestatal, preinscrito, sobreseimiento atd.

- **příponami** -al, -ario, -ción, -dad, -ista, -miento, -or: arrendatario, casacional, cestonario, negocial, siniestralidad, causación, enajenación, resarcimiento, sabotaje, atd. Velmi časté jsou také sufixy od minulých a přítomných příčestí (-ante, -ente, -ado atd.): cedente, demandante, demandante, querellante, reembargante, demandado, imputado, atd.

Z hlediska kompozičních prostředků vynikají tyto:

- **Parasyntéza**: extrajudicial, improrrogable, preterintentional, reparcelación. Tento prostředek rozvíjí velmi produktivní lexikální řady, např. admitir > inadmitir, inadmisibilidad, inadmisión, inaamisible; poder > apoderarse, apoderado, apoderamiento.

- **Synapse**: protestní akt, vojenský soud, obvinění ze zlého úmyslu, podmíněčné propuštění, rodný list, invalidní důchod, vloupání, univerzální nástupce atd..;

⁸⁶ CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español str. 150-151

- **Disjunkce**, které často tvoří lexikální řady se stejným podstatným jménem: adventní statky, vojenské statky, komunální statky, hmotné statky, dominikální statky, dotační statky, zastupitelné statky, společné jmění, společné vlastnictví atd.

- **Kontrapozice**: contencioso-administrativo, decreto-ley, atd.

- **Juxtapozice**: trust, justiciability, litisconsortium, lis pendens, lis pendens, litisexpensas, misappropriation, power of attorney, parvifundio, preterintention, semoviente.

Co se týče zkracování, často se vyskytují tyto případy:

- **Zkratky** pro označení institucí nebo orgánů: CCAA (Comunidades Autónomas), CGPJ (Consejo General del Poder Judicial), TSJA (Tribunal Superior de Justicia de Andalucía); k zákonům: Lec (Ley de Enjuiciamiento Criminal); nebo na konkrétní pojmy: BOE (Boletín Oficial del Estado). Stylistické příručky právního jazyka doporučují, aby byl význam každé zkratky uveden při jejím prvním výskytu v písemném textu, vzhledem k tomu, že ne všechny jsou všeobecně známé. Tento požadavek však není vždy dodržován a množství zkratk je dalším prvkem, který znesnadňuje čtení právního textu.⁸⁷

Co se týče osobních tvarů slovesa, stojí za povšimnutí časté používání přítomného indikativu, který potvrzuje jistotu ve splnění mandátu a dává vzniknout deontickým formulím, jako jsou dispongo, dispone, mando atd..:

La presente Ley entrará en vigor en el plazo de un mes, contado desde su publicación en “Boletín Oficial del Estado”. Por tanto, MANDO a todos los españoles, particulares y autoridades, que guarden y hagan guardar esta Ley Orgánica. (...)

Dalším slovesným časem, který odpovídá deontické modalitě, je budoucí imperfektum indikativu (La presente Ley será de aplicación a los trabajadores que voluntariamente presten sus servicios retribuidos por cuenta ajena), jehož přítomnost lze vysledovat i ve slovesných perifrázích - obligatorní hodnoty (deberá justificarse, habrá de cumplir) a potestativní (podrá prestar).

Někdy perifráze deber + infinitiv, která se v soudních žánrech používá velmi často, nevyjadřuje povinnost uloženou konkrétnímu subjektu, ale nabývá meta argumentativní hodnoty, která označuje nutnost uloženou směrem soudcovy úvahy (např, debe señalarse,

⁸⁷ CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español str. 151-152

añadirse, destacarse que...) nebo důsledek odvozený z nějakých výchozích premis (např. debo condenar/absolver y condeno/absuelvo).

Velmi časté jsou také imperativy třetí osoby s enklitickým osobním zájmenem, které nejen vyjadřují rozkaz, ale také přispívají k depersonalizaci výpovědi (procédase, líbrense, entréguese, notifíquese).

Přítomnost budoucího subjuntivu, používaného v hypotetických konstrukcích (si haya lugar, si procediere), který může specifikovat nuance ve formulaci pravidel, je označována jako archaická: „Los que utilizaren o prestaren a menores de dieciséis años para la práctica de la mendicidad serán castigados con la pena de arresto mayor.“ (Kdo využije nebo zapůjčí nezletilé osoby mladší šestnácti let k provozování žebrání, bude potrestán trestem těžkého žaláře.)⁸⁸

Časté je využití expresivní lexikální redundance (Alcaraz, Hugues, 2002), tj. tendence upřesnit význam slova tím, že se k němu připojí další slova podobného významu. Tato redundance vede ke vzniku dublet nebo tripletů, podle toho, zda jde o dvě nebo tři slova. Cílem je co nejvíce omezit polysémii výrazů a zaručit použitelnost pravidla na množství hypotetických okolností:

Los que perteneciendo, actuando o colaborando con bandas armadas, organizaciones o grupos cuya finalidad sea la de subvertir el orden constitucional o alterar pravemente la plaza pública, (...)

Osoby, které patří k ozbrojeným bandám, organizacím nebo skupinám, jejichž cílem je rozvrátit ústavní pořádek nebo vážně narušit veřejný pořádek, nebo v nich působí nebo s nimi spolupracují, (...)

Redundance by neměla být zaměňována s rekurencí, což je kohezní mechanismus spočívající v opakování nebo záměně výrazu. Redundance je odůvodněná z diskurzivních důvodů, tj. aby se předešlo nedorozumění, protože vynechání termínu může zneplatnit dokument.⁸⁹

⁸⁸ CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español str. 154

⁸⁹ Ibid str. 157

K využití počítačových nástrojů pro překlad právního lexika

Strojový překlad

Odlišně od počítačem podporovaného překladu (Computer Assisted/Aided Translation, CAT), založeného na principu překladové paměti, se termínem strojový překlad (Machine Translation, MT, též Automatic Translation, AT) rozumí převedení textu automatickým systémem, překladačem.

Strojový překlad prošel od roku 1954 dynamickým vývojem. V současné době převládá statistický přístup (Statistical Machine Translation, SMT), jež s určitými modifikacemi využívá s největším úspěchem (co do počtu uživatelů) např. společnost Google (služba Google Translate). Jako účel strojového překladu se zpravidla udává trojí využití: poskytnout v krátkém čase přibližnou informaci o zdrojovém textu (tzv. gisting či informativní překlad), meziprodukt určený pro další redakci (tzv. posteditaci) nebo svěbytný komunikát, považovaný za funkční v určité konkrétní dílčí disciplíně (tzv. subdomain translation; např. předpověď počasí). Do budoucna však bude přijatelný strojový překlad oblast dílčích specializací opouštět a zaujme pozici nástroje zprostředkujícího triviální komunikaci či komunikaci pomocí komunikátů omezené závaznosti, popřípadě bez estetických ambicí.⁹⁰

Problematika využití strojového překladu je v současné době velmi aktuální. Strojový překlad se stal samozřejmou součástí naší uživatelské zkušenosti při vyhledávání a pro informativní účely jej využívají stovky milionů uživatelů veřejně dostupných služeb na internetu. Postupně jsou mezi podporované jazyky přidávány další (například Google Translate v současnosti podporuje již osmdesát jazyků). Pokud jde o posteditaci, trh s odborným překladem se dostává do fáze, kdy někteří poskytovatelé překladatelských služeb zavedení strojového překladu zvažují, jiní tak již učinili.⁹¹

Jak dále uvádí Zehnalová (2015, 248): „Jisté je, že hodnocení strojového překladu je mezioborová činnost, která zahrnuje tyto oblasti: obecná lingvistika, kontrastivní lingvistika, translologie, včetně praxeologie překladu, didaktika překladu, včetně opravování překladů, opravování překladů a výuka cizích jazyků, počítačová lingvistika, formální lingvistika či obor komunikace.“

⁹⁰ ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu str. 246

⁹¹ Ibid str. 246

Původ strojového překladu

Původní myšlenka, že by mechanický překlad z jednoho jazyka do druhého mohl být technicky proveditelný, vznikla, pokud je to možné zjistit, během diskusí o možnostech použití automatických digitálních počítačů. Tyto diskuse mezi Warrenem Weaverem a A. D. Boothem proběhly v roce 1946 a byly založeny na velmi předběžných základech. Weaver navrhoval, že všechny jazyky mohou obsahovat základní prvky, které lze odhalit pomocí technik vyvinutých během druhé světové války k prolomení nepřátelských kódů, zatímco Booth zastával mnohem omezenější stanovisko, že jakýkoli digitální počítač s potřebnou paměťovou kapacitou může provést slovníkový překlad.⁹²

Umělá inteligence

Umělá inteligence klade na první místo sémantickou analýzu a vědomostní bázi. Spolu se sociolingvistikou, discourse studies a kontextovou lingvistikou přinesla do teorie překladu nový směr. V popředí zájmu už nejsou základní neshody mezi jazyky, ale systémové komunikativní faktory, které jsou všem jazykům společné.⁹³

Jak dále píše Knittlová – Zdá se, že v současnosti optimální metodou posouzení překladu, případně vysvětlení jeho postupu, je složková analýza, nikoliv atomistická, ale zaměřená na výpovědové celky a beroucí v úvahu široký kontext díla, odlišného jazykového společenství, tj. sociokulturní kontext čili vlastně pragmatický aspekt se všemi jeho náležitostmi a textové parametry včetně problematiky stylové. *„Na základě tohoto postupu jsme posuzovali několik současných překladů americké prózy a dospěli jsme k poznání, že překlad dnes často vytváří impresi velmi působivou, přitažlivou, dokonce působivější než originál.“*⁹⁴ Souvisí to patrně s tím, že někteří překladatelé jsou mj. velmi dobrými znalci českého jazyka, velmi obratně stylizují a textu přidávají po této stránce víc, než je snad nutno. Možná to souvisí i s otázkou komerční, barvitější text jde více na odbyt. Možná je to prostě módní vlna. Možná, že český čtenář vyžaduje více expresivity než čtenář anglosaský a je to tedy otázka kulturní transpozice.⁹⁵

⁹² LOCKE W. N. and DONALD BOOTH A. – Machine Translation of Languages str. 2

⁹³ KNITTLOVÁ D. – K teorii i praxi překladu – 2000 str. 32

⁹⁴ Ibid str. 192

⁹⁵ Ibid str. 193

Předzpracování a závěrečné úpravy strojového překladače

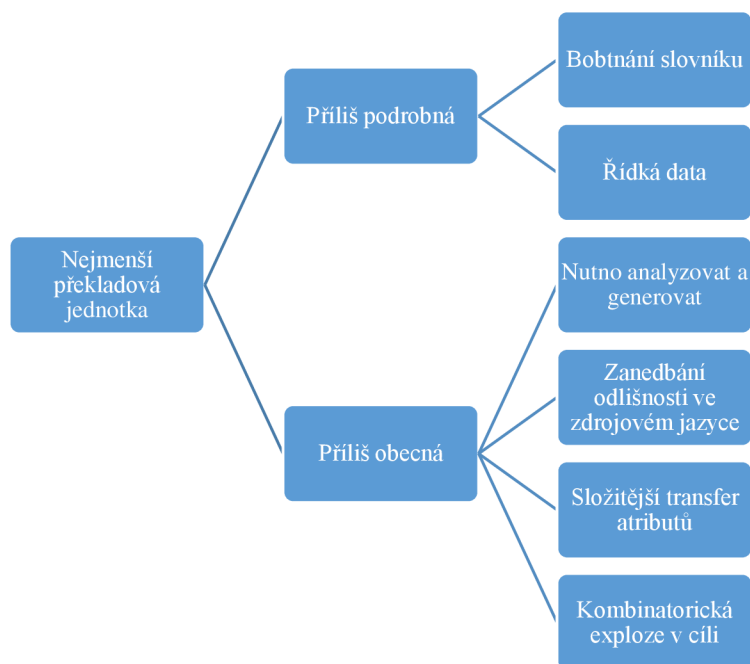
Čeho se předzpracování týká? Jeho hlavním úkolem z hlediska překladače je provést tzv. tokenizaci (tokenization), tj. rozdělení textu na tokeny (tokens). Většina tokenů odpovídá jednotlivým vstupním slovům, a proto se často termín „slovo“ a „token“ používá jako ekvivalenty. Pouze v případě, kde by mohlo dojít k pochybnostem, se dává přednost přesnému termínu token.

Nejmenší překladová jednotka

Definice, co bude onou nejmenší překladovou jednotkou (minimum translation unit, MTU), představuje klíčovou volbu při návrhu systému strojového překladače. Jak schematicky naznačuje obrázek níže, může být velmi obtížné zvolit jednotku vhodně. Pokud zvolíme jednotky příliš podrobné, tj. velké (pokrývající více slov najednou), přesné (slova ve výsledných tvarech apod.) nebo obojí, bude potřebný slovník typicky velmi rozsáhlý, a přesto nebude vhodně pokrývat nové věty. Problém bobtnání slovníku je sám o sobě jen technickou komplikací, jejímž důsledkem je nutnost zavedení vhodné datové reprezentace, přidání paměti nebo uchování slovníku na disku. Těmito otázkami se informatika zabývá již dlouho.⁹⁶

Problémy při volbě nejmenší překladové jednotky podle O. Bojara (2012): viz další strana

⁹⁶ BOJAR O. – čeština a strojový překlad str. 22

Problémy při volbě nejmenší překladové jednotky podle O. Bojara (2012)

Problém řídkých dat je mnohem závažnější. Ukažme si ho na příkladu skloňování. V češtině je nutné, aby slovo mělo ve větě správný tvar. Složitost českého skloňování je přitom poměrně značná. Můžeme se proto rozhodnout, že tento úkol přenecháme slovníku a všechny tvary do něj prostě vypíšeme. Potřebné znalosti tedy vložíme do překladového slovníku, nikoli do algoritmu, který překlad provádí. Tím se vyhneme nutnosti programovat všechny morfologické vzory a zařazení slov do vzorů. Zároveň se slovník postará o veškeré výjimky, kterých je překvapivě mnoho. Například slovo „matka“ se neskloňuje podle vzoru žena přesně, ale tu a tam mění kmen.⁹⁷

Slovník versus korpus

Jak uvádí O. Bojar (2012): „*Již jsme naznačili, že si jako úkol vytyčujeme převést text z jednoho jazyka do druhého, ne nutně textu strojově porozumět. Nechceme tedy vybavit strojový překladač nečekanou inteligencí, naopak, chceme inteligenci záměrně pouze předstírat. Naučíme počítač tedy opisovat od lidí.*“

K dispozici se nabízejí dva typy zdrojů, odkud by počítač mohl čerpat znalost cizího jazyka: překladové slovníky a již přeložené texty. Překladové slovníky, jsou připravovány

⁹⁷ BOJAR O. – čeština a strojový překlad str. 22

pro lidské uživatele, u nichž navíc předpokládají znalost gramatiky cílového jazyka. V základní variantě (například kapesní vydání) se proto omezují na uvádění dvojic základních tvarů slov, která si odpovídají. Strojový překladač však doopravdy nerozumí zdrojovému ani cílovému jazyku, a je pro něj tedy obtížné slovo správně tvarovat a použít v kontextu.⁹⁸

Frázový překlad

Termín fráze označuje pouze posloupnost několika tokenů bez ohledu na jakékoli logické členění věty nebo gramatiku. Frázový překlad vychází z předpokladu, že větu je možné překládat po úsecích slov. Výzkumy totiž ukázaly, že překlad po jednotlivých slovech s sebou nese značné obtíže, pokud si slova ve vstupním a výstupním jazyce počtem neodpovídají. Frázový překlad pokládá za základní jednotku frázi několika bezprostředně sousedících slov a celý takový úsek překládá najednou. Pořadí frází ve vstupu a ve výstupu se může lišit, pořadí slov uvnitř fráze je pevně dáno.⁹⁹

Jak dále uvádí O. Bojar, oproti starším modelům, které pracovaly s jednotlivými slovy, má užití víceslovných úseků zásadní výhodu: fráze věrně zachycují pevná spojení, včetně idiomatických. V případě, že je doména překládaného textu dostatečně úzká anebo jsou dostupná trénovací data opravdu velká, dostanou se do slovníku frází i četné úseky z „obyčejných“ slov. U nich je pak zaručeno správné lokální pořadí slov i překlad s ohledem na kontext okolních slov ve frázi. Jako příklad poslouží spojení v angličtině *cut taxes* (snižovat daně, nikoli např. krájet daně).

⁹⁸ BOJAR O. – čeština a strojový překlad str. 29

⁹⁹ Ibid str. 49

Strojové překladače

MT lze podle normy ISO 17100/2015 pro překladatelské služby definovat jako "automatizovaný překlad textu nebo řeči z jednoho přirozeného jazyka do druhého pomocí počítačového systému". V závislosti na použitém systému lze v současnosti motory MT rozdělit do čtyř typů:

- Systémy MT založené na pravidlech (TAR), kde proces překladu spočívá v aplikaci potřebných pravidel na danou větu a získání překladu (Babylon nebo SDL Free Translation).
- Systémy MT založené na statistice (TAB); na základě dat z trénovacího korpusu jsou vytvořeny pravděpodobnostní modely, které přiřazují vysokou pravděpodobnost těm cílovým větám, které jsou skutečnými překlady dané věty, a nízkou nebo nulovou pravděpodobnost těm větám, které jimi nejsou (Bing nebo MyMemory).
- Hybridní systémy TA (TAH), které kombinují systémy založené na pravidlech a statistické systémy TA (SYSTRANet.).
- Neural TA systems (TAN), což je nová technologie strojového učení zvaná Deep Learning nebo Deep Neural Networks, která se snaží napodobit fungování lidského mozku. Neuronové sítě pro MT se staly možnými nedávno, a přestože jsou stále v počátečních fázích vývoje, v mnoha jazycích již nabízejí lepší překlady než MT překladače. Jedním z hlavních příkladů TANů je Překladač Google nebo novinka DeepL, vytvořená v roce 2017, která se stává jeho největším konkurentem.¹⁰⁰

¹⁰⁰ SEGHIRI M. - La traducción automática de locuciones nominales del español al inglés str. 333

PRAKTICKÁ ČÁST

Hlavní hypotézou části praktické bude ověřit, jak si s právním textem, konkrétně s texty soudních rozsudků z oblasti trestního práva, poradí MT nástroje. Zaměřím se zde na jednoslovné právní termíny, víceslovné právní termíny, a nakonec na jazykové šablony typické pro právní texty.

Celé analyzované texty rozsudků jsou v přílohách na str. 99-113. První tři jsou české rozsudky z oblasti trestního práva nalezené na [Vyhledávání - Nejvyšší soud \(nsoud.cz\)](#) a dále pak dva španělské rozsudky z oblasti trestního práva vyhledané na [Consejo General del Poder Judicial: Buscador de contenidos](#). V těchto textech jsou tučně zvýrazněné ty termíny a šablony, které budu v následujících kapitolách pozorovat.

Abychom mohli termín považovat za právní termín, musí podle Tomáška (2003, s. 50) splňovat stejné požadavky jako právní jazyk, tedy musí splňovat požadavek:

- významové přesnosti, kterého lze dosáhnout pomocí legálních definic,
- jednoznačnosti, která má za cíl odstranit synonymii, homonymii a polysémii, ovšem ne vždy jde tento požadavek striktně dodržovat,
- stručnosti, srozumitelnosti, ustálenosti, ústrojnosti, úkonnosti a neexpresivnosti.

Jak dále píše Tomášek, termíny pojmenovávají právní skutečnost a dají se přesně definovat. Termíny mohou být jednoslovné (např. *zákon, právo*) nebo i víceslovné (např. *fyzická osoba*). V právní terminologii víceslovné termíny dokonce převažují nad jednoslovnými. Jednoslovné termíny jsou často nejstaršími a základními právními výrazy. Většinou jsou k nim přidávány jiné prvky (např. přívlastky – *občanské právo*). Termíny se tvoří pomocí stejných slovtvorných a pojmenováváních pravidel jako jiné lexikální jednotky: kompozicí neboli skládáním slov (např. *zákonodárství*), derivací neboli odvozováním (např. *právník*), konverzí neboli nepravou derivací (např. *obžalovaný*). Kromě toho se termíny mohou tvořit pomocí sousloví (např. *občanské právo*) a pak i sémantickým tvořením (např. *komora daňových poradců* podle komory v obydlí) či půjčováním a kalkováním termínů z cizích jazyků (např. *prokura*).¹⁰¹

Jazykové šablony jsou velmi různorodé svou strukturou. Tyto víceslovné jednotky mohou mít charakter polovětných až větných konstrukcí (Tomášek: 2003, 52). Svým vznikem

¹⁰¹ [Jazyk a styl právní češtiny \(muni.cz\)](#) str. 20

většinou vděčí jazykovým konvencím a častému použití v odborných projevech. Tvoří se pomocí složek odborné slovní zásoby (tj. termínů a slovních spojení) ve spojení se složkami běžné slovní zásoby (např. ... *v souladu s ustanovením* ...).

Vymezení jazykových šablon vůči víceslovným termínům nepředstavuje potíže. U termínů jde o lexikalizaci skupiny slov pro označení jednoho pojmu, kdežto šablony jsou volnější spojení několika slov a jejich význam je dán významem jednotlivých slov, tj. neoznačují jeden pojem.¹⁰²

Hlavním kritériem výběru překladačů pro tento výzkum byl jasný. Překladač musí být běžně přístupný široké veřejnosti, poskytovat plnou kvalitativní funkčnost a podporovat jazykovou dvojici čeština – španělština. Mezi tyto překladače nebyly vybrány ty, za které je nutné uhradit vstupní poplatek. I když toto kritérium splňují mnohé online překladače, rozhodla jsem se pro tento výzkum vybrat pět, které jsou jak nejpoužívanějšími, tak zároveň nejznámějšími pro nynější rok 2022. Mezi tyto překladače byly vybrány:

- **Google Translate**

Překladač Google (anglicky Google Translate) je bezplatná on-line vícejazyčná překládací služba vyvinutá společností Google. Služba byla spuštěna v roce 2006 a čeština byla zařazena v květnu 2008. Překladač Google podporuje 109 jazyků a od května 2017 denně přeloží texty pro více než 500 milionů uživatelů.

- **DeepL Translate**

DeepL Translator je služba neuronového strojového překladu, která byla spuštěna v srpnu 2017. Překládatelský systém byl nejprve vyvinut v rámci společnosti Linguee a spuštěn jako entita DeepL. Zpočátku nabízel překlady mezi sedmi evropskými jazyky a postupně se rozšířil na podporu 24 jazyků s 552 jazykovými páry. Mezi všemi těmito jazyky jsou navíc navrhovány aproximace jazykových ekvivalentů pomocí dvoustupňového procesu prostřednictvím anglického pívotu. Překladač je nabízen zdarma s omezeními, která lze odstranit placeným předplatným.

- **Bing Microsoft Translator**

Microsoft Translator je vícejazyčná cloudová služba strojového překladu poskytovaná společností Microsoft. Microsoft Translator je součástí Microsoft Cognitive Services a je integrován do mnoha spotřebitelských, vývojářských a

¹⁰² [Jazyk a styl právní češtiny \(muni.cz\)](#) str. 22

podnikových produktů. Služba pro překlad textu prostřednictvím rozhraní API Translator Text se pohybuje od bezplatné úrovně podporující dva miliony znaků měsíčně až po placené úrovně podporující miliardy znaků měsíčně. Od dubna 2022 služba podporuje překlad textu mezi 110 jazyky a jazykovými varietami. Podporuje také několik systémů pro překlad řeči, které v současné době pohánějí funkci živé konverzace Microsoft Translator, Skype Translator a Skype pro Windows Desktop a aplikace Microsoft Translator pro iOS a Android.

- **Lingea Translations**

Společnost Lingea byla založena v roce 1997. V prvních letech se soustředila na vývoj vlastních elektronických slovníků Lingea Lexicon. Postupně začala vydávat i knižní tituly – všeobecné, odborné i výkladové slovníky, přehledy gramatik, konverzační příručky a průvodce. Po celou dobu své existence vyvíjí i jazykové nástroje, které jsou součástí mnoha editorů a aplikací – jako například lemmatizátor, korektor pravopisu nebo automatické dělení slov.

- **eTranslation**

eTranslation je rychle se rozvíjející automatický překladatelský nástroj, který je k dispozici pro překlad krátkých textů nebo kompletních dokumentů. Od prosince 2021 podporuje 24 úředních jazyků Evropské unie a také islandštinu, norštinu, ruštinu a zjednodušenou čínštinu. Tento překladač je zaměřen zejména na překlad odborných právních textů Evropské unie a proto usuzují, že by eTranslation mohl vykazovat nejlepší výsledky.

Část praktická bude rozdělena do čtyř kapitol. V první si představíme strojové překlady jednoslovných právních termínů, v druhé překlady víceslovných právních termínů, a nakonec ve třetí překlad jazykových šablon. U všech právních termínů také uvedu legální definice či legální citace. Legální definice pochází z právního předpisu a je tedy přímá definice daného konceptu. Legální citace též pochází z právního předpisu, ale definuje koncept nepřímou.¹⁰³ Pro české definice budu pracovat s trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb., dále s trestním řádem č. 141/1961 Sb. a také s legálními citacemi z [Vyhledávání - Nejvyšší soud \(nsoud.cz\)](#). Pro španělské legální definice budu pracovat s [Diccionario panhispánico del español jurídico - Real Academia Española \(rae.es\)](#).

¹⁰³ [LegTerm](#)

Všechny překlady daného termínu dále spáruji pomocí tabulky a budu schopna pozorovat, na kolik si překlady odpovídají a který překladač zvolil správný ekvivalent v druhém jazyce. V kapitole čtvrté pak zhodnotím celkovou kvalitu strojových překladů a graficky znázorním použité překladače v pořadí podle nejlépe volených ekvivalentů.

Pro účely tohoto výzkumu jsem z českých rozsudků vyexcerpovala 21 jednoslovných termínů, 25 víceslovných termínů a 9 jazykových šablon. Ze španělských rozsudků pak 23 jednoslovných termínů, 25 víceslovných a 11 jazykových šablon. Při jejich výběru jsem se opírala o tato kritéria:

- daná lexikální jednotka je právní termín z trestního práva
- daná lexikální jednotka může být problematická pro překlad z důvodu předpokládané odlišné konceptualizace daného termínu v českém a španělském právním systému

Překlady jednoslovných právních termínů

Seznam vybraných jednoslovných termínů z textů 1-5 (Přílohy):

ČESKÉ	ŠPANĚLSKÉ
Rozsudek	Acusado
Senát	Procurador
Předseda	Abogado
Soudce	Sentencia
Obviněný	Delito
Stížnost	Letrado
Pachatel	Autor
Námitka	Multa
Obžaloba	Defensa
Samosoudce	Defensor
Orgány	Procesado
Žalobce	Defendido
Advokát	Acusación
Dovolání	Condena
Odvolání	Ejecución
Žalovaný	Auto
Žaloba	Fallo
Usnesení	Magistrado
Účastník	Detención
Vlastník	Acusadora
Dovolatel	Absolución
	Alijo
	Testigos

Legální definice a citace

- České:

Rozsudek: „Rozsudkem rozhoduje soud o věci samé. Zákon stanoví, kdy soud rozhoduje ve věci samé usnesením. Rozsudkem má být rozhodnuto o celé projednávané věci. Jestliže to však je účelné, může soud rozsudkem rozhodnout nejdříve jen o její části nebo jen o jejím základu.“¹⁰⁴

Senát: „V řízení před soudem jedná a rozhoduje senát nebo jediný soudce (samosoudce). Všichni členové senátu jsou si při rozhodování rovni. Senát rozhoduje po poradě; kromě členů senátu a zapisovatele nesmí být nikdo jiný poradě přítomen.“¹⁰⁵

Předseda: „Předseda senátu zahajuje, řídí a končí jednání, uděluje a odnímá slovo, provádí dokazování, činí vhodná opatření, aby zajistil splnění účelu jednání, a vyhlašuje rozhodnutí. Dbá přitom, aby jednání probíhalo důstojně a nerušeně a aby věc mohla být úplně, spravedlivě a bez průtahů projednána.“¹⁰⁶

Soudce: „Soudce je při svém rozhodování vázán pouze zákonem. Je oprávněn posoudit soulad předpisu nižší právní síly (nařízení vlády, vyhláška ministerstva) se zákonem (tzv. soudcovské právo zkoumací).“¹⁰⁷

Obviněný: „Toho, kdo je podezřelý ze spáchání trestného činu, lze považovat za obviněného a použít proti němu prostředků daných tímto zákonem teprve tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání“¹⁰⁸

Stížnost: „Opravným prostředkem proti usnesení je stížnost. Stížností lze napadnout každé usnesení policejního orgánu. Usnesení soudu a státního zástupce lze stížností napadnout jen v těch případech, kde to zákon výslovně připouští a jestliže rozhodují ve věci v prvním stupni.“¹⁰⁹

¹⁰⁴ [Občanský soudní řád | Zákon č. 99/1963 Sb. - Rozsudek - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁰⁵ [Občanský soudní řád | Zákon č. 99/1963 Sb. - Úkony soudu - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁰⁶ [Občanský soudní řád | Zákon č. 99/1963 Sb. - Jednání - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁰⁷ [Soudy a soudci - Portál justice](#)

¹⁰⁸ [Trestní řád | Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním - Oddíl čtvrtý - Obviněný - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁰⁹ [Trestní řád | Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním - HLAVA SEDMÁ - STÍŽNOST A ŘÍZENÍ O NÍ - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

Pachatel: „Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.“¹¹⁰

Námítka: „Proti osobě znalce lze vznést námitky z důvodu podjatosti, pro který je vyloučen z podání znaleckého posudku podle zvláštního zákona. Vedle toho lze vznést námitky proti odbornému zaměření znalce nebo proti formulaci otázek položených znalci. V přípravném řízení důvodnost takových námitek posoudí státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu soudu, před kterým se v době oznámení námitek vede řízení; jsou-li námitky uplatněny v rámci opravného prostředku, posoudí je orgán, kterému přísluší o opravném prostředku rozhodnout.“¹¹¹

Obžaloba: „Jestliže výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud, státní zástupce podá obžalobu a připojí k ní spisy a jejich přílohy. O podání obžaloby vyrozumí obviněného, obhájce a poškozeného, pokud jsou jeho pobyt nebo sídlo známé, a je-li obviněný advokátem též ministra spravedlnosti a předsedu Komory.“¹¹²

Samosoudce: „Samosoudce koná řízení o trestných činech, na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Samosoudce má stejná práva a povinnosti jako senát a jeho předseda. Neveřejné zasedání samosoudce nekoná.“¹¹³

Orgány: „Obchodník s cennými papíry musí mít v závislosti na právní formě a vnitřní struktuře alespoň 2 členy představenstva, 2 členy správní rady nebo 2 jednatele, kteří skutečně řídí jeho činnost; jednatele tvoří kolektivní orgán.“¹¹⁴

Žalobce: „Žalobce (navrhovatel, strana žalující) – tvrdí v žalobě, že je nositelem subjektivního hmotného práva a označuje v žalobě subjekt, o kterém tvrdí, že je nositelem odpovídající hmotněprávní povinnosti – žalovaného (odpůrce, strana žalovaná).“¹¹⁵

Advokát: „Advokát je právník, který po ukončení právnické fakulty získal i tříletou praxi advokátního koncipienta, úspěšně zvládl advokátní zkoušku, je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou a vykonává svobodné povolání

¹¹⁰ [Trestní zákoník | Zákon č. 40/2009 Sb. - Díl 4 - Pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu - Měsec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹¹¹ [Trestní řád | Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním - Přibrání znalce - Měsec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹¹² [Trestní řád | Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním - Oddíl sedmý - Obžaloba - Měsec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹¹³ [Trestní řád | Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním - Oddíl pátý - Řízení před samosoudcem - Měsec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹¹⁴ [Zákon o podnikání na kapitálovém trhu | Zákon č. 256/2004 Sb. - Oddíl 3 - Vedoucí orgán - Měsec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹¹⁵ [Základy občanského soudního řízení | Účastníci řízení | BusinessInfo.cz](#)

poskytováním právních služeb. Počet advokátů není nijak omezen. Jen v Praze nebo v Brně jich působí tisíce. Někteří se zabývají všemi oblastmi práva, jiní jsou úzce specializováni.¹¹⁶

Dovolání: „Účastník může podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni. Bylo-li odvolacím soudem vydáno opravné usnesení, běží tato lhůta od doručení opravného usnesení.“¹¹⁷

Odvolání: „Proti rozhodnutí o přestupku se může odvolat v plném rozsahu jen obviněný z přestupku a, jde-li o mladistvého, v jeho prospěch i jeho zákonný zástupce a orgán vykonávající sociálně-právní ochranu dětí.“¹¹⁸

Žalovaný: „Účastníky sporného řízení jsou žalobce a žalovaný. Okruh účastníků řízení vymezuje žalobce, proto je jeho povinností též konkrétně označit žalovaného či žalované.“¹¹⁹

Žaloba: „Žaloba je procesní úkon, jímž se žalobce obrací na soud se žádostí o poskytnutí právní ochrany proti určitému odpůrci (žalovanému); tento procesní úkon zahajuje řízení, jehož konkrétní účastníky a konkrétní předmět závazně vymezuje a zakládá povinnost soudce o něm v souladu s právem rozhodnout.“¹²⁰

Usnesení: „Nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud usnesením. Usnesením se rozhoduje zejména o podmínkách řízení, o zastavení nebo přerušení řízení, o odmítnutí návrhu, o změně návrhu, o vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení, jakož i o věcech, které se týkají vedení řízení.“¹²¹

Účastník: „Čin je spáchán v době, kdy pachatel nebo účastník konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat. Není rozhodující, kdy následek nastane nebo kdy měl nastat.“¹²²

Vlastník: „Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou

¹¹⁶ [Právník – notář – advokát: kdo je kdo a co pro vás může udělat? \(nkcr.cz\)](#)

¹¹⁷ [Občanský soudní řád | Zákon č. 99/1963 Sb. - Podání dovolání - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹¹⁸ [Zákon o přestupcích | Zákon č. 200/1990 Sb. \(úplné znění\) - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹¹⁹ [Základy občanského soudního řízení | Účastníci řízení | BusinessInfo.cz](#)

¹²⁰ [Základy občanského soudního řízení | Účastníci řízení | BusinessInfo.cz](#)

¹²¹ [Občanský soudní řád | Zákon č. 99/1963 Sb. - Usnesení - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹²² [Trestní zákoník | Zákon č. 40/2009 Sb. \(úplné znění\) - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

poměrně závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.“¹²³

Dovolatel: „V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).“¹²⁴

- Španělské:

Acusado: „Sujeto sobre quien recae la acusación formulada en el correspondiente escrito de acusación.“¹²⁵

Procurador: „Profesional del derecho que, estando en posesión del título universitario habilitante para su ejercicio y, en general, de la colegiación obligatoria, se encarga de la representación procesal de las partes en litigio ante los juzgados y tribunales y, singularmente, a través de quien se realizan los actos de comunicación procesal con las partes personadas.“¹²⁶

Abogado: „Profesional del derecho cuya actividad, sometida a requisitos académicos y legales, puede consistir en prestar asesoramiento jurídico, dar forma a la voluntad de su cliente de modo que pueda producir efectos jurídicos (redactando, por ejemplo, convenios y acuerdos) o defender sus intereses representándolo en negociaciones con terceros, en procedimientos administrativos y en juicios ante los tribunales.“¹²⁷

Sentencia: „Resolución que decide definitivamente el pleito o causa en cualquier instancia o recurso, o que, según las leyes procesales, debe revestir esta forma.“¹²⁸

Delito: „Acción o conducta típica, antijurídica y culpable que, por ello, es normalmente punible.“¹²⁹

¹²³ [Občanský zákoník \(nový\) | Zákon č. 89/2012 Sb. - Oddíl I - Povaha vlastnického práva a jeho rozsah - Měsíc.cz \(mesec.cz\)](#)

¹²⁴ [Občanský soudní řád - Hlava třetí - DOVOLÁNÍ - Podnikatel.cz](#)

¹²⁵ [Definición de acusado, da - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹²⁶ [Definición de procurador, ra - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹²⁷ [Definición de abogado, da - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹²⁸ [Definición de sentencia - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹²⁹ [Definición de delito - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

Letrado: „Profesional en derecho de la Corte Suprema de Justicia encargado de estudiar y asistir en cuanto a asuntos jurídicos y preparar proyectos de sentencia para los magistrados de las diferentes salas. “¹³⁰

Autor: „Persona que realiza las conductas típicas, aquellas que efectúan la acción u omisión a que se refiere el verbo rector, ya sea en forma directa o indirecta. “¹³¹

Multa: „Pena pecuniaria que supone la obligación de pago de una cantidad de dinero por parte del condenado por la comisión de una infracción penal, impuesta según el sistema de días multa o con un carácter proporcional. “¹³²

Defensa: „Letrado que ejerce la defensa. Esta defensa no comparte el criterio del tribunal. “¹³³

Defensor: „Defensor que se le designa a la víctima del delito para obtener la reparación del daño derivado del delito y coadyuvar con el ministerio público en el ejercicio de la acción penal. “¹³⁴

Defendido: „Persona a que se refiere la defensa que está siendo ejercida por el letrado. “¹³⁵

Procesado: „Persona que figura en el auto de procesamiento como sujeto activo del hecho o de los hechos delictivos que también se especifican en el mismo. La adquisición de tal condición le hace disfrutar del contenido del derecho de defensa en toda su extensión. “¹³⁶

Acusación: „Escrito formal que identifica al acusado y los hechos de los que se le acusa, califica el delito que se considera cometido por el acusado y solicita al juez o tribunal su enjuiciamiento para la imposición de las penas correspondientes. “¹³⁷

Condena: „Condena que, por referirse al pago de frutos, intereses, mejoras, perjuicios u otra cosa semejante, se fija en un fallo por cantidad y valor determinados. “¹³⁸

¹³⁰ [Definición de letrado, da - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³¹ [Definición de autor, ra - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³² [Definición de multa - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³³ [Definición de defensa - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³⁴ [Definición de defensor de la víctima - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³⁵ [Definición de defendido, da - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³⁶ [Definición de procesado, da - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³⁷ [Definición de acusación - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹³⁸ [Definición de condena en concreto - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

Ejecución: „Conjunto de actos que tienden a dar cumplimiento a los pronunciamientos contenidos en los fallos o parte dispositiva de las resoluciones judiciales ejecutables recaídas en un proceso penal. “¹³⁹

Auto: „Resolución judicial motivada, estructurada con la debida separación de hechos, fundamentos y parte dispositiva, que decide los recursos interpuestos contra providencias o decretos, las cuestiones incidentales, los presupuestos procesales, la nulidad del procedimiento, así como los demás casos previstos en la ley. “¹⁴⁰

Fallo: „Pronunciamiento sobre las pretensiones de las partes, en su caso, la cantidad objeto de condena y el pronunciamiento sobre las costas. Parte final y decisoria de la sentencia. “¹⁴¹

Magistrado: „Miembro de la carrera judicial con categoría superior a la de juez. “¹⁴²

Juez: „Categoría de la carrera judicial, junto con las de magistrado y magistrado del Tribunal Supremo. “¹⁴³

Detención: „Privación momentánea de la libertad de circulación por un motivo fundado y previsto legalmente que permite limitar el derecho que figura en la Constitución, art. 17, y en la ley ordinaria LECrim, art. 489. Se establece un máximo de setenta y dos horas, pasadas las cuales deberá ponerse al detenido en libertad o a disposición judicial. La libertad de circulación se refuerza mediante la posibilidad de instar un procedimiento de habeas corpus por detención ilegal. “¹⁴⁴

Acusadora: „Sujeto que en el proceso penal español puede ser el Ministerio Fiscal, el acusador particular o el acusador popular, solos o conjuntamente, según la forma en que se ejercite y sostenga la acción penal. El Ministerio Fiscal sustenta la acusación oficial que puede ejercitar solo o acompañado del acusador privado y del acusador popular, en su caso. “¹⁴⁵

Absolución: „Resolución que libera al acusado de todos los cargos. “¹⁴⁶

¹³⁹ [Definición de ejecución penal - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴⁰ [Definición de auto - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴¹ [Definición de fallo - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴² [Definición de magistrado, da - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴³ [Definición de juez - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴⁴ [Definición de detención - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴⁵ [Definición de acusador, ra - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴⁶ [Definición de absolución - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

Alijo: „Cargamento. Generalmente utilizado en la jurisprudencia en referencia a una mercancía cuyo tráfico es ilegal: alijo de hachís.“¹⁴⁷

Testigos: „Persona, distinta de las partes, que no se halle permanentemente privada de razón o del uso de sentidos respecto de hechos sobre los que únicamente pueda tener conocimiento por medio de los mismos y que sea mayor de catorce años, o aun cuando siendo menor de esta edad el tribunal aprecie la existencia de discernimiento necesario, cuando tenga noticia de hechos controvertidos relacionados con el objeto del proceso.“¹⁴⁸

Kontrastivní analýza

Následující tabulka představuje výše zmíněné české termíny a jejich strojové překlady. České rozsudky, tedy texty 1-3, byly celé vloženy jako soubor do jednotlivých strojových překladačů. V nabídnutých překladech jsem dále vyhledala daný termín v překladu ve španělštině a vepsala do tabulky pro porovnání.

TERMÍN	Google Translate	DeepL Translate	Bing Translator	Lingea Translations	eTranslations
Rozsudek	juicio	solución	juicio	sentencia	sentencia
Senát	senado	Tribunal Supremo	sala integrada	sala	Senado
Předseda	Presidente	Presidente	Presidente	Presidente	Presidente
Soudce	juez	Magistrado	Magistrado	juez	juez
Obviněný	acusado	acusado	acusado	acusado	acusado
Stížnost	denuncia	Denuncia	denuncia	reclamación	denuncia
Pachatel	reo	acusado	autor	delincuente	delincuente
Námitka	objeción	objeción	objeción	objeción	objeción
Obžaloba	cargos	acusación	auto de acusación	acusación	acusación
Samosoudce	juez único	juez único	solo magistrado	juez único	juez único
Orgány	órganos	autoridades	autoridades	autoridades	autoridades
Žalobce	solicitante	demandante	demandante	demandante	demandante
Advokát	abogado	abogado	abogado	abogado	abogado
Dovolání	recurso	recurso	recurso de casación	recurso de casación	recurso de casación
Odvolání	apelación	recurso	recurso	recurso	recurso
Žalovaný	demandado	demandado	demandado	demandado	demandado

¹⁴⁷ [Definición de alijo - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁴⁸ [Definición de testigo - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

Žaloba	acción	acción	acción	recurso	recurso
Usnesení	Resoluciones	resoluciones	resoluciones	resoluciones	resoluciones
Účastník	participantes	partes	partes	partes	partes
Vlastník	propietario	propietario	propietario	dueño	propietario
Dovolatel	recurrente	recurrente	recurrente	demandante	demandante

Z výše uvedené tabulky nejdříve uvedeme ty termíny, jejichž překlad ekvivalentů byl správný a zároveň odpovídal s vyhledanou legální citací (definicí). Z 21 českých termínů toto splňuje 11, tedy více než polovina, což je vzhledem k náročnosti a odbornosti textu rozhodně překvapivé. Mezi tyto termíny patří: *předseda, soudce, obviněný, námitka, obžaloba, samosoudce, orgány, advokát, žalovaný, usnesení a vlastník*.

I v těchto termínech se ale překladače občas ve výsledcích nepatrně lišily. Například termín *soudce* je ve španělštině jak *juez*, tak *magistrado*, ale *magistrado* znamená ve španělsku pozici soudce nižší instance, proto se do našeho překladu hodí spíše *juez*. Podobný problém můžeme pozorovat i u termínu *obžaloba* který byl přeložen jako *acusación* a *cargos*. I když *cargos* znamená *obžaloba/vznesené obvinění*, je to stále spíše termín, který se používá ve spojitosti *presentar los cargos contra alguien* tedy *podat žalobu*. V tomto případě je tedy správný termín *acusación*, jelikož znamená obžalobu jako právní akt.

Co se týče termínu *orgány*, můžeme vidět dva správné překlady – *organos* a *autoridades*. I když se v našich rozsudcích hodí spíše možnost druhá, nelze si nepovšimnout častého používání slova *orgán* v obou právních systémech. Jde o mnohovýznamové slovo, které bylo přejato přes německé *Organ* z pozdně latinského *organum* s významem „nástroj, smyslové ústrojí, orgán“ a čeština se španělštinou rozhodně jedinými jazyky, které toto slovo používají nejen pro název části těla mnohobuněčného organismu, ale také jako termín pro složku veřejné správy nebo řídicího aparátu organizace s určitou funkcí.

Jako další jsou zde termíny, které byly některými překladači přeložené správně, ale dalšími naprosto chybně. Těchto termínů je celkem 7 a patří mezi ně *žalobce*, jehož správný ekvivalent je *demandante*. Dále pak *žaloba*, pro kterou je ve věcech právních správný termín *acción*. I když je *demanda* také správný termín pro obžalobu, není to obžaloba ve věcech trestního práva. Dále *Účastník* je sice správně přeložen všemi překladači, ale v pojetí od Google Translate neznamená jako účastník trestního řízení, což je termín, který my ale hledáme.

Rozsudek, jehož správný ekvivalent je *sentencia*, správně přeložily pouze 2 z překladáčů. Posledními “napůl správně” přeloženými termíny jsou *dovolatel*, *dovolání* a *odvolání*. Jako první je třeba poznamenat, že správný ekvivalent pro *dovolání* je *recurso de casación*. Samotné *recurso* totiž znamená *odvolání*. I když pro *dovolatele* ve španělštině není přený ekvivalent, používají stejné označení jako pro žalobce, tedy stranu, co žádá/navrhuje a tím je *demandante*. Překladače nám sice nabídly i možnost *recurrente*, ale tento termín označuje v českém právním systému odvolatele, nikoli dovolatele.

Termíny, pro které našel správný ekvivalent pouze 1 z překladáčů jsou *stížnost* a *pachatel*. Pro *stížnost* je správný ekvivalent *reclamación*, a nikoli *denuncia*, jelikož tento termín označuje trestní oznámení, obvinění, udání trestného činu ap. U termínu *pachatel* je správný ekvivalent *autor* nebo také *autor del delito* – pachatel trestného činu a nikoli další uváděné možnosti.

Jako poslední termín nám zbývá *senát*, jehož správný ekvivalent nenašel paradoxně ani jeden z překladáčů správně. I když jsou termíny *senado* a *sala* správná označení pro senát, není tím myšlen sbor soudců, tedy *tribunal*, o který se v rozsudcích jedná.

Následující tabulka představuje výše zmíněné španělské termíny a jejich strojové překlady. Španělské rozsudky, tedy přílohy 4 a 5, byly přeloženy stejným postupem jako rozsudky české.

TERMÍN	Google Translate	DeepL Translate	Bing Translator	Lingea Translations	eTranslations
Acusado	obžalovaný	obviněný	obžalovaný	obžalovaný	obžalovaný
Procurador	advokát	prokurátor	advokát	právní zástupce	státní zástupce
Abogado	právník	právník	právník	advokát	právník
Sentencia	rozsudek	rozsudek	rozsudek	rozsudek	rozsudek
Delito	zločin	trestný čin	zločin	trestný čin	trestný čin
Letrado	obhájce	obhájce	obhájce	obhájce	obhájce
Autor	autor	odpovědný pachatel	autor	pachatel	pachatel
Multa	pokuta	pokuta	pokuta	pokuta	pokuta
Defensa	obhajoba	obhájce	obhajoba	obhajoba	obhajoba
Defensor	ochránce	obhájce	obhájce	obhájce	Veřejný ochránce práv
Procesado	žalovaný	obviněný	žalovaný	obžalovaný	obviněný
Defendido	obžalovaný	obžalovaný	obžalovaný	obžalovaný	obránce
Acusación	obžaloba	obžaloba	obvinění	obžaloba	obžaloba
Condena	odsouzení	výkon trestu	trest	odsouzení	výkon trestu
Ejecución	poprava	provedení	poprava	poprava	poprava

Auto	usnesení	usnesení	usnesení	usnesení	usnesení
FALLO	SELHLA	adjudgment	SELHÁNÍ	rozhodnutí	SELHÁNÍ
Magistrado	magistrát	soudce	smírčí	soudce	soudce
Detención	zatčení	vazba	vazba	vazba	zadržení
Acusadora	-	žalobce	-	žalobkyně	-
Absolución	zproštění obžaloby	zproštění viny	zproštění viny	osvobození	osvobození
Alijo	skrýš	skrýš	skrýš	pašované zboží	Skrýš
Testigos	svědci	svědci	svědci	svědci	svědci

Termínů, jejichž překlad ekvivalentů byl v češtině správný a zároveň odpovídal s vyhledanou legální citací (definicí) bylo z celkového počtu 23 španělských jednoslovných termínů celkem 10. Patří mezi ně *acusado*, *sentencia*, *delito*, *letrado*, *multa*, *defensa*, *procesado condena*, *auto* a *testigos*. V další skupině, ve které alespoň jeden z překladačů našel správný ekvivalent bylo 11 termínů.

Jako první máme hned termín *procurador*, který se dá přeložit jako *prokurátor*, i jako *státní zástupce*, ale v našich rozsudcích jistě ne jako *advokát*. *Advokát* je totiž přesný ekvivalent termínu hned o řádek níže, tedy *abogado*. S termínem *autor* jsme se již výše setkali, a proto víme, že jeho ekvivalent je *pachatel*, či *odpovědný pachatel*, ale určitě ne *autor*, jak nám také některé překladače nabízejí. Také jsme zde už měli i termín *magistrado*, jehož správným ekvivalentem je pouze *soudce*. Stejně tak pro *defensor* je správný termín *obhájce*, nikoli *ochránce*.

Dalším termínem, který se ale může snadno zmást, je *acusación* a jeho přesný ekvivalent *obžaloba*, nikoli *obvinění*. Termín *obvinění* by měl v právní terminologii jiný ekvivalent, a to *imputación*. Jako další je zde termín *detención* a jeho správný ekvivalent v podání pouze eTranslation překladače, a to *zadržení*. Ostatní překlady, tedy *vazba* a *zatčení* jsou sice správná, ale do vybraných rozsudků jejich význam neseďí.

Termín *acusadora*, neboli *žalobkyně* přeložil správně pouze Lingea Translations a je to také termín, který byl nejčastěji v překladech úplně vynechán. Také termín *fallo*, jehož správný ekvivalent je *rozsudek*, přeložil správně jako *rozhodnutí* jen Lingea Translations.

Termín *absolución* byl třikrát správně přeložen jako *zproštění* a dvakrát chybně jako *osvobození*. I když je tento druhý výraz také správný, do právní terminologie zkrátka nepatří. To samé můžeme vidět u termínu *alijo* neboli *pašované zboží*, které bylo většinou špatně přeloženo jako *skrýš*.

A nakonec termíny, které ani jeden z překladáčů nepřeložil správně byly *defendido* a *ejecución*. *Defendido*, neboli *obhajovaný* (obhajovaná osoba) či *klient*, byl špatně přeložen jako *obžalovaný* a *ejecución*, pro který je správný ekvivalent *exekuce* či *zabavení* byl špatně přeložen jako *poprava*, což by cizince nejspíš hodně vyděsilo.

Překlady víceslovných právních termínů

Seznam vybraných jednoslovných termínů z textů 1-5 (Přílohy):

ČESKÉ	ŠPANĚLSKÉ
Nejvyšší soud	Juzgado central de lo Penal
Trestní příkaz	Audiencia nacional
Obvodní soud	Juzgado central de Instrucción
Okresní soud	Ministerio fiscal
Vrchní soud	Código penal
Ústavní soud	Cuota diaria
Městský soud	Fuerzas y cuerpos de seguridad
Souhrnný trest	Acto del plenario
Trestný čin	Orden penal
Trestní sazba	Derecho de defensa
Trest obecně prosp. prací	Ley procesal penal
Státní zástupce	Tribunal Supremo
Státní zastupitelství	Ministerio público
Peněžitý trest	Delito de amenazas
Trest odnětí svobody	Tribunal constitucional
Hlavní líčení	ORGANO JUDICIAL
Trestní řízení	Sala de lo penal
Právnícká osoba	Audiencia pública
Soudní poplatek	Delito contra la salud pública
Listinné důkazy	Delito de tráfico de drogas
Odvolací soud	Inhabilitación especial
Dovolací soud	Edad penal
Výpovědní lhůta	Sufragio pasivo
Právní norma	Pena privativa de libertad
Sporné řízení	Costas procesales
	Expulsión del territorio

Legální definice a citace

- České:

Nejvyšší soud: „Nejvyšší soud se sídlem v Brně je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení o mimořádných opravných prostředcích s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud a Nejvyšší správní soud.“¹⁴⁹

Trestní příkaz: „Samosoudce může bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, jestliže skutkový stav je spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, a to i v řízení konaném po zkráceném přípravném řízení. Trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku. Účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají doručením trestního příkazu obviněnému.“¹⁵⁰

Obvodní soud: „Obvodní soud je v České republice označení deseti soudů na území hlavního města Prahy, které vykonávají působnost okresních soudů pro vymezené pražské městské části.“

Okresní soud: „Soudní soustavu v České republice tvoří okresní soudy (v hlavním městě Praha nazývané obvodní soudy, na území města Brno městský soud), krajské soudy v Praze, Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Ústí nad Labem, Brně a Ostravě a Městský soud v Praze, dále vrchní soudy v Praze a Olomouci a Nejvyšší soud v Brně.“¹⁵¹

Vrchní soud: „Vrchní soud je jeden z vyšších soudů, ve střeoevropské tradici jeho působnost odpovídá existujícím nebo historickým zemím. V České republice jsou také zřízeny dva vrchní soudy: Vrchní soud v Praze s působností vůči krajským soudům v Čechách, a Vrchní soud v Olomouci, do jehož obvodu spadají krajské soudy na Moravě a ve Slezsku. Jsou třetím článkem v soustavě českých soudů, nad nimi stojí už jen Nejvyšší soud.“

Ústavní soud: „Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů. Jeho úkolem je zejména chránit ústavnost, základní práva a svobody vyplývající z Ústavy, Listiny základních práv a svobod a dalších ústavních zákonů České republiky a garantovat ústavní charakter výkonu státní moci. Přísluší mu i další kompetence, jako je rozhodování

¹⁴⁹ [Nejvyšší soud / O Nejvyšším soudu/Obecné informace \(nsoud.cz\)](http://nsoud.cz)

¹⁵⁰ [Trestní řád - Trestní příkaz - Podnikatel.cz](http://Podnikatel.cz)

¹⁵¹ [Kdo a jak se podílí na výkonu spravedlnosti v ČR | www.trestni-rizeni.com | www.trestni-rizeni.com](http://www.trestni-rizeni.com)

v některých věcech týkajících se volebního práva a posuzování souladu mezinárodních smluv s Ústavou před jejich ratifikací.¹⁵²

Městský soud: „Městský soud je obecný soud s působností pro území určitého města. Dříve šlo o soud, který se řídil právem určitého okruhu městských práv.“

Souhrnný trest: „Když soud odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Spolu s uložením souhrnného trestu soud zruší výrok o trestu uloženém pachateli rozsudkem dřívějším, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu. Souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším. V rámci souhrnného trestu musí soud vyslovit trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání, trest ztráty vojenské hodnosti, trest propadnutí majetku nebo trest propadnutí věci, jestliže takový trest byl vysloven již rozsudkem dřívějším.“¹⁵³

Trestný čin: „Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“¹⁵⁴

Trestní sazba: „Při stanovení druhu trestu a jeho výměry za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 a 2 soud přihlédne také k výši trestní sazby stanovené na trestný čin, ze kterého pochází výnos z trestné činnosti, pokud trestní zákon na tento trestný čin stanoví trest mírnější.“¹⁵⁵

Trestný čin neoprávněného držení karty: „Zákonný znak trestného činu neoprávněného držení platební karty podle § 249b tr. zák. spočívající v tom, že si pachatel „neoprávněně opatří“ neprenosnou platební kartu jiného identifikovatelnou podle jména nebo čísla, je naplněn jakýmkoli způsobem jejího získání bez právního důvodu.“¹⁵⁶

Trest obecně prospěšných prací: „Trest obecně prospěšných prací odsouzený vykonává v obvodu okresního soudu, ve kterém bydlí. Se souhlasem odsouzeného může být trest vykonáván i mimo tento obvod. Jakmile se stane vykonatelným rozhodnutí, podle něhož se má vykonat trest obecně prospěšných prací, předseda senátu zašle jeho opis středisku Probační a mediační služby v obvodu okresního soudu, ve kterém odsouzený bydlí,

¹⁵² [Postavení a pravomoci | Ústavní soud \(usoud.cz\)](#)

¹⁵³ [§ 43 – Úhrnný a souhrnný trest : Trestní zákoník – 40/2009 Sb. | Zákony.centrum.cz](#)

¹⁵⁴ [40/2009 Sb. Trestní zákoník \(zakonyprolidi.cz\)](#)

¹⁵⁵ [Trestní řád | Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním \(úplné znění\) - Měsec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁵⁶ [neoprávněně držení platební karty - NS-ČR/Judikaty.info](#)

pracuje nebo se zdržuje. Odsouzený je povinen dostavit se na výzvu probačního úředníka v jím stanoveném termínu na středisko Probační a mediační služby k projednání podmínek výkonu trestu obecně prospěšných prací. Ve výzvě probační úředník odsouzeného upozorní na následky nesplnění této povinnosti.¹⁵⁷

Trestný čin zanedbání povinné výživy: „§ 196 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen jako „TZ“), ten, kdo v nedbalostní či úmyslné formě neplní svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, naplní skutkovou podstatu trestného činu zanedbání povinné výživy.“¹⁵⁸

Státní zástupce: „Státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.“¹⁵⁹

Státní zastupitelství: „Státní zastupitelství představuje soustavu úřadů státu, určených k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu ve věcech svěřených zákonem do jejich působnosti. Podle čl. 80 odst. 1 Ústavy České republiky zastupuje státní zastupitelství veřejnou žalobu v trestním řízení, přičemž jeho postavení a působnost stanoví zákon.“¹⁶⁰

Maření výkonů: „Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že se opakovaně nebo soustavně dopouští jednání, aby zmařil účel omezujícího opatření uloženého v řízení o přestupku, které spočívá v zákazu navštěvovat místa, kde se konají sportovní akce, nebo aby zmařil účel omezujícího opatření uloženého v řízení o přestupku podle zákona o návykových látkách, které spočívá v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa.“¹⁶¹

Peněžitý trest: „Peněžitý trest může soud uložit, jestliže pachatel pro sebe nebo pro jiného úmyslným trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch.“¹⁶²

Trest odnětí svobody: „Nepodmíněný trest odnětí svobody se ukládá nejvýše na dvacet let, jestliže nejde o mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59), ukládání trestu

¹⁵⁷ [Trestní řád | Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním - Oddíl čtvrtý - Výkon trestu obecně prospěšných prací - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁵⁸ [Vyživovací povinnost a trestněprávní následky je | epravo.cz](#)

¹⁵⁹ [Trestní zákoník | Zákon č. 40/2009 Sb. \(úplné znění\) - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁶⁰ [Struktura státního zastupitelství | Více o státním zastupitelství - Soustava státního zastupitelství ČR \(verejnazaloba.cz\)](#)

¹⁶¹ [Trestní zákoník | Zákon č. 40/2009 Sb. - HLAVA X - TRESTNÉ ČINY PROTI POŘÁDKU VE VĚCECH VEŘEJNÝCH - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁶² [§ 67 – Peněžitý trest : Trestní zákoník – 40/2009 Sb. | Zákony.centrum.cz](#)

odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108) nebo o výjimečný trest (§ 54).“¹⁶³

Hlavní líčení: „Hlavní líčení se koná za stálé přítomnosti všech členů senátu, zapisovatele a státního zástupce. Přítomnost obžalovaného nebo jiných osob může být zajištěna i prostřednictvím videokonferenčního zařízení; § 111a se užije obdobně.“¹⁶⁴

Trestní řízení: „Trestní řízení je zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení (soud, státní zástupce, policejní orgán), popř. jiných osob zúčastněných na trestním řízení (např. obviněný, obhájce, poškozený, svědek, znalec), jehož cílem je bez důvodných pochybností na základě řádně opatřených a provedených důkazů a při zachování ústavně zaručených práv dotčených osob zjistit, zda byl spáchán trestný čin, kdo je jeho pachatelem, tomuto uložit podle zákona trest nebo ochranné opatření a takové rozhodnutí vykonat.“¹⁶⁵

Právnícká osoba: „Právnícká osoba je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnícká osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.“¹⁶⁶

Soudní poplatek: „Za řízení před soudy České republiky se za podmínek dle zákona o soudních poplatcích (zákon č. 549/1991 Sb.) vybírají soudní poplatky. Není-li proto osoba podávající žalobu o zaplacení dlužné částky (tzv. žalobce) od soudního poplatku osvobozena, vzniká jí podáním žaloby k soudu povinnost soudní poplatek zaplatit.“¹⁶⁷

Listinné důkazy: „Listinnými důkazy jsou listiny, které svým obsahem prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost, vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému.“¹⁶⁸

Odvolací soud: „Nerozhodl-li předseda senátu soudu prvního stupně podle § 208 odst. 1, ačkoliv odvolání bylo podáno opožděně, rozhodne o odmítnutí odvolání pro opožděnost odvolací soud. Je-li to třeba, provede potřebná šetření buď sám nebo prostřednictvím soudu prvního stupně anebo soudu dožádaného.“¹⁶⁹

¹⁶³ [§ 55 – Odnětí svobody : Trestní zákoník – 40/2009 Sb. | Zákony.centrum.cz](#)

¹⁶⁴ [Hlavní líčení. HLAVA TRINÁCTÁ - Trestní řád č. 141/1961 Sb. | Kurzy.cz](#)

¹⁶⁵ [O trestním řízení \(uniesz.cz\)](#)

¹⁶⁶ [Občanský zákoník \(nový\) | Zákon č. 89/2012 Sb. \(úplné znění\) - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁶⁷ [Soudní poplatek | epravo.cz](#)

¹⁶⁸ [Věcné a listinné důkazy. ODDÍL ŠESTÝ - Trestní řád č. 141/1961 Sb. | Kurzy.cz](#)

¹⁶⁹ [Občanský soudní řád | Zákon č. 99/1963 Sb. - Rozhodnutí o odvolání - Měšec.cz \(mesec.cz\)](#)

Dovolací soud: „Dovolání podané proti rozhodnutí odvolacího soudu, které není přípustné nebo které trpí vadami, jež nebyly ve lhůtě (§ 241b odst. 3) odstraněny a pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, anebo které je zjevně bezdůvodné, dovolací soud odmítne.“¹⁷⁰

Výpovědní lhůta: „Byla-li dána výpověď, skončí pracovní poměr uplynutím výpovědní doby. Výpovědní doba musí být stejná pro zaměstnavatele i zaměstnance a činí nejméně 2 měsíce, s výjimkou vyplývající z § 51a. Výpovědní doba smí být prodloužena jen smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem; tato smlouva musí být písemná.“¹⁷¹

Právní normy: „Právní norma je nejmenší, dále nedělitelná (atomární) součást právního řádu, obsahující v sobě jeden konkrétní příkaz, zákaz nebo zákonné dovolení.“¹⁷²

Sporné řízení: „Sporné řízení je občanským soudním řádem definováno jako soudní řízení o dvoustranných právních vztazích. Stranami tohoto řízení jsou žalobce a žalovaný.“¹⁷³

- Španělské:

Juzgado central de lo penal: „Órgano unipersonal, con jurisdicción en toda España, que se ocupa del enjuiciamiento de los delitos competencia de la Audiencia Nacional castigados con penas de prisión de hasta cinco años.“¹⁷⁴

Audiencia nacional: „Tribunal con jurisdicción en toda España y sede en la villa de Madrid, que conoce de ciertas causas penales, sociales y contencioso-administrativas. Está integrada por cuatro salas: la de Apelación, la de lo Penal, la de lo Contencioso-Administrativo y la de lo Social. Sala de Apelación: conoce de los recursos de apelación contra las resoluciones de la Sala de lo Penal.“¹⁷⁵

Juzgado central de instrucción: „Órgano unipersonal, con jurisdicción en toda España, al que corresponde la investigación de las causas cuyo enjuiciamiento corresponda a la Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional o a los juzgados centrales de lo penal.“¹⁷⁶

¹⁷⁰ [Občanský soudní řád | Zákon č. 99/1963 Sb. - Rozhodnutí o dovolání - Měsíc.cz \(mesec.cz\)](#)

¹⁷¹ [Zákoník práce - Díl 3 - Výpověď, výpovědní doba a výpovědní důvody - Podnikatel.cz](#)

¹⁷² [Právní norma - Iuridictum \(pecina.cz\)](#)

¹⁷³ [Sporné řízení - Iuridictum \(pecina.cz\)](#)

¹⁷⁴ [Definición de juzgado central de lo penal - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁷⁵ [Definición de Audiencia Nacional - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁷⁶ [Definición de juzgado central de instrucción - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

Ministerio Fiscal: „Órgano de relevancia constitucional con personalidad jurídica propia, integrado con autonomía funcional en el Poder Judicial, que tiene por misión promover la acción de la justicia en defensa de la legalidad, de los derechos de los ciudadanos y del interés público tutelado por la ley, de oficio o a petición de los interesados, así como velar por la independencia de los tribunales y procurar ante estos la satisfacción del interés social. El Ministerio Fiscal ejerce su misión por medio de órganos propios, conforme a los principios de unidad de actuación y dependencia jerárquica y con sujeción, en todo caso, a los de legalidad e imparcialidad.“¹⁷⁷

Código Penal: „Cuerpo legal que contiene la regulación de los delitos y faltas, y las sanciones y penas que son imponibles a los responsables de las acciones.“¹⁷⁸

Cuota diaria: „Pena de multa que se impone, en atención a la gravedad del delito y a la culpabilidad del delincuente y que consiste en la obligación de pagar un número determinado de días-multa, fijándose el importe de la cantidad atendiendo a la capacidad económica del sujeto activo.“¹⁷⁹

Fuerzas y Cuerpos de Seguridad: „Denominación que comprende las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado dependientes del Gobierno de la Nación, los cuerpos de Policía dependientes de las comunidades autónomas y los cuerpos de Policía dependientes de las corporaciones locales.“¹⁸⁰

Acto del plenario: „Etapa de un procedimiento judicial que se inicia tras el sumario y dura hasta el momento de la sentencia.“¹⁸¹

Orden penal: „Conjunto de órganos jurisdiccionales que tiene atribuido el conocimiento de las causas y juicios criminales, con excepción de los que correspondan a la jurisdicción militar.“¹⁸²

Vulneración del derecho al secreto de las comunicaciones: „Prohibición de interceptación de un mensaje y del conocimiento antijurídico de las comunicaciones, por cualquier

¹⁷⁷ [Definición de Ministerio Fiscal - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁷⁸ [Definición de Código Penal - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁷⁹ [Definición de cuota diaria - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸⁰ [Definición de fuerzas y cuerpos de seguridad - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸¹ [Definición de plenario - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸² [Definición de orden jurisdiccional penal - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

medio, salvo previa existencia de una autorización judicial, específica y motivada, que autorice el control.¹⁸³

Derecho de defensa: „Principio incluido dentro del genérico derecho a la tutela judicial efectiva y que comporta la exigencia de que en todo procedimiento las partes puedan alegar y probar contradictoriamente sus pretensiones, derechos e intereses, de modo que en ningún momento pueda ocasionarse indefensión.¹⁸⁴

Ley procesal penal: „Ley que regula el sistema tutelar en la Iglesia mediante el proceso judicial. Tiene naturaleza objetiva (por la materia que regula) y no locativa (por el lugar que ocupa en el Codex Iuris Canonici), porque las normas procesales no son solo las que están contenidas en el libro VII del CIC. Por tanto, aquellas normas que regulan la materia propia del derecho procesal (la potestad judicial, el derecho de acción procesal y el proceso como lugar donde se ejercita) son las que se denominan procesales.¹⁸⁵

Tribunal supremo: „Órgano jurisdiccional superior en todos los órdenes, salvo lo dispuesto en materia de garantías constitucionales, con jurisdicción en toda España y sede en la villa de Madrid. Está integrado por cinco salas: Primera, de lo Civil; Segunda, de lo Penal; Tercera, de lo Contencioso-Administrativo; Cuarta, de lo Social; y Quinta, de lo Militar.¹⁸⁶

Ministerio público: „nte con rango constitucional, encargado, en general, de defender la legalidad y perseguir los delitos.¹⁸⁷

Delito de amenazas: „Delito contra el ejercicio de la función parlamentaria que comete quien ejerza intimidación o amenaza contra un parlamentario nacional o autonómico para impedirle asistir a las reuniones del órgano legislativo o para coartar la libre manifestación de sus opiniones o la emisión de su voto.¹⁸⁸

Tribunal constitucional: „Tribunal con jurisdicción en toda España, competente para conocer: a) del recurso de inconstitucionalidad contra leyes y disposiciones normativas con fuerza de ley; b) del recurso de amparo por violación de los derechos y libertades referidos en el artículo 53.2 de la Constitución, en los casos y formas que la ley establezca;

¹⁸³ [Definición de derecho al secreto de las comunicaciones - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸⁴ [Definición de derecho de defensa - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸⁵ [Definición de ley procesal - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸⁶ [Definición de Tribunal Supremo \(TS\) - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸⁷ [Definición de Ministerio Público - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁸⁸ [Definición de delito contra el ejercicio de la función parlamentaria consistente en amenazas - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

c) de los conflictos de competencia entre el Estado y las comunidades autónomas o de los de estas entre sí; d) de las demás materias que le atribuyan la Constitución o las leyes orgánicas; e) de la impugnación hecha por el Gobierno de las disposiciones y resoluciones adoptadas por los órganos de las comunidades autónomas.¹⁸⁹

Órgano judicial: „Órgano judicial creado e investido de competencia conforme a las normas legales.“¹⁹⁰

Sala de lo Penal: „Sala segunda, competente para conocer de los recursos de casación, revisión y otros extraordinarios en materia penal que establezca la ley; de la instrucción y enjuiciamiento de las causas contra los altos dignatarios de la nación; y de la instrucción y enjuiciamiento de las causas contra los magistrados de la Audiencia Nacional y de los tribunales superiores de justicia.“¹⁹¹

Audiencia pública: „Actuación procesal, ante un juez o tribunal, en la que puede estar presente, además de las partes en el proceso, el público, haciéndose efectivo a través de ella el principio de publicidad del proceso, considerado una garantía de la protección de los derechos y libertades de quienes intervienen en el procedimiento y, en especial, de las víctimas de los delitos.“¹⁹²

Delito contra la salud pública: „Delito relativo a la elaboración o comercialización sin licencia de productos que afectan a la salud de las personas, como medicamentos o productos sanitarios.“¹⁹³

Delito de tráfico de drogas: „Modalidad de delito contra la salud pública que cometen los que ejecuten actos de cultivo, elaboración o tráfico, o de otro modo promuevan, favorezcan o faciliten el consumo ilegal de drogas tóxicas, estupefacientes o sustancias psicotrópicas, o las posean con aquellos fines.“¹⁹⁴

Inhabilitación especial: „Privación definitiva del empleo, el cargo o el derecho sobre el que recaiga, durante el tiempo de la condena. Puede recaer sobre empleo o cargo público, profesión, oficio, industria o comercio; sobre la tenencia de animales; sobre los derechos

¹⁸⁹ [Definición de Tribunal Constitucional \(TC\) - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹⁰ [Definición de órgano judicial ordinario - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹¹ [Definición de Sala de lo Penal del Tribunal Supremo - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹² [Definición de audiencia pública - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹³ [Definición de delito contra la salud pública - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹⁴ [Definición de delito de tráfico de drogas - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

de patria potestad, tutela o curatela; sobre el derecho de sufragio pasivo, o sobre otros derechos u otras actividades determinadas en el Código Penal.¹⁹⁵

Edad penal: „Edad a partir de la cual puede exigirse a una persona responsabilidad por la comisión de hechos tipificados como delito o falta.“¹⁹⁶

Sufragio pasivo: „Elegibilidad de una persona para un cargo o dignidad.“¹⁹⁷

Pena privativa de libertad: „Sanción penal que restringe la libertad deambulatoria del condenado. Son sus clases, según el Código Penal: prisión, prisión permanente revisable, localización permanente y responsabilidad penal por impago de multa.“¹⁹⁸

Costas procesales: „Honorarios de la acusación particular en los delitos solo perseguibles a instancia de parte.“¹⁹⁹

Expulsión del territorio: „Medida de seguridad que sustituye obligatoriamente a la pena de prisión superior a un año e inferior a cinco, salvo que la defensa del orden jurídico aconseje el cumplimiento de una parte de la pena.“²⁰⁰

Kontrastivní analýza

Následující tabulka představuje výše zmíněné české víceslovné termíny a jejich strojové překlady. České rozsudky, tedy texty 1-3, byly celé vloženy jako soubor do jednotlivých strojových překladačů. V nabídnutých překladech jsem dále vyhledala daný termín v překladu ve španělštině a vepsala do tabulky pro porovnání, stejně jako v kapitole jednoslovných termínů.

TERMÍN	Google Translate	DeepL Translate	Bing Translator	Lingea Translations	eTranslations
Nejvyšší soud	Tribunal Supremo	Tribunal Supremo	Tribunal Supremo	Tribunal Supremo	Tribunal Supremo
Trestní příkaz	auto penal	auto	orden de penalización	Orden de sanción	auto penal
Obvodní soud	Tribunal de Distrito	Tribunal de Distrito	Tribunal de Distrito	Tribunal de Circuito	Tribunal de Distrito

¹⁹⁵ [Definición de inhabilitación especial - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹⁶ [Definición de edad penal - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹⁷ [Definición de sufragio pasivo - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹⁸ [Definición de pena privativa de libertad - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

¹⁹⁹ [Definición de costas procesales - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

²⁰⁰ [Definición de expulsión del territorio nacional - Diccionario panhispánico del español jurídico - RAE](#)

Okresní soud	Tribunal de Distrito	Tribunal de Distrito	Tribunal de Distrito	Tribunal de Distrito	Tribunal de Distrito
Vrchní soud	Tribunal Superior	Tribunal Superior	Tribunal Superior	Tribunal Supremo	Tribunal Superior
Ústavní soud	Tribunal Constitucional	Tribunal Constitucional	Tribunal	Tribunal Constitucional	Tribunal Constitucional
Městský soud	Tribunal Municipal	Tribunal Municipal	Tribunal Municipal	Tribunal Municipal	Tribunal Municipal
Souhrnný trest	sentencia resumida	condena sumaria	pena sumaria	sanción sumaria	sentencia sumaria
Trestný čin	crimen	delito	delito	delito	delito
Trestní sazba	tarifa	tipo penal	pena	sanción	pena
Trest obecně prospěšných prací	trabajo de beneficio público	servicio comunitario	servicio comunitario	servicio comunitario	servicio comunitario
Státní zástupce	el fiscal	el fiscal	el Fiscal Genreal	El fiscal	El fiscal
Státní zastupitelství	Oficina del Fiscal del Público	la Fiscalía	la Fiscalía	la Fiscalía	la Fiscalía
Peněžitý trest	multa financiera	multa	multa	sanción pecuniaria	pena pecuniaria
Trest odnětí svobody	Encarcelamiento	Pena de prisión	pena de prisión	pena de prisión	pena privativa de libertad
Hlavní líčení	juicio	Juicio principal	juicio	litigio principal	litigio principal
Trestní řízení	procedimiento penal	procedimiento penal	procedimiento o penal	procedimiento penal	proceso penal
Právní osoba	persona legal	Persona jurídica	Persona jurídica	entidad jurídica	Persona jurídica
Soudní poplatek	tarifa judicial	tasas judiciales	tasa judicial	tasa judicial	tasa judicial
Listinné důkazy	pruebas en papel	pruebas documentales	pruebas documentales	pruebas documentales	pruebas documentales
Odvolační soud	Tribunal de Apelaciones	Tribunal de Apelación	Tribunal de Apelación	Tribunal de Apelación	Tribunal de Apelación
Dovolační soud	Tribunal de Apelación	Tribunal de Apelación	órgano jurisdiccional de apelación	órgano jurisdiccional de apelación	órgano jurisdiccional de apelación
Výpovědní lhůta	período de notificación	plazo de preaviso	plazo de preaviso	plazo de preaviso	plazo de preaviso
Právní norma	norma legal	norma jurídica	norma legal	stado de Derecho	norma de Derecho
Sporné řízení	procedimientos disputados	procedimientos impugnados	procedimiento o contencioso	procedimiento contencioso	procedimiento contradictorio

Termínů, jejichž překlad ekvivalentů byl ve španělštině správný a zároveň odpovídal s vyhledanou legální citací (definicí) bylo z celkového počtu 25 českých víceslovných termínů celkem 10. Patří mezi ně *Nejvyšší soud*, *Vrchní soud*, *Ústavní soud*, *Městský soud*, *státní zástupce*, *státní zastupitelství*, *hlavní líčení*, *trestní řízení*, *soudní poplatek* a

odvolací soud. Z těchto by termínů by bylo dobré dodatečně okomentovat *hlavní líčení* které bylo překladači přeloženo sice různorodě, ale správně. Z nabízených překladů se ale pro účely našeho trestního rozsudku hodí ekvivalent navržený DeepL Translate, a to *Juicio principal*.

Jako další jsem vybrala skupinu termínů, které byly pouze některými překladači správně přeložené. Jako první zde máme *souhrnný trest*, který každý překladač přeložil naprosto jinak. Ačkoli se mi nepodařilo najít ve španělském trestním zákoníku ekvivalentní definici tohoto termínu, je podle mého názoru nejlepší možnost nabízená překladačem Bing či eTranslation, tedy *pena sumaria* nebo *sentencia sumaria*. Jako další zde máme *trestný čin*, jehož správný ekvivalent je *delito penal*, nikoli *crimen*, jak uvádí Google Translate. Jako další trest zde máme *trest obecně prospěšných prací*, jehož správný ekvivalent by měl být *pena de servicios comunitarios*, ale většina překladačů nám nabízí pouze termín *servicio comunitario*, což by v rozsudcích teoreticky na čisté pochopení textu stačilo. Další trest, *trest odnětí svobody* byl správně přeložen všemi překladači jako *pena privativa de libertad* nebo *pena de prisión* kromě Google Translate.

Pro termín *právní osoba* byl nalezen správný ekvivalent, tedy *persona jurídica* pouze třemi překladači. Sice by *persona legal*, nabízený Google překladačem čtenář pochopil, není to ale správný termín užívaný v právních textech. Co se týče termínu *listinné důkazy*, opět všechny překladače našly správný ekvivalent tedy *pruebas documentales* kromě Google Translate. Ten samý problém můžeme vidět i u termínu *výpovědní lhůta*, tedy *plazo de preaviso*, nikoli *periodo de notificación*. Co se týče termínu *právní norma*, je z nabízených ekvivalentů správný pouze *norma jurídica*. Jako další je *sporné řízení* a jeho jediný správný překlad *procedimiento contencioso* a dále *peněžitý trest*, který byl přeložen správně pouze jednou jako *pena pecuniaria*.

Na těchto výsledcích je zajímavé, že termín *dovolací soud* a *odvolací soud* byly překladači přeložené úplně stejně. V obou případech nám byl nabídnut ekvivalent *Tribunal de Apelación*, což ale znamená pouze *soud odvolací*. Jelikož však španělština pro soud *dovolací* nemá přesný termín, přiklonila bych se k překladu navrženým od eTranslation, tedy *órgano jurisdiccional de apelación*.

Jako poslední je zde kategorie termínů, které nebyly ani jedním překladačem přeložené správně. Mezi ně patří *trestní příkaz*, který byl přeložen naprosto různorodě. Nejčastěji je nám nabízen termín *auto penal*, což ale znamená *trestní řízení*, nikoli *příkaz*. *Trestní*

příkaz by měl správně být přeložen jako *orden penal*. Jako další zde máme *trestní sazba*, která by měla být přeložena jako *tasa penal*, nikoli jako *tarifa*, *tipo*, *pena* či *sanción*.

Dále byly špatně přeloženy termíny *Obvodní* a *Okresní* soud. Sice ve španělsku nemají okresy, nýbrž administrativní dělení, ale i tak mají k *Okresnímu soudu* ekvivalent, a to *Juzgado de Primera Instancia*. *Obvodní soud* by měl být sice přeložen jako *Tribunal Districtal*, ale nabízené překlady, tedy *Tribunal de Distrito* by mohly být též uznané jako správné.

Následující tabulka představuje výše zmíněné španělské víceslovné termíny a jejich strojové překlady.

TERMÍN	Google Translate	DeepL Translate	Bing Translator	Lingea Translations	eTranslations
Juzgado central de lo Penal	Ústřední trestní soud	Ústřední trestní soud	Ústřední trestní soud	ústřední soud pro trestní věci	Ústřední trestní soud
Audiencia nacional	Národní soud	Audiencia Nacional (Španělský nejvyšší soud)	Vrchní soud	Národní soud	Audiencia Nacional
Juzgado central de Instrucción	Ústřední soud pro výuku	Ústřední soud	Ústřední soud instrukce	Juzgado Central de Instrucción	Ústřední vyšetřovací soud
Ministerio fiscal	fiskální ministerstvo	státní zastupitelství	státní zastupitelství	ministerstvo daní	státní zastupitelství
Código penal	Trestní zákoník	Trestní zákoník	Trestní zákoník	Trestní zákoník	Trestní zákoník
Cuota diaria	denní poplatek	-	denní poplatek	denní mzda	denní poplatek
Fuerzas y cuerpos de seguridad	bezpečnostní síly a těla	bezpečnostní složky a sbor	bezpečnostní síly a orgány	bezpečnostní složky	bezpečnostní síly a sbor
Acto del plenario	plenární čin	plenární zasedání	Akt plénu	plenární zasedání	plenární zasedání
Orden penal	trestní příkaz	trestní příkaz	trestní příkaz	trestněprávní řád	trestní řád
Derecho de defensa	Právo na obhajobu	Právo na obhajobu	Právo na obhajobu	Právo na obhajobu	Právo na obhajobu
Ley procesal penal	zákon o trestním řízení	Trestní právo procesní	Trestní řád	Trestní právo procesní	Trestní řád
Tribunal Supremo	Nejvyšší soud	Nejvyšší soud	Nejvyšší soud	Nejvyšší soud	Nejvyšší soud
Ministerio público	Veřejné ministerstvo	Státní zastupitelství	Státní zastupitelství	-	Státní zastupitelství
Delito de amenazas	ohrožení	výhrůžky	trestný čin vyhrožování	trestný čin vyhrožování	trestný čin vyhrožování
Tribunal constitucional	Ústavní soud	Ústavní soud	Ústavní soud	Ústavní soud	Ústavní soud
ORGANO JUDICIAL	SOUDNÍ ORGÁN	SOUDNÍ ORGÁN	SOUDNÍ ORGÁN	JUSTIČNÍ ORGÁN	SOUDNÍ ORGÁN

Sala de lo penal	trestní komora	trestní oddělení	trestní senát	senát pro trestní věci	trestní kolegium
Audiencia pública	veřejné slyšení	veřejné slyšení	veřejné slyšení	veřejné slyšení	veřejné slyšení
Delito contra la salud pública	Trestná činnost proti veřejnému zdraví	trestný čin proti veřejnému zdraví	trestný čin proti veřejnému zdraví	trestný čin proti veřejnému zdraví	trestný čin proti veřejnému zdraví
Delito de tráfico de drogas	zločin obchodování s drogami	Trestný čin nedovolené nakládání s omamnou látkou	trestný čin obchodování s drogami	trestný čin nedovoleného obchodu s drogami	trestný čin týkající se obchodování s drogami
Inhabilitación especial	Zvláštní diskvalifikace práva	zvláštní zbavení práva	Zvláštní diskvalifikace práva	zvláštní zbavení práva	zvláštní vyloučení z práva
Edad penal	legální věk	plnoletost	trestní věk	plnoletost	trestní věk
Sufragio pasivo	pasivní volební právo	volební právo	právo kandidovat	právo volit	kandidovat ve volbách
Pena privativa de libertad	uvěznění	trest odnětí svobody	trest odnětí svobody	trest odnětí svobody	trest odnětí svobody
Costas procesales	Procedurální náklady	Náklady řízení	Procesní náklady	Náklady řízení	Procesní náklady
Expulsión del territorio	vyhoštění	vyhoštění	vyhoštění	vyhoštění	vyhoštění

Termínů, jejichž překlad ekvivalentů byl v češtině správný a zároveň odpovídal s vyhledanou legální citací (definicí) bylo z celkového počtu 26 španělských víceslovných termínů opět 10. Patří mezi ně *Juzgado Central de lo Penal*, *Código Penal*, *derecho de defensa*, *Tribunal Supremo*, *Tribunal Constitucional*, *Órgano Judicial*, *Audiencia pública*, *delito contra la salud pública*, *delito de tráfico de drogas*, a *expulsión del territorio*. Hodí se okomentovat, že i když termín *delito de tráfico de drogas* byl každým z překladáčů přeložen trochu jinak, jsou všechny nabízené možnosti správné.

Do skupiny termínů, kde správný ekvivalent navrhl pouze jeden překladáč, patří *Juzgado central de Instrucción* a jeho správný ekvivalent *Ústřední vyšetřovací soud* od eTranslation, dále pak termín *Fuerzas y cuerpos de seguridad* a jeho správný ekvivalent *bezpečnostní složky* od Lingea Translations, a nakonec *sufragio pasivo* a jeho správný ekvivalent *volební právo* od DeepL Translate.

Jako poslední nám zbývají termíny, které byly alespoň dvakrát přeloženy správně, ale kde se objevila i špatná volba právních ekvivalentů. Jako první zde máme *Audiencia nacional*, který i když je některými překladáči správně přeložen jako *Národní soud*, přikláněla bych se k návrhu od DeepL Translate, a to *Audiencia Nacional (Španělský nejvyšší soud)*, tedy termín doslova nepřekládat, a dát do závorky vysvětlivku, nebo vložit komentář do poznámek. Jako další máme termín *Ministerio fiscal* a jeho správný ekvivalent *státní*

zastupitelství. Dále pak termín *cuota diaria* a jeho ekvivalent *denní poplatek*, nikoli však *mzda*. Termín *Acto del plenario* správně přeložen jako *planární zasedání* nabízený třemi překladáči.

Termín *orden penal* jsme již měli v kapitole českých víceslovných termínů, a tudíž víme, že správným ekvivalentem je *trestní příkaz*. Jako další je zde *ley procesal penal* a jeho správný ekvivalent *trestní právo procesní*, nikoli však *trestní řád* či *zákon o trestním řízení*. Termín *delito de amenazas* tedy *trestný čin vyhrožování* byl třikrát přeložen naprosto správně, ale rozhodně ho nelze přeložit jako *ohrožení*, jak uvádí Google Translate. Stejně tak tento překladáč jako jediný špatně přeložil termín *pena privativa de libertad* jako *uvěznění* místo *trest odnětí svobody*. Dále zde máme termín *edad penal*, který by se dal přeložit jako *trestný* nebo *legální věk*, jak je nám pár překladáči nabízeno, ale správný ekvivalent je v tomto kontextu *plnoletost*. Podobný případ můžeme vidět u termínu *inhabilitación especial* správně přeloženého jako *zvláštní zbavení práva*.

Jako poslední zde máme termín *Sala de lo Penal*, který je opět každým z překladáčů přeložen úplně jinak. Přikláníla bych se v tomto případě k ekvivalentu *trestní oddělení* od DeepL Translate. Dále zde máme termín *costas procesales*, neboli *náklady řízení*, které ale bylo dvěma překladáči přeloženo jako *procesní náklady*. Jelikož jsem ale nikde nedohledala, že by toto označení bylo nesprávné, mohu ho také uznat za správný ekvivalent.

Jediný termín z této kategorie, který nebyl ani jedním překladáčem správně přeložen je *Ministerio público*, přeloženým jako *státní zastupitelství*, což je termín pro *Ministerio Fiscal*, který máme již zmíněný výše. *Ministerio público* by tedy v tomto kontextu mělo znamenat *Úřad státního zástupce*, nebo *Úřad státního zastupitelství*.

Překlad jazykových šablon

Jelikož se šablony v textech mnohokrát opakují, rozhodla jsem se v této kapitole uvést pouze jeden příklad od každé šablony. Postup při překládání byl stejný, jako v kapitole Překlad právních termínů, tedy vložení textů 1-5 jako souborů do strojových překladačů a hledání přeložených šablon.

- České jazykové šablony:

Pravomocným trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, *byl porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 2, § 36, § 45a odst. 1 tr. zák. a v řízení předcházejícím v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. v neprospěch obviněného J. Š.*

- Google Translate: „Por la orden penal final del Tribunal de Distrito para Praga 4 del 8 de octubre de 2002, el archivo no. 3 T 139/2002, *la Ley fue violada en las disposiciones de la Sección 35 (2), Sección 36, Sección 45A (1) del Código Penal. discípulo. y en los procedimientos anteriores a la Sección 2 (5) (6) del Código Penal. r. En detrimento del acusado J. Š.*“
- DeepL Translate: „El auto penal definitivo del Tribunal de Distrito de Praga 4, de 8 de octubre de 2002, asunto nº 3 T 139/2002, *infringió las disposiciones de los artículos 35, apartado 2, 36 y 45a, apartado 1, del Código Penal. y en el procedimiento anterior en las disposiciones de los artículos 2.5 y 6 de la Ley de Enjuiciamiento Criminal contra el acusado J. Š.*“
- Bing Microsoft Translator: „Mediante una orden penal definitiva del Tribunal de Distrito de Praga 4 de 8.10.2002, expediente no. Nº 3 T 139/2002, *la ley fue violada en las disposiciones del § 35 párr. 2, § 36, § 45a párr. 1 tr. Cust. y en los procedimientos anteriores a las disposiciones del § 2 párr. Artículo 5, párr. 6 tr. en perjuicio del acusado J. Š.*“
- Lingea Translations: „Por orden penal final del Tribunal de Distrito de Prahran 4 de 8. 10. 2002, p. 3 T 139/2002, *la ley fue vulnerada por las disposiciones del apartado 35. 2, '36, '45a(2) 1 y en los procedimientos anteriores a las disposiciones del apartado 2 del artículo 2 de la Ley. 5, apartado 5 6 c.e. contra el acusado J. Sh.*“

- eTranslation: „Por orden de sanción final del Tribunal de Distrito de Praga 4 de 8. 10. En 2002, asunto 3 T 139/2002, *la Ley fue infringida en las disposiciones de los artículos 35, apartado 2, 36 y 45.a, apartado 1, de la Ley y en el procedimiento anterior al artículo 2, apartado 5, del Código de Procedimiento Penal, en perjuicio del acusado J. Š.*“

Správný překlad provedl překladáč DeepL, Lingea a eTranslation.

Napadený trestní příkaz s e z r u š u j e v celém rozsahu. Zrušují se též všechna další rozhodnutí na zrušený trestní příkaz obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

- Google Translate: „*La orden penal impugnada con la ropa E en su totalidad. Todas las demás decisiones sobre el orden criminal anulado también se anulan, si el cambio que ocurrió por la cancelación ha perdido la base.*“
- DeepL Translate: „*Se anula el auto impugnado en su totalidad. Todas las demás decisiones relacionadas con la orden revocada también se anulan en la medida en que han perdido su contenido como consecuencia del cambio producido por la revocación.*“
- Bing Microsoft Translator: „*La orden de sanción impugnada se anula en su totalidad. Todas las demás decisiones relacionadas con la orden penal anulada también se anulan si, debido al cambio realizado por la anulación, ha perdido su fundamento.*“
- Lingea Translations: „*El auto de sanción impugnado se anula en su totalidad. Todas las demás decisiones sobre la orden de anulación de la multa se anularán también en la medida en que hayan perdido los documentos justificativos debido a la modificación efectuada por la revocación.*“
- eTranslation: „*La resolución sancionadora impugnada queda anulada en su totalidad. Todas las resoluciones posteriores relativas a la orden sancionadora anulada también se revocarán si han perdido los documentos justificativos debido a la modificación resultante de la anulación.*“

Správný překlad provedl překladáč DeepL, Bing, Lingea a eTranslation.

Obvodnímu soudu pro Prahu 4 *se p ř i k a z u j e*, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

- Google Translate: „*Se ordena* al Tribunal de Distrito de Praga 4 que revise y decida el caso en la medida necesaria.“
- DeepL Translate: „*Se ordena* al Juzgado de Distrito de Praga 4 que vuelva a examinar el caso y lo resuelva en la medida en que sea necesario.“
- Bing Microsoft Translator: „*Se ordena* al Tribunal de Distrito de Praga 4 que reconsidere y decida el caso en la medida necesaria.“
- Lingea Translations: „*Se ordena* al Tribunal de Distrito de Praga 4 que reenvíe y resuelva el caso en la medida necesaria.“
- eTranslation: „*Se ordena* al Tribunal de Distrito de Praga 4 que vuelva a examinar y decidir el asunto en la medida necesaria.“

Správný překlad provedly všechny překladače.

Trestní příkaz byl obviněnému J. Š. doručen *a právní moci nabyl* dne 25. 6. 2002.

- Google Translate: „La orden criminal fue entregada al acusado J. Š. *Y se convirtió en la final* el 25 de junio de 2002.“
- DeepL Translate: „La orden penal fue entregada al acusado J.Š. *y se hizo definitiva* el 25 de junio de 2002.“
- Bing Microsoft Translator: „La orden de sanción fue notificada al acusado J. Š. *y se convirtió en definitiva* el 25.6.2002.“
- Lingea Translations: „La orden penal fue para el acusado J. S. fue servido *y se convirtió en legal* el 25. 6. 2002.“
- eTranslation: „La orden de sanción se dictó al acusado J. Š. *y adquirió fuerza de cosa juzgada* el 25. 6. 2002.“

Zde ani jeden překladač nepřeložil šablonu správně, jelikož šablona *nabyl právní moci* se ve španělských právních textech píše jako *entró en vigor*.

Ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1, odst. 3 věty první o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak je v dovolání obsahově vymezen.

- Google Translate: „*De conformidad con lo dispuesto en el artículo 242, párrafo 1, párr.*“
- DeepL Translate: „*En virtud de lo dispuesto en el artículo 242, apartados 1 y 3, primera frase, de la Ley de Enjuiciamiento Civil, el Tribunal de Apelación está vinculado por los motivos de apelación planteados, incluido el contenido del recurso.*“
- Bing Microsoft Translator: „*De conformidad con las disposiciones del § 242 párr. 1, párr. De conformidad con el artículo 3, apartado 3, de la primera frase del Código Civil, el órgano jurisdiccional de apelación está vinculado por el motivo invocado, incluida su definición en el contenido del recurso.*“
- Lingea Translations: „*Con arreglo al artículo 242 par. 1, apartado 1 La tercera frase de la primera orden de los trabajos es el órgano jurisdiccional de apelación vinculado por el motivo invocado, incluida la forma en que se define en su contenido.*“
- eTranslation: „*En el sentido del artículo 242, apartado 1, primera frase, del artículo 242, apartado 3, del Código, el órgano jurisdiccional de apelación está vinculado por el motivo invocado, incluida su definición sustancial en el recurso de casación.*“

Zde je důležité poznamenat, že tato jazyková šablona se ve většině případů španělských právních textech objevuje jako *de conformidad con* a proto správný překlad provedl pouze překladač Google a Bing.

Podle § 314e odst. 2 písm. c) tr. řádu však lze trestním příkazem uložit trest zákazu činnosti v maximální výměře pěti let.

- Google Translate: „*Según el § 314e párr. c) tr. sin embargo, una orden penal puede imponer una pena de prohibición máxima de cinco años.*“
- DeepL Translate: „*Sin embargo, de conformidad con el artículo 314e(2)(c) del Código de Procedimiento Penal, una orden penal puede imponer una pena máxima de cinco años de prisión.*“

- Bing Microsoft Translator: „*De acuerdo con § 314e párr. Artículo 2, letra b) c) tr. sin embargo, una pena de inhabilitación de un máximo de cinco años puede ser impuesta por una orden de sanción.*“
- Lingea Translations: „*De conformidad con el artículo 314e, apartado 2, de la Ley: No obstante, la letra c) del apartado 2 del Código de Procedimiento puede imponerse mediante una orden de penalización que prohíba las actividades de un máximo de cinco años.*“
- eTranslation: „*Sin embargo, con arreglo al artículo 314e 2) c) del Código de Procedimiento Penal, puede imponerse una orden sancionadora sobre la prohibición de la actividad por un máximo de cinco años.*“

Zde platí ten samý kamenář jako u předchozí šablony, tedy že správný ekvivalent této šablony je *de conformidad noc*, a proto správný překlad provedl pouze překladač DeepL a Lingea.

Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

- Google Translate: „La apelación no es admisible contra esta decisión.“
- DeepL Translate: „No se admite ningún recurso contra esta decisión.“
- Bing Microsoft Translator: „Contra esta decisión no podrá interponerse recurso de apelación.“
- Lingea Translations: „No hay recurso contra esta decisión.“
- eTranslation: „No se admitirá recurso alguno contra dicha resolución.“

Správný překlad provedl překladač DeepL a eTranslation.

Proti tomuto rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona není stížnost pro porušení zákona přípustná.

- Google Translate: „La queja por violación de la ley no es admisible contra esta decisión sobre la queja por violación de la ley.“
- DeepL Translate: „No se admite ninguna reclamación por infracción de ley contra esta decisión sobre la reclamación por infracción de ley.“

- Bing Microsoft Translator: „Contra esta decisión sobre una queja por violación de la ley, una queja por violación de la ley no es admisible.“
- Lingea Translations: „En contra de esta decisión sobre una reclamación por violación de la ley, una reclamación por violación de la ley no es admisible.“
- eTranslation: „Una reclamación por incumplimiento de la ley no es admisible contra esta decisión sobre una reclamación por incumplimiento de la ley.“

Správný překlad provedl překladač DeepL a eTranslation.

Dovolání se zamítá.

- Google Translate: „La apelación es rechazada.“
- DeepL Translate: „Se desestima el recurso.“
- Bing Microsoft Translator: „Se desestima el recurso de casación.“
- Lingea Translations: „Desestimación del recurso de casación.“
- eTranslation: „Se desestima el recurso de casación.“

Správný překlad provedly všechny překladače, kromě Google. Zde opět můžeme vidět problém MT nástrojů s překladem termínů *dovolání* a *odvolání*, které jsme probírali v kapitole překladu termínů. V tomto případě je tedy dbát na to, aby se *dovolání* přeložilo jako *recurso de casación*.

- Španělské jazykové šablony

Ha quedado probado y así se declara que: el acusado Gustavo, mayor de edad...

- Google Translate: „Bylo prokázáno, a tak se prohlašuje, že:“
- DeepL Translate: „Bylo prokázáno a prohlašuje se, že“
- Bing Microsoft Translator: „Bylo prokázáno, a proto se prohlašuje, že:“
- Lingea Translations: „Bylo prokázáno, a tak se prohlašuje, že:“
- eTranslation: „Bylo prokázáno, a proto se uvádí, že:“

Správný překlad provedl překladač DeepL.

Los hechos declarados probados son legalmente constitutivos de un delito contra la corona previsto y penado en el art. 491.1 ...

- Google Translate: „ Skutki prohlášené za prokázané jsou právně konstitutivní pro zločin proti koruně stanovený a trestaný v čl. 491,1...“
- DeepL Translate: „Skutečnosti, které byly prohlášeny za prokázané, právně naplňují skutkovou podstatu trestného činu proti koruně, který je stanoven a trestný podle čl. 491 odst. 1...“
- Bing Microsoft Translator: „Prokázané skutečnosti jsou právně konstitutivní pro zločin proti koruně předpokládáný a trestný v čl. 491.1..“
- Lingea Translations: „Skutki, které byly shledány jako prokázané, jsou podle zákona trestným činem proti stanovené koruně a jsou trestány podle čl. 491.1..“
- eTranslation: „Skutečnosti prohlášené za prokázané jsou právně trestným činem proti koruně podle čl. 491 odst. 1...“

Správný překlad provedl překladač DeepL, Lingea a eTranslation. Zde můžeme vidět klasické spojení slov *contra la corona* typické pro španělské texty díky konstituční monarchii. To ale není důvod pokládat za špatné přeložit tuto formulaci jako *čin proti koruně*, i když toto spojení v originálních českých právních textech nemáme.

VISTOS, además de los citados, los preceptos legales y demás de general y pertinente aplicación,

- Google Translate: „VIDĚT, kromě těch, které jsou uvedeny, právní předpisy a další obecně a relevantní aplikace,“
- DeepL Translate: „S OHLEDEM na výše uvedené právní předpisy a další obecné a relevantní předpisy,“
- Bing Microsoft Translator: „S OHLEDEM na právní předpisy a další obecné a vhodné předpisy, které jsou kromě uvedených předpisů uvedeny,“
- Lingea Translations: „MAJÍCE NA PAMĚTI, kromě výše uvedených, právní a jiná ustanovení obecného a relevantního použití,“
- eTranslation: „S ohledem na uvedená ustanovení, jakož i na právní a jiná ustanovení s obecnou a relevantní působností,“

Správný překlad provedl překladač DeepL, Bing a eTranslation. První slovo *VISTOS* se totiž v českých právních textech ukazuje jako *S OHLEDEM*.

Que DEBO CONDENAR Y CONDENO al acusado Gustavo , como criminalmente responsable de un delito contra la Corona, ya definido, ...

- Google Translate: „Že MUSÍM ODSOUDIT A ODSOUDNOUT..“
- DeepL Translate: „že tímto ODSOUZUJI A ZAVAZUJI..“
- Bing Microsoft Translator: „Že MUSÍM ODSOUDIT A ODSOUDIT..“
- LINGEA Translations: „Že MUSÍM ODSOUDIT A ODSOUDIT..“
- eTranslation: „Že musím zkondenarovat a ztotožnit ..“

Ke správnému překladu má nejbližší překladač DeepL s formulací *tímto odsuzuji*. Jazyková šablona *Que DEBO CONDENAR Y CONDENO* je jedna z těch nejvíce typických pro právní texty. Patří do kategorie dobles, neboli dubleta.

..., en su caso, ante este. mismo Juzgado en el plazo de diez días, contados a partir del siguiente al de la última notificación, *lo pronuncio, mando y firmo*.

- Google Translate: „vyslovím, nařídím a podepíšu. “
- DeepL Translate: „tímto vyhlašuji, nařizují a podepisují. “
- Bing Microsoft Translator: „vyslovuji, příkazují a podepisují. “
- LINGEA Translations: „vyslovuji jej, velím a podepisuji. “
- eTranslation: „vyslovuji, velím a podepíšu. “

Správný překlad provedl pouze překladač DeepL. Slovo *pronuncio* totiž v tomto kontextu neznámá vyslovuji, ale prohlašuji / vyhlašuji.

Doy fe

- Google Translate: „Atestovat“
- DeepL Translate: „Vydávám svědectví“
- Bing Microsoft Translator: „Dávám víru“
- LINGEA Translations: „Dávám víru“
- eTranslation: „Dávám víru“

Ani jeden z překladačů nepřeložil tuto šablonu, která se nachází na konci každého španělského rozsudku správně. Správně by měla být přeložena jako *potvrzuji*.

No procede hacer pronunciamiento expreso en materia de responsabilidad civil.

- Google Translate: „Není vhodné se výslovně vyjadřovat k občanskoprávní odpovědnosti.“
- DeepL Translate: „Není třeba se výslovně vyjadřovat k občanskoprávní odpovědnosti.“
- Bing Microsoft Translator: „Není třeba činit výslovné prohlášení o občanskoprávní odpovědnosti.“
- Lingea Translations: „Výslovná výslovnost v oblasti občanskoprávní odpovědnosti není namístě.“
- eTranslation: „Není třeba výslovně rozhodovat ve věcech občanskoprávní odpovědnosti.“

Správný překlad provedl překladač DeepL, Bing a eTranslation. Španělská šablona *No procede hacer* se totiž v českých právních textech píše jako *Není třeba*.

Por todo ello, la SALA ACUERDA

- Google Translate: „Ze všech těchto důvodů KOMORA SOUHLASÍ“
- DeepL Translate: „S ohledem na výše uvedené KOMORA PRVNÍHO INSTANČNÍHO ŘÍZENÍ SOUHLASÍ“
- Bing Microsoft Translator: „Ze všech těchto důvodů MÍSTNOST SOUHLASÍ.“
- Lingea Translations: „Za to všechno se sala shodne.“
- eTranslation: „Proto se SALA shodnou.“

Správný překlad provedl pouze překladač DeepL. Zároveň tento překlad dává jako jediný smysl.

Así lo decidimos por esta sentencia que firmamos electrónicamente los miembros del tribunal.

- Google Translate: „Takto jsme rozhodli tímto rozsudkem, který členové soudu elektronicky podepsali.“
- DeepL Translate: „Rozhodli jsme tak tímto rozsudkem, který jsme my, členové soudu, elektronicky podepsali.“

- Bing Microsoft Translator: „Tímto rozsudkem jsme rozhodli, že členové soudu podepsali elektronicky.“
- Lingea Translations: „Tímto rozsudkem jsme rozhodli, že členy tribunálu elektronicky podepíšeme.“
- eTranslation: „Tímto rozsudkem jsme tak rozhodli, že elektronicky podepíšeme členy soudu.“

Opět správný překlad provedl pouze překladač DeepL. Zároveň tento překlad dává jako jediný smysl.

En la misma fecha fue leída y publicada la anterior resolución por el Ilmo. Sr/a. Magistrado que la dictó, celebrando Audiencia Pública.

- Google Translate: „Téhož dne bylo předchozí usnesení přečteno a zveřejněno Hon. Paní. Smírčí soudce, který to vydal, koná veřejné slyšení.“
- DeepL Translate: „Téhož dne bylo výše uvedené usnesení přečteno a zveřejněno ctihodným panem magistrátem, který je vydal a uspořádal veřejné slyšení. Magistrát, který jej vydal, uspořádal veřejné slyšení.“
- Bing Microsoft Translator: „Ve stejný den bylo předchozí usnesení přečteno a zveřejněno Ilmo. Soudce, který ji vydal, pořádající veřejné slyšení.“
- Lingea Translations: „Ve stejný den bylo přečteno a zveřejněno předchozí usnesení Ilmo. Sr/a. Soudce, který ji diktoval, slavil Veřejné slyšení.“
- eTranslation: „Téhož dne bylo předchozí rozhodnutí přečteno a zveřejněno Ilmo panem magistrátem, který jej vydal a uspořádal veřejné slyšení.“

Správný překlad provedl překladač DeepL a eTranslation.

Seguidamente se procede a cumplimentar la notificación de la anterior resolución.

- Google Translate: „Dále je dokončeno oznámení o předchozím usnesení.“
- DeepL Translate: „Poté se dokončí oznámení výše uvedeného rozhodnutí.“
- Bing Microsoft Translator: „Poté přistoupíme k dokončení oznámení o předchozím usnesení.“
- Lingea Translations: „Následně se vyplní oznámení předchozího rozhodnutí.“
- eTranslation: „Oznámení o předchozím rozhodnutí je poté dokončeno.“

Správný překlad provedl překladač Bing a eTranslation.

Zhodnocení kvality překladů

Na první pohled je jasně vidět, že si překladače mnohem lépe poradily s překladem právních termínů než s jazykovými šablonami. Je to převážně způsobeno tím, že v češtině a španělštině jsou mnohé termíny stejné, které mají v obou právních systémech také stejnou funkci. Mezi takové patří například *senát*, *obžalovaný*, *pachatel*, *pokuta*, *Nejvyšší soud*, *peněžitý trest*, a další.

Naproti tomu si můžeme povšimnout, že v některých případech má jeden z jazyků vícero pojmenování pro daný termín nežli jazyk druhý. V češtině máme například jen jeden výraz pro *soudce*, ale ve španělštině se můžeme setkat s *magistrado*, nebo *juez*, přičemž *magistrado* je soudce Nejvyššího soudu, ale *juez* nižšího soudu. Dále například slovo *obhájce* může mít ve španělštině výrazy *abogado*, *defensor* či *letrado*.

V případech, kdy si překladače “nevěděly rady“ nejvíce, byly překlady českých soudů jako *Obvodní soud*, *Okresní soud*. Tato skutečnost je dána tím, že Česká republika je rozdělena na kraje, kdežto Španělsko na *Comunidades Autónomas* (Administrativní dělení Španělska) a proto španělský slovník tato slova vůbec nezná.

Mezi jeden z hlavních rozdílů českých a španělských rozsudků, kromě vizuálního rozvržení, je ten, že v každém španělském rozsudku se setkáme s frází *contra la Corona*, neboli čin proti Koruně. Jelikož je Španělsko konstituční monarchie, dává tato fráze ve španělském rozsudku smysl.

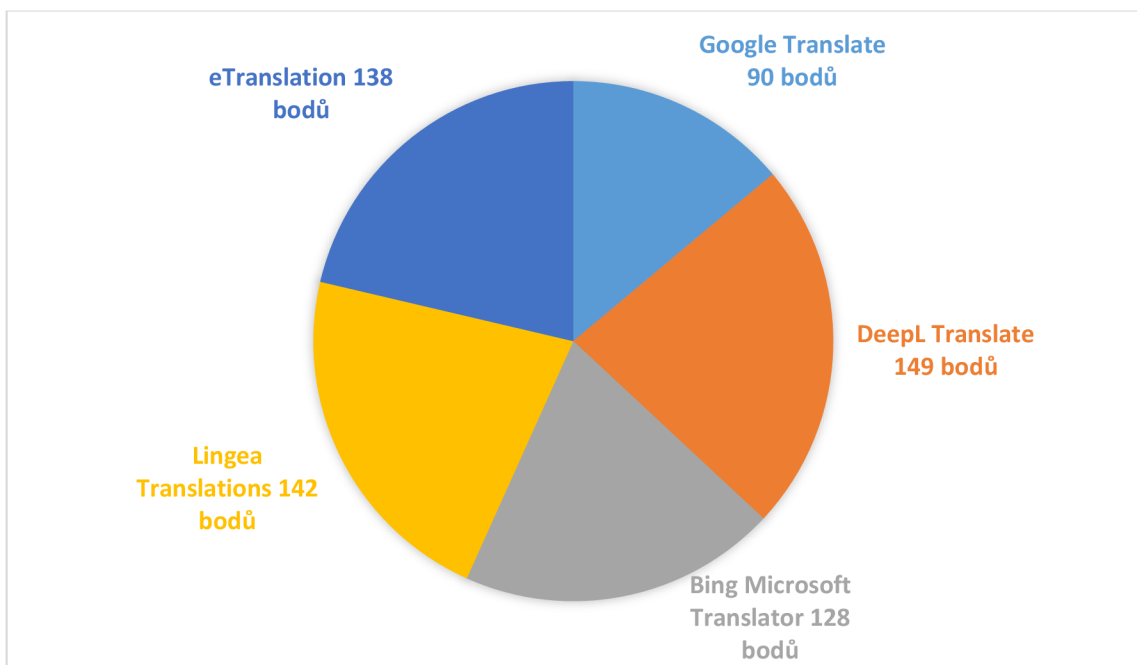
Kde však můžeme pozorovat opravdovou kvalitu překladačů jsou překlady jazykových šablon. Jak je v předchozí kapitole vidět, některé překladače jsou trochu více uzpůsobené na odborný text než jiné. Po analýze všech překladů každého z pěti textů jsem vytvořila graf, který ukazuje, jak si jednotlivé překlady vedly v následujících bodech:

- ekvivalentnost termínů
- správnost překladu jazykových šablon
- smysluplnost textu

Pro vyhodnocení nejlepšího překladače jsem si vymyslela vlastní bodový systém. Přeložený ekvivalent od každého překladače získal body následovně:

- 2 body: správně zvolený ekvivalent
- 1 bod: zčásti správný, nebo pochopitelný ekvivalent
- 0 bodů: nepřeložený termín či úplně špatná volba ekvivalentu

Celkem bylo zhodnoceno 95 právních termínů a 20 jazykových šablon, tedy celkem 115 vybraných lexikálních jednotek z trestních rozsudků z příloh. Bodové výsledky dopadly následovně:

Graf: Vyhodnocení překladačů

Závěr

Účelem mé práce bylo posoudit překlady vybraných lexikálních jednotek z právní terminologie nástroji podporujícími strojový překlad. Pro tuto analýzu byly vybrány překladače Google Translate, DeepL Translate, Bing Microsoft Translator, Lingea Translations a eTranslation, o kterých se individuálně zmiňuji na začátku praktické části.

Po uvedení vybraných překladačů jsem vybrala 3 české a 2 španělské trestní rozsudky tak, aby si jejich délka znaků navzájem alespoň přibližně odhadovala. Následně jsem v textech vyhledala a vyznačila právní termíny jednoslovné, víceslovné a jazykové šablony typické pro právní texty. Dále jsem všechny rozsudky vložila celé jako soubor do zmíněných překladačů a vyhledala v nich ekvivalent termínu z původního rozsudku. Každá kapitola rozdělena zprvu na legální definice a citace, a kontrastivní analýzu překladů z češtiny do španělštiny, a potom ze španělštiny do češtiny.

Dále jsem vložila do tabulky ekvivalent vytvořený každým překladačem, tedy 5 ekvivalentů ke každému termínu. Během této části jsem si zaznamenávala, které překladače zvolily správný ekvivalent, či který správně přeložil danou jazykovou šablonu. Vyhledávání a kontrolování ekvivalentů bylo ale chvílemi velice náročné, a proto myslím, že překlad celých rozsudků by bylo přínosné pokračování této práce.

Jak z grafu na předchozí straně můžeme vidět, nejlépe si s kvalitou překladu odborného textu, podle očekávání, poradil DeepL Translate, těsně za ním se Lingea Translations, o trochu méně bodů získal eTranslation, u kterého bylo předpokládáno ze začátku práce, že si v této analýze povede nejlépe, díky jeho specializaci na právní texty Evropské unie. Dále pak Bing Microsoft Translator a nakonec, pro někoho překvapivě, se nejhůře umístil Google Translate. Nebyla to ale pouze ekvivalentnost termínů, kterou jsem nakonec během zpracování této práce pozorovala, nýbrž jsem se zaměřila i na smysluplnost textu.

DeepL Translate se tedy z vybraných překladačů osvědčil jako nejlepší MT nástroj pro překlad nejen právních rozsudků, ale i právních textů jako takových.

Resumen

El objetivo de mi trabajo era evaluar la traducción de determinadas unidades léxicas de la terminología jurídica mediante herramientas de apoyo a la traducción automática. Para este análisis se eligieron Google Translate, DeepL Translate, Bing Microsoft Translator, Lingea Translations y eTranslation, que menciono individualmente al principio de la parte práctica.

Después de presentar a los traductores seleccionados, seleccioné 3 frases checas y 2 españolas para que sus longitudes de caracteres se aproximaran al menos. A continuación, busqué y marqué los términos jurídicos de los textos en busca de plantillas lingüísticas de una o varias palabras, típicas de los textos jurídicos. A continuación, cargué todas las sentencias como un archivo completo en los traductores mencionados y busqué el término equivalente de la sentencia original. Cada capítulo se divide en primer lugar en definiciones y citas legales, y un análisis contrastivo de las traducciones del inglés al español, y luego del español al inglés.

A continuación, pongo en la tabla el equivalente producido por cada traductor, es decir, 5 equivalentes para cada término. Durante esta parte, registré los traductores que eligieron el equivalente correcto o que tradujeron correctamente una plantilla lingüística determinada. Sin embargo, la búsqueda y comprobación de las equivalencias fue a veces muy difícil, y creo que la traducción de las sentencias completas sería una continuación beneficiosa de este trabajo.

Como podemos ver en el gráfico de la página anterior, como era de esperar, DeepL Translate fue la que mejor se comportó con la calidad de la traducción del texto técnico, seguida de cerca por Lingea Translations, con una puntuación ligeramente inferior para eTranslation, que desde el principio del trabajo se preveía que sería la mejor en este análisis debido a su especialización en textos jurídicos de la Unión Europea. A continuación, Bing Microsoft Translator y, por último, sorprendentemente para algunos, Google Translate fue el que obtuvo peores resultados. Sin embargo, no fue sólo la equivalencia de términos lo que acabé observando durante el procesamiento de esta tesis, sino que también me centré en el sentido del texto.

Así, DeepL Translate resultó ser la mejor herramienta de MT entre los traductores seleccionados para traducir no sólo sentencias judiciales sino también textos jurídicos como tales.

Seznam použité literatury

1. BOJAR O. – čeština a strojový překlad, 2012
2. BOJAR O. – Studies in computational and theoretical linguistics – Exploiting linguistic data in machine translation, 2009
3. CALVI M. V. – Las lenguas de especialidad en español – kapitola: El lenguaje jurídico, 2009
4. ČÍŽKOVÁ H. – Právní jazyk – Diplomová práce. Olomouc 2013
5. HANÁKOVÁ M. – Termín z hlediska překladu odborného textu
6. HOLL Iris – Técnicas para la traducción jurídica: Revisión de diferentes propuestas, Últimas tendencias, Universidad de Salamanca, 2012
7. HORECKÝ J. – O prekladaní terminologie
8. KLABAL O. – Within the period to meet the deadline: Czech near-synonyms *doba* and *lhůta* and their english equivalents
9. KNAPP V. - Právo a informace, Praha 1988
10. KNAPP V. a GERLOCH A. - Logika v právním myšlení, Praha 1982
11. KNITTLOVÁ D. – K teorii i praxi překladu – 2000
12. LOCKE W. N. and DONALD BOOTH A. – Machine Translation of Languages, New York 1955
13. MATHESIUS B. - O potenciálnosti jevů jazykových, Praha 1970
14. MONTESQUIEU – O duchu zákonů, Paříž 1748
15. SEGHIRI M. - La traducción automática de locuciones nominales del español al inglés, 2019, Universidad de Málaga
16. ŠARČEVIĆ Susan – New approach to legal translation, 1997
17. TOMÁŠEK M. – Překlad v právní praxi – 1998
18. ZEHNALOVÁ J. a kol. – Kvalita a hodnocení překladu: Modely a aplikace, 2015

Internetové zdroje

19. [Bing Microsoft Translator - 从捷克语翻译](#)
20. [Consejo General del Poder Judicial: Buscador de contenidos](#)
21. [DeepL Přeložit: Nejpřesnější překladatel na světě](#)
22. [Diccionario panhispánico del español jurídico - Real Academia Española \(rae.es\)](#)
23. <https://www.poderjudicial.es/>
24. [Justice.cz - Soudní rozhodnutí](#)
25. [Neurčité pojmy a veřejný zájem | epravo.cz](#)
26. [Překladač | Lingea s.r.o.](#)
27. [Překladač Google](#)
28. [Translate text snippet \(europa.eu\)](#)
29. [Trestní zákoník – 40/2009 Sb. | Zákony.centrum.cz](#)

Přílohy

Text č. 1

ČESKÁ REPUBLIKA
R O Z S U D E K
J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání konaném dne 26. února 2004 v **senátě** složeném z **předsedy** JUDr. Jiřího Pácala a **soudců** JUDr. Juraje Malika a JUDr. Františka Hrabce stížnost pro **porušení zákona**, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky ve prospěch **obviněného** J. Š. 1969, proti pravomocnému **restnímu příkazu Obvodního soudu** pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. ř. rozhodl t a k t o :

Pravomocným **restním příkazem Obvodního soudu** pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, **byl porušen zákon v ustanoveních** § 35 odst. 2, § 36, § 45a odst. 1 tr. zák. a v řízení předcházejícím v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. v neprospěch **obviněného** J. Š.

Napadený restní příkaz se zrušuje v celém rozsahu. Zrušují se též všechna další rozhodnutí na zrušený restní příkaz obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Obvodnímu soudu pro Prahu 4 se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Odůvodnění:

Restním příkazem Okresního soudu v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002, byl **obviněný** J. Š. uznán vinným **restným činem neoprávněného držení platební karty** podle § 249b tr. zák., kterého se dopustil jednáním přesně nezjištěného dne v době od 7. 5. 2001 do 11. 5. 2001, za což mu byl uložen podle § 249b tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. ř. za použití § 45 odst. 1 a § 45a odst. 1 tr. zák. **rest obecně prospěšných prací** ve výměře 400 hodin. **Restní příkaz** byl **obviněnému** J. Š. doručen a právní moci nabyl dne 25. 6. 2002.

Restním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, byl **obviněný** J. Š. uznán vinným **restným činem zanedbání povinné výživy** podle § 213 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil jednáním v době od května 2000 do konce dubna 2002, za což mu byl uložen podle § 213 odst. 1 tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 tr. ř. za použití § 45 odst. 1, odst. 2 a § 45a odst. 1 tr. zák. **rest obecně prospěšných prací** ve výměře 300 hodin. **Restní příkaz** byl **obviněnému** J. Š. doručen a právní moci nabyl dne 31. 3. 2003.

Proti **restnímu příkazu Obvodního soudu** pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, podal ministr spravedlnosti České republiky stížnost pro **porušení zákona** ve prospěch **obviněného** J. Š. Vytkl v ní, že zákon byl porušen v ustanoveních § 35 odst. 2, § 36, § 45a odst. 1 tr. zák. a v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř.

V odůvodnění **stížnosti** pro porušení zákona ministr spravedlnosti namítl, že **Obvodní soud** pro Prahu 4 se neřídil ustanoveními § 36 tr. zák. a § 45a odst. 1 tr. zák., neboť napadeným **restním příkazem** byla překročena hranice 400 hodin stanovená jako maximální výměra pro **rest obecně prospěšných prací**, vzhledem k dříve uloženému trestu obecně prospěšných prací **restním příkazem Okresního soudu** v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002. Ministr spravedlnosti dále namítá, že napadeným **restním příkazem** měl být správně uložen **souhrnný rest** podle § 35 odst. 2 tr. zák. ve vztahu k **restnímu příkazu Okresního soudu** v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002, neboť skutek souzený napadeným **restním příkazem** se stal dříve, než byl **obviněnému** doručen **restní příkaz Okresního soudu** v Nymburce.

Závěrem **stížnosti** pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby **Nejvyšší soud** vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že **restním příkazem Obvodního soudu** pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, byl porušen zákon v neprospěch **obviněného** J. Š. ve vytýkaném směru, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadený **restní příkaz** a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla **stížnost pro porušení zákona** podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené částí rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že zákon porušen byl. Nejvyšší soud se předně zabýval námitkou ministra spravedlnosti, že napadeným **restním příkazem Obvodního soudu** pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, měl být uložen **souhrnný rest** ve vztahu k **restnímu příkazu Okresního soudu** v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002.

Obviněný J. Š. byl **restním příkazem Okresního soudu** v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002, doručeným **obviněnému** dne 25. 6. 2002, uznán vinným **restným činem neoprávněného držení platební karty** podle § 249b tr. zák., kterého se dopustil jednáním přesně nezjištěného dne v době od 7. 5. 2001 do 11. 5. 2001, **restním příkazem Obvodního soudu** pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, doručeným **obviněnému** J. Š. dne 31. 3. 2003, byl uznán vinným **restným činem zanedbání povinné výživy** podle § 213 odst. 1 tr. zák., kterého se dopustil jednáním v době od května 2000 do konce dubna 2002. Z uvedeného je zřejmé, že posléze uvedený **restní**

čin byl obviněným J. Š. spáchán dříve, než mu byl doručen trestní příkaz Okresního soudu v Nymburce, a proto jsou oba trestné činy ve vztahu souběhu.

Za této situace je třeba přisvědčit **námítce** uvedené ve stížnosti pro porušení zákona, že trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, měl být obviněnému J. Š. správně uložen souhrnný trest za oba uvedené trestné činy při současném zrušení výroku o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002, **podle zásad uvedených v ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák.** Dále je třeba uvést, že podle § 36 tr. zák. platí, že pokud soud odsuzuje **pachatele** za **trestný čin**, který spáchal před tím, než byl trest uložený dřívějším **rozsudkem** vykonán, a ukládá mu trest stejného druhu, nesmí tento trest spolu s dosud nevykonanou částí trestu uloženého dřívějším rozsudkem přesahovat nejvyšší výměru dovolenou trestním zákonem pro tento druh trestu. Podle § 45a odst. 1 tr. zák. může soud uložit trest obecně prospěšných prací ve výměře od 50 do 400 hodin.

V případě projednávané **trestní věci** byl **obviněný** J. Š. nejprve odsouzen **trestním příkazem Okresního soudu** v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002, k **trestu obecně prospěšných prací** ve výměře 400 hodin a poté byl **odsouzen** trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, k dalšímu **trestu obecně prospěšných prací**, tentokrát ve výměře 300 hodin.

Jak vyplývá z podnětu ke **stížnosti** pro porušení zákona **Probační a mediační služby**, střediska Nymburk ze dne 22. 9. 2003, v době rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 4 o uložení dalšího trestu obecně prospěšných prací nezhájil obviněný J. Š. výkon **trestu obecně prospěšných prací**, který mu byl uložen trestním příkazem **Okresního soudu** v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002. Za této situace je zřejmé, že trest obecně prospěšných prací uložený obviněnému J. Š. trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, ve výměře 300 hodin spolu s dosud nevykonanou částí dříve uloženého trestu obecně prospěšných prací, která činila 400 hodin, přesahoval o 300 hodin nejvyšší výměru dovolenou **trestním zákonem** pro trest obecně prospěšných prací, která je stanovena na 400 hodin. Z uvedeného vyplývá, že Obvodní soud pro Prahu 4 **trestním příkazem** ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, porušil zákon též v ustanovení § 36 tr. zák. a § 45a odst. 1 tr. zák. ve výroku o ukládaném trestu obecně prospěšných prací ve vztahu k obviněnému J. Š.

Z obsahu **trestního spisu** vedeného u **Obvodní soud** pro Prahu 4 sp. zn. 3 T 139/2002, konečně vyplývá, že Obvodní soud pro Prahu 4 v této **trestní věci** neshromáždil všechny podklady potřebné pro rozhodnutí ve věci, a to zejména **trestní spis Okresního soudu** v Nymburce vedený pod sp. zn. 3 T 52/2002, týkající se předchozí **trestné činnosti obviněného** a nezjistil údaje o tom, zda **obviněný** vykonal **trest obecně prospěšných prací**, který mu byl v této věci uložen. Obvodní soud pro Prahu 4 tak nezjistil skutkový stav věci v rozsahu, který byl nezbytný pro jeho rozhodnutí, důkazy chybně zhodnotil, v důsledku čehož byl napadeným **trestním příkazem** porušen zákon i v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. v neprospěch **obviněného** J. Š.

Je zřejmé, že všechna **porušení zákona**, která **Nejvyšší soud** zjistil na základě důvodů uvedených v podané stížnosti pro porušení zákona, se týkají výhradně výroku o trestu napadeného **trestního příkazu**. Podle § 266 odst. 2 tr. ř. však lze proti výroku o trestu podat stížnost pro porušení zákona jen tehdy, jestliže trest je ve zřejmém nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům **pachatele** nebo jestliže uložený druh **trestu** je v zřejmém rozporu s účelem trestu.

Podle názoru **Nejvyššího soudu** je třeba překročení horní hranice zákonné sazby některého druhu trestu uložením několika samostatných trestů tohoto druhu určitěmu **pachateli** zásadně považovat za uložení druhu trestu, který je v zřejmém rozporu s jeho účelem ve smyslu § 266 odst. 2 tr. ř.

Význam **zákonných trestních sazeb** spočívá mimo jiné v tom, že každá zákonná trestní sazba odpovídá stupni nebezpečnosti pro společnost, který je charakteristický pro **trestné činy**, pro které lze trest v dané trestní sazbě uložit, její rozmezí je přitom stanoveno tak, aby směřovala k naplnění účelu takto ukládaného trestu. K dosažení účelu trestu stanoveného trestním zákonem tedy musí být správně stanoven nejen druh trestu, ale i jeho výše, pouze správně stanovený trest v otázce druhu i výše vede k naplnění účelu trestu. Překročení horní hranice zákonné sazby některého druhu trestu uložením několika samostatných trestů tohoto druhu má proto za následek, že takto stanovený druh trestu zásadně nemůže splnit účel trestu, k jehož naplnění směřuje zákonem stanovená trestní sazba.

V daném případě je nepochybně **trest obecně prospěšných prací**, který spolu s dříve uloženým trestem téhož druhu přesahuje horní hranici zákonné trestní sazby o 300 hodin, v zřejmém rozporu s jeho účelem.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným **trestním příkazem Obvodního soudu** pro Prahu 4 ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 3 T 139/2002, byl porušen zákon v ustanoveních § 35 odst. 2, § 36, § 45a odst. 1 tr. zák. a v řízení předcházejícím v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. v neprospěch **obviněného** J. Š., podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený trestní příkaz zrušil v celém rozsahu, neboť výrok o vině v trestním příkazu nemůže sám o sobě zůstat pravomocný se zřetelem na důsledky případně podaného odporu proti výroku o trestu uvedené v § 314g odst. 2 tr. ř. (podáním odporu se ruší celý **trestní příkaz**). Nejvyšší soud dále zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušený trestní příkaz obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 270 odst. 1 tr. ř. bylo přikázáno **Obvodnímu soudu** pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, tedy aby postupoval podle § 35 odst. 2 tr. zák. a uložil obviněnému **souhrnný trest** ve vztahu k **trestnímu příkazu Okresního soudu** v Nymburce ze dne 12. 2. 2002, sp. zn. 3 T 52/2002 a při rozhodování o **trestu obviněného** aby respektoval další **zákonná ustanovení**, včetně ustanovení § 45a odst. 1 tr. zák. upravující maximální výši **trestní**

sazby trestu obecně prospěšných prací. Nejvyšší soud v této souvislosti zdůrazňuje, že v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněného J. Š., a tedy ani k uložení přísnějšího trestu, neboť Nejvyšší soud vyslovil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného (§ 273 tr. ř.).

Poučení: **Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.**

V Brně dne 26. února 2004

Předseda senátu: JUDr. Jiří Pácal

Text č. 2

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání dne 9. ledna 2002 v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Sováka a soudců JUDr. Jiřího Horáka a JUDr. Jindřicha Urbánka stížnost pro porušení zákona, podanou ministrem spravedlnosti České republiky ve prospěch obviněného P. Č., proti trestnímu příkazu Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 22. 6. 2001, sp. zn. 2 T 111/2001, a podle § 268 odst. 2, § 269 odst. 2 a § 270 odst. 1 tr. řádu rozhodl t a k t o :

Pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 22. 6. 2001, sp. zn. 2 T 111/2001 , b y l p o r u š e n z á k o n v ustanovení § 314e odst. 2 písm. c) tr. řádu v neprospěch obviněného P. Č.

Tento trestní příkaz se z r u š u j e . Současně se zrušují všechna další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Mladé Boleslavi se p ř i k a z u j e , aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

O d ů v o d n ě n í :

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Mladé Boleslavi podal dne 11. 6. 2001 u Okresního soudu v Mladé Boleslavi obžalobu na obviněného P. Č. pro skutek kvalifikovaný v jednočinném souběhu jako trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) tr. zák. a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. b) tr. zák., kterého se obviněný podle obžaloby dopustil tím, že dne 14. 4. 2001 kolem 19.20 hodin řídil v podnapilém stavu s obsahem nejméně 1,80 g/kg alkoholu v krvi po silnici od obce B. na D. C., okres M. B., osobní vozidlo tovární značky Škoda 120 LS SPZ přesto, že mu byla rozhodnutím Dopravního inspektorátu Policie České republiky Mladá Boleslav ze dne 6. 11. 2000 uložena pokuta v částce 10.000,- Kč a zákaz činnosti řízení motorových vozidel na dobu 24 měsíců, mimo jiné za řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu.

Samosoudce Okresního soudu v Mladé Boleslavi vydal ve věci dne 22. 6. 2001 pod sp. zn. 2 T 111/2001 trestní příkaz, kterým uznal obviněného P. Č. vinným v souladu s podanou obžalobou a podle § 201, § 35 odst. 1 tr. zák. obviněného odsoudil k peněžitému trestu ve výši 50.000,- Kč za současného stanovení náhradního trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců a dále k trestu zákazu řízení motorových vozidel na dobu sedmi let. Vydaný trestní příkaz nabyl dne 9. 8. 2001 právní moci.

Proti shora uvedenému pravomocnému trestnímu příkazu podal ministr spravedlnosti České republiky u Nejvyššího soudu České republiky ve prospěch obviněného P. Č. stížnost pro porušení zákona, neboť tímto rozhodnutím byl podle jeho názoru porušen zákon v ustanovení § 314e odst. 2 písm. c) tr. řádu v neprospěch obviněného.

V písemném odůvodnění podané stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti v prvé řadě vycházel z toho, že skutkový stav byl v předmětné trestní věci natolik objasněn, že byly dány podmínky pro rozhodnutí věci bez hlavního líčení trestním příkazem. Obviněný P. Č. byl při řízení vozidla přistížen, ke svému jednání se doznal a byl usvědčen lékařskou zprávou. Zjištěný skutkový stav byl také správně posouzen.

K pochybení ovšem podle ministra spravedlnosti došlo ve výroku o trestu, pokud jím byl uložen trest zákazu činnosti ve výměře sedmi let. Tento druh trestu byl sice uložen s přihlédnutím ke všem zákonným hlediskům, v rozporu s citovaným ustanovením § 314e odst. 2 písm. c) tr. řádu však došlo k jeho uložení trestním příkazem, který připouští maximální výměru trestu zákazu činnosti pouze do pěti let. Věc měla být tudíž podle názoru ministra spravedlnosti projednána v hlavním líčení.

Ministr spravedlnosti České republiky proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky z podnětu podané stížnosti podle § 268 odst. 2 tr. řádu porušení zákona v navrhované podobě vyslovil, aby podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadený trestní příkaz zrušil a zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále aby Nejvyšší soud postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu a přikázal Okresnímu soudu v Mladé Boleslavi, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud České republiky z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost výroku o trestu zákazu činnosti z napadeného trestního příkazu, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána a zabýval se rovněž řízením, které vydání napadené části trestního příkazu předcházelo.

Shledal, že stížnost pro **porušení zákona**, podaná ve prospěch **obviněného P. Č.** ministrem spravedlnosti České republiky, je důvodná, neboť napadeným **trestním příkazem** k porušení zákona v ohledu ministrem spravedlnosti vytýkaném skutečně došlo a zákon byl takto porušen v neprospěch obviněného. Nejvyšší soud se přitom ztotožnil s názorem ministra spravedlnosti i v tom směru, že v řízení, které vydání shora citovaného trestního příkazu předcházelo, byl **skutkový stav** řádně provedenými důkazy náležitě zjištěn a žádné vady nevykazuje ani použitá právní kvalifikace skutku. Skutkový stav byl tudíž opatřenými důkazy spolehlivě prokázán a **samosoudci** Okresního soudu v Mladé Boleslavi tak formálně nic nebránilo v tom, aby bez projednání **trestní věci** obviněného P. Č. v **hlavním líčení** v ni vydal v **souladu s ustanovením § 314e odst. 1 tr. řádu trestní příkaz**.

Podle § 314e odst. 2 písm. c) tr. řádu však lze **trestním příkazem** uložit **trest zákazu činnosti** v maximální výměře pěti let. Pokud **samosoudce** okresního soudu shledal jako přiměřený zásadám o ukládání trestu, zakotveným v ustanoveních § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák., trest zákazu činnosti ve výměře sedmi let, se kterým se včetně konkrétní stanovené výměry ztotožnil v odůvodnění podaného mimořádného opravného prostředku i ministr spravedlnosti, musel odsuzující rozhodnutí (**rozsudek**) vydat na podkladě standardního trestního procesu v **hlavním líčení**. Pokud tak neučinil, a ve věci rozhodl trestním příkazem, kterým překročil maximální pětiletou nepřekročitelnou výměru ukládaného trestu zákazu činnosti, vskutku porušil v neprospěch obviněného P. Č. zákon v ustanovení § 314e odst. 2 písm. c) tr. řádu, jak ministr spravedlnosti namítl.

Třeba dodat, že skutečnost, že byl trestním příkazem uložen trest zákazu činnosti přesahující výměru, kterou připouští ustanovení § 314e odst. 2 písm. c) tr. řádu, ale v rámci maximální sazby, obecně stanovené trestním zákonem pro tento druh trestu, sice neznamená sama o sobě, že jde o trest, jenž je ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti pro společnost ve smyslu ustanovení § 266 odst. 2 tr. řádu. Proti takovému trestnímu příkazu lze však pro uvedenou vadu podat stížnost pro porušení zákona vždy, neboť trestní příkaz v takovém případě nemůže být vydán, a jde tedy o vadné rozhodnutí vydané na základě vadného postupu řízení ve smyslu § 266 odst. 1 tr. řádu (srov. též č. 28/1998 Sb. rozh. trest.).

Nejvyšší soud České republiky proto vyslovil **porušení zákona** v neprospěch **obviněného P. Č.** v podobě konkretizované v rozsudečném výroku, mimořádným **opravným prostředkem** napadený trestní příkaz zrušil, současně zrušil všechna případně obsahově navazující rozhodnutí, která takto pozbyla svého zákonného podkladu, a **Okresnímu soudu** v Mladé Boleslavi přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

V dalším řízení bude ve věci jednat a rozhodovat při splnění zákonných procesních podmínek **samosoudce** tohoto okresního soudu a pokud shledá, že dosavadním skutkovým zjištěním a zákonu skutečně odpovídá trest zákazu činnosti výměrou přesahující hranici pěti let, nařídí ve věci **hlavní líčení**, ověřit provedeným dokazováním aktuální stav věci a na podkladě uvedených zjištění, podle potřeby doplněných dalšími důkazy, plně zákonně ve věci rozhodne. V takovém hlavním líčení **samosoudce** (event. senát) pochopitelně není vázán právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestů, původně uložených **trestním příkazem**, pro úplnost však Nejvyšší soud připomíná, že stížnost pro porušení zákona byla podána výhradně ve prospěch obviněného P. Č. a Nejvyšší soud České republiky takto také porušení zákona vyslovil. V dalším řízení tak budou všechny **orgány** v tomto **trestním řízení** případně činné ve vztahu ke stížnosti pro porušení zákona napadenému trestnímu příkazu ve smyslu § 273 tr. řádu vázány zákazem reformace in peius, a v novém řízení tak nemůže dojít k jakémoliv změně tohoto rozhodnutí v neprospěch obviněného.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona není stížnost pro porušení zákona přípustná.

V Brně dne 9. ledna 2002

Předseda senátu: JUDr. Zdeněk S o v á k

Text č. 3

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v **senátě** složeném z **předsedkyně** JUDr. Hany Müllerové a **soudců** JUDr. Miroslava Feráka a Doc. JUDr. Věry Korecké, CSc. v **právní věci žalobce** Ministerstva vnitra se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, proti žalované Ing. A. Š., zastoupené **advokátem**, o vyklizení ubytovací jednotky, vedené u **Obvodního soudu** pro Prahu 6 pod sp. zn. 5 C 171/96, o **dovolání žalované** proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. září 1998, č.j. 11 Co 57/98 - 49, takto:

I. Dovolání se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů **dovolacího řízení**.

O d ů v o d n ě n í :

Obvodní soud pro Prahu 6 poté co byl jeho první (**zamítavý**) **rozsudek** ze dne 12. 2. 1997, č.j. 5 C 171/96-15, zrušen **usnesením Městského soudu** v Praze ze dne 29. 5. 1997, č.j. 11 Co 196/97 - 29, a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení se závazným právním názorem, že "ministerstva jsou **právníckými osobami** a mohou být tedy **účastníky občanského soudního řízení**", opětovně rozsudkem ze dne 1. 10. 1997, č.j. 5 C 171/96 - 34, zamítl **žalobu** s návrhem, aby byla **žalované** uložena povinnost vyklidit "ubytovací jednotku č. 305 v domě hotelového bydlení čp. 392 v ulici N. v P." (dále jen "předmětná ubytovací jednotka" nebo "ubytovací jednotka"), a předat ji **žalobci** do 15 dnů od právní moci rozsudku. Žádnému z účastníků přitom nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. Obvodní soud dospěl k závěru, že žalobce (Ministerstvo vnitra ČR) má k hotelovému domu, v němž se nachází předmětná ubytovací jednotka, **právo hospodaření**, kterého nabyl na základě smlouvy z 29. 12. 1995, uzavřené mezi Českou republikou, zastoupenou Bytovým podnikem v P., s. p., a Českou republikou - Ministerstvem vnitra (dále jen "smlouva z 29. 12. 1995"). Za "kardinální problém" sporu považoval obvodní soud "klasifikaci domu hotelového bydlení" (domu č.p. 392) - dále též jen "předmětný dům", tj. zda jde o hotel či o "ubytovací jednotku, byty či jiné obytné místnosti". Poté, kdy se soud zabýval pochybnostmi o "kategorizaci objektu" a úvahami o tzv. novém "typu bydlení", jehož měl být předmětný dům - podle odůvodnění rozsudku - "první a poslední vlašťovkou", dospěl k závěru, že v daném případě lze aplikovat na ubytovací jednotku domu hotelového bydlení ustanovení § 871 odst. 1 "Občanského zákoníku účinného od 1. 1. 1992", že se tedy právo užívání ubytovací jednotky, kterou **žalovaná** užívala "ke dni účinnosti novely Občanského zákoníku v roce 1992", změnilo na **právo chráněného nájmu**, "jak má na mysli § 685 odst. 1 Občanského zákoníku", a uzavřel, že žalobě na vyklizení proto není možno vyhovět.

K **odvolání** žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 9. 1998, č.j. 11 Co 57/98 - 49, rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 změnil tak, že žalované uložil povinnost vyklidit předmětnou ubytovací jednotku a vyklizenou ji předat žalobci do patnácti dnů od právní moci rozsudku, zavázal žalovanou k zaplacení **soudního poplatku**, a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů. **Odvolací soud** provedl (opakoval) **listinné důkazy** (zejména smlouvou ze dne 1. 11. 1990 o užívání předmětné jednotky, výpovědi ze dne 15. 9. 1995, sdělením odboru výstavby **Obvodního úřadu** v P. ze dne 4. 9. 1996, rozhodnutím odboru pro vnitřní věci bývalého **Národního výboru města P.** ze dne 6. 5. 1971, a výpisem z katastru nemovitostí ze dne 9. 9. 1996), a vzal za prokázáno, že stavba (předmětného domu) byla povolena a realizována podle schválené projektové dokumentace, byla **kolaudována** rozhodnutím z 22. 11. 1968 s tím, že jí bylo rozhodnutím odboru vnitřních věcí bývalého Národního výboru P. ze dne 6. 5. 1971 přiděleno číslo popisné 392 a určeno číslo orientační 72, že předmětný dům je určen k ubytování a nikoli k bydlení ve smyslu ČSN 734301, byl projektován jako hotel a dává svým vybavením předpoklad možného hotelového ubytování. Jako **vlastník** je na LV č. 505 pro katastrální území V. uvedena Česká republika - Ministerstvo vnitra. Na tomto skutkovém základě odvolací soud dovedl, že mezi účastníky nemohl vzniknout právní vztah osobního užívání ve smyslu § 190 obč. zák. před novelou, který by se transformoval k 1. 1. 1992 v nájemní vztah (podle § 871 odst. 1 obč. zák.). Právní důvod k užívání předmětné ubytovací jednotky - pokračoval odvolací soud - byl pro žalovanou založen písemnou smlouvou ze dne 1. 11. 1990, uzavřenou mezi žalovanou a "právním předchůdcem" žalobce Bytovým podnikem v P., s. p., na základě které byla ubytovací jednotka č. 305 (dříve č. 5) přenechána žalované na dobu neurčitou s tím, že obě strany mohly smlouvu kdykoli písemně vypovědět nejméně jeden měsíc předem. Podle odvolacího soudu šlo o nepojmenovanou smlouvu, jejímž prostřednictvím mělo být žalované zajištěno ubytování v tomto hotelovém zařízení na základě podmínek stanovených touto smlouvou (§ 51 obč. zák. před novelou). Odvolací soud uzavřel, že žalované zanikl právní důvod užívání předmětné ubytovací jednotky dnem, kdy uplynula **výpovědní lhůta**, tj. 31. 10. 1995, od té doby ji užívá bez právního důvodu a **žaloba** na vyklizení je tedy důvodná (§ 126 obč. zák.).

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná **dovolání**, jehož přípustnost opřela o "ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř.", a v němž uvedla, že dovolací důvody spatřuje v naplnění podmínek § 241 odst. 3 písm. c/ a d/ o. s. ř. Nesouhlasila s právním názorem odvolacího soudu, že žalobce je vlastníkem předmětného domu a setrvávala na tvrzení, že žalobce není osobou aktivně legitimovanou k podání žaloby. Podle **dovolatelky dispoziční právo** k předmětnému domu měla buď městská část P. (pokud by šlo o dům obytný), nebo město P., pokud by šlo o dům neobytný (hotel, ubytovna atd.). Namítala, že Bytový podnik v P., s. p. měl oprávnění pouze ke správě majetku, ale nikoli k dispozici s ním, takže nemohl správu věci převést na jiný subjekt, ani jej **správou nemovitostí** pověřit. V dovolání také žalovaná vytkla odvolacímu soudu, že "se spokojil pouze s dopisem odboru výstavby **Obvodního úřadu** městské části, aniž by obsah tohoto dopisu sám zhodnotil", přičemž zdůraznila, že v dopise je uvedeno, kdy byla stavba povolena a kolaudována, nevyplývá ale z něho, "o jakou stavbu se jedná." Zdůraznila, že šlo o "typ bydlení na základě práva osobního užívání jiných místností určených k trvalému bydlení", že tento institut byl "zaveden do našeho právního řádu občanským zákoníkem ke dni 1. 4. 1964", a že "měl sloužit k zajištění bydlení určitých skupin obyvatelstva, které se chtěly věnovat vědě, umění a z tohoto důvodu jim byly vzdáleny tak prozaické věci, jako je péče o byt". Tvrdila, že pokud takto bydlicí lidé poté žádali o byt, byla žádost odmítnuta s odůvodněním, že jejich bytová situace je vyřešena. Vycházejíc z těchto argumentů žalovaná navrhla, aby **dovolací soud** zrušil rozhodnutí **odvolacího soudu** a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Žalobce se ve svém vyjádření ztotožnil s právním názorem odvolacího soudu a navrhl, aby **dovolání** bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) za splnění zákonné podmínky řízení - advokátního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), má formální i obsahové znaky uvedené v § 241 odst. 2 o. s. ř. a označuje také způsobilé dovolací důvody uvedené v § 241 odst. 3 písm. c/ a d/ o. s. ř. Přípustnost dovolání vyplývá z § 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., neboť dovolání směřuje proti **rozsudku**, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Vady řízení uvedené v § 237 odst. 1 o. s. ř., které působí zmatečnost, a k nimž přihlíží soud z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), stejně jako jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.), nebyly v dovolání namítány a jejich existence se ze spisu nepodává.

Prostřednictvím **dovolacího důvodu** podle § 241 odst. 3 písm. c/ o. s. ř., který **dovolatelka** označila, lze namítat, že skutková zjištění odvolacího soudu nemají v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Uvedený důvod je naplněn zejména tehdy, vzal-li soud v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nevyplývaly, ani jinak nevyšly v řízení najevo, anebo naopak pominul-li rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány. Skutkové zjištění nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska **hmotného práva**.

O nesprávné právní posouzení ve smyslu § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř. jde tehdy, posoudil-li odvolací soud věc podle **právní normy**, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný **skutkový stav** nesprávně aplikoval.

Ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1, odst. 3 věty první o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak je v dovolání obsahově vymezen.

Dovolatelka sice podrobněji nezdůvodňuje, v čem spatřuje naplnění dovolacího důvodu podle § 241 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., z obsahu podání (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) lze však dovodit, že její výtka se vztahuje k dokazování "dopisem odboru výstavby Obvodního úřadu městské části", který obsahoval údaje o povolení a kolaudaci stavby. Ve vztahu k důkazu touto listinou ale nelze odvolacímu soudu důvodně vytknout, že by vzal za prokázáno nějakou skutečnost, která z obsahu listiny nevyplývá, nebo že by naopak pominul něco, co z listiny zjištěno být mělo. Jiné námitky odpovídající dovolacímu důvodu podle § 241 odst. 3 písm. c/ o. s. ř. dovolání neobsahuje, takže je nutno uzavřít, že uvedený dovolací důvod (tvrzení, že skutková zjištění odvolacího soudu nemají v podstatné části oporu v provedeném dokazování), nebyl dovolatelkou uplatněn opodstatněně.

Pokud jde o druhý z dovolacích důvodů (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.), stalo se vzhledem k jeho obsahovému vymezení předmětem dovolacího přezkumu především právní posouzení aktivní **legitimace** žalobce a s tím související otázky, zda smlouva z 29. 12. 1995 byla smlouvou platnou, jak dovodil odvolací soud, či zda je neplatná, jak prostřednictvím uplatněných dovolacích argumentů (zejména pro tvrzený nedostatek práva Bytového podniku v P., s. p., převést správu předmětného domu na jiný subjekt) tvrdí **žalovaná**.

V ustanoveních § 1 až § 3 zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon č. 172/1991 Sb." nebo "zákon") jsou vymezeny věci, které dnem účinnosti zákona (dnem 24. 5. 1991) přešly z vlastnictví České republiky do vlastnictví obcí.

Z provedených důkazů vyplynulo, že k předmětnému domu (který byl vystavěn na základě rozhodnutí o přípustnosti stavby ze dne 17. 1. 1966), měl **právo hospodaření** a s ním hospodařil až do 31. prosince 1995 **Obvodní podnik bytového hospodářství v P.** a později **Bytový podnik v P.**, s. p.. Jelikož předmětný dům s přihlédnutím k právě uvedené charakteristice nelze podřadit ustanovením § 1 a § 2 zákona č. 172/1991 Sb., mohl by přejít z vlastnictví státu do vlastnictví obce jedině podle § 3 odst. 1 zákona, pokud by šlo o obytný dům ve smyslu § 59 odst. 1 tehdy platného zákona č. 41/1964 Sb., o hospodaření s byty, na nějž ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb. odkazuje v poznámce pod čarou.

Dovoláním nebyla napadena správnost skutkového zjištění, že předmětný dům nebyl určen kolaudačním rozhodnutím k užívání jako dům s byty, nýbrž šlo o dům sloužící k ubytování. Za tohoto stavu věci nešlo o obytný dům ve smyslu § 59 odst. 1 (ve spojení s § 62) tehdy platného zákona č. 41/1964 Sb., o hospodaření s byty, a k přechodu této věci z vlastnictví České republiky do vlastnictví obce nedošlo ani podle § 3 odst. 1 zákona č. 172/1991 Sb.

Předmětem smlouvy z 29. 12. 1995 byl převod práva hospodaření k tam uvedeným nemovitostem. Institut práva hospodaření byl původně upraven v § 64 až § 75 zákona č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník (dále též jen "hospodářský zákoník"). I když byl hospodářský zákoník dnem 1. 1. 1992 zrušen (srov. § 772 bod 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník - dále jen "obchodní zákoník"), nadále platilo - podle § 761 odst. 1 obchodního zákoníku - že až do vydání nové právní úpravy zákony Federálního shromáždění a národních rad se právo hospodaření státních organizací s majetkem státu řídí dosavadními předpisy, včetně ustanovení § 64, § 65 a § 72 až 74b hospodářského zákoníku. "Nová právní úprava", zmíněná v § 761 odst. 1 obchodního zákoníku, je obsažena až v zákoně č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a o jejím vystupování v právních vztazích, který zatím nenabyl účinnosti (nabude jí

dne 1. 1. 2001); proto v době uzavření smlouvy z 29. 12. 1995 se za "dosavadní předpis" ve smyslu § 761 odst. 1 obchodního zákoníku, kterým se řídilo právo hospodaření státních organizací s majetkem státu, pokládala - vedle zákona č. 109/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů - rovněž vyhláška č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, ve znění pozdějších předpisů, která byla vydána podle § 391 odst. 1 písm. a/ hospodářského zákoníku a podle § 75 téhož zákona, a která právo hospodaření upravila v ustanoveních § 4 až § 14 (citovaná vyhláška se ruší až ke dni 1. 1. 2001 - srov. § 66 bod 2 zákona č. 219/2000 Sb.).

I když pojem "právo hospodaření" není ve zmíněných právních předpisech (a ani jiných právních normách) definován, lze - s přihlédnutím k jeho úpravě v citovaných předpisech - dovodit, že uvedené právo v sobě zahrnuje jak oprávnění věc držet, užívat ji, nakládat s ní, tak i řadu povinností směřujících k zachování, účelnému využívání a ochraně takové věci, včetně uplatňování a hájení tohoto práva (i primárního vlastnického práva státu) v řízení před soudy a jinými orgány.

Byl-li tedy ke dni uzavření smlouvy ze dne 29. 12. 1995 předmětný dům ve vlastnictví státu (neboť na obec nepřešel), a měl-li k němu právo hospodaření, tj. právo definované v předchozím odstavci, tehdejší Bytový podnik v P., s. p., lze - s odkazem na důvody uvedené v napadeném rozsudku - souhlasit se závěrem, že smlouvou ze dne 29. 12. 1995 bylo platně převedeno právo hospodaření k předmětnému domu na **žalobce**, který je za tohoto stavu aktivně věcně legitimován k podání žaloby na vyklizení.

Podle § 871 odst. 1 obč. zák. právo osobního užívání bytu a právo užívání jiných obytných místností a místností nesloužících k bydlení vzniklé podle dosavadních předpisů, které trvá ke dni účinnosti tohoto zákona (zákon č. 509/1991 Sb.), se mění dnem účinnosti tohoto zákona na nájem.

Z citovaného **ustanovení** především vyplývá, že zákonná transformace na právo nájmu se týkala pouze zde výslovně uvedených právních vztahů; šlo o taxativní výčet, který nelze rozšiřovat na právní vztahy, jež zde výslovně vyjmenovány nejsou. Citované ustanovení je totiž ustanovením speciálním ve vztahu k obecnému přechodnému ustanovení (§ 868 obč. zák.).

Předpokladem zákonné transformace práva užívání obytných místností na právo nájmu ve smyslu ustanovení § 871 odst. 1 obč. zák. je, že takové právo ke dni účinnosti zákona č. 509/1991 Sb. trvalo - existovalo (stejný závěr, byť ve vztahu k transformaci práva osobního užívání bytu na právo nájmu ve smyslu § 871 odst. 1 obč. zák., byl vysloven v rozsudcích **Vrchního soudu** v Praze z 25. 8. 1995, sp. zn. 2 Cdo 162/94, a **Nejvyššího soudu** České republiky z 27. 3. 1997, sp. zn. 2 Cdon 335/97, uveřejněných pod č. 25 a 26 v příloze časopisu Soudní judikatura, sešit č. 10, ročník 1998, a v rozsudku Nejvyššího soudu České republiky z 15. 12. 1998, sp. zn. 2 Cdon 1330/97, uveřejněném ve stejném časopise pod pořadovým číslem 111, sešit č. 11, ročník 1999). Uvedený závěr, byť rovněž ve vztahu k transformaci práva osobního užívání bytu na právo nájmu, plyne i z rozsudku bývalého Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 8. 1992, sp. zn. 2 Cdo 8/92, uveřejněného pod č. 27 v sešitě č. 3 - 4 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i z nálezu pléna **Ústavního soudu** České republiky ze dne 22. 3. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 37/93, uveřejněného ve svazku č. 1 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu České republiky pod poř. č. 9. Vznik tohoto práva je nutno posoudit podle dosavadních předpisů (§ 868 obč. zák.), tj. podle **občanského zákoníku** ve znění před novelou provedenou zákonem č. 509/1991 Sb. (dále též jen "o. z."). Jak vyplývalo z § 190 odst. 1 a 2 o. z., nezbytným předpokladem uzavření dohody o odevzdání a převzetí místnosti do užívání, na jejímž základě vznikalo ve smyslu § 190 odst. 2 o. z. právo užívat obytnou místnost, bylo rozhodnutí o přidělení obytné místnosti, vydané místním národním výborem nebo jiným **orgánem** podle předpisů o hospodaření s byty. Právní skutečností, která působila vznik práva užívat obytnou místnost, sice byla dohoda o odevzdání a převzetí místnosti do užívání, avšak ta mohla být platně uzavřena pouze tehdy, jestliže jí výše zmíněné rozhodnutí příslušného orgánu o přidělení obytné místnosti předcházelo.

Rozhodnutí místního národního výboru o přidělení bytu bylo rozhodnutím vydaným ve **správním řízení** (zákon č. 71/1967 Sb.), stejnou povahu mělo i rozhodnutí ostatních orgánů příslušných k přidělení bytu podle předpisů o hospodaření s byty (§ 1 odst. 2 a § 58 odst. 4 zákona č. 71/1967 Sb.) - srov. též Občanský zákoník, Komentář, Díl I., vydaný nakladatelstvím Panorama v roce 1987, strana 549. Jelikož podle zákona č. 41/1964 Sb., o hospodaření s byty, podléhaly obytné místnosti (v zařízeních určených k trvalému bydlení) stejnému (tedy přidělovacímu) právnímu režimu, jako tomu bylo u bytů, vydávaly rozhodnutí o přidělení obytné místnosti - stejně jako rozhodnutí o přidělení bytů - místní národní výbory nebo jiné orgány příslušné podle předpisů o hospodaření s byty (§ 190 odst. 1 o. z.); i zde šlo tedy o rozhodnutí vydávaná ve **správním řízení**.

Z provedených důkazů nevyplývá, že by bylo ve vztahu k předmětné ubytovací jednotce vydáno ve **správním řízení** rozhodnutí o přidělení obytné místnosti **žalované** (§ 190 odst. 1 o. z.). Přitom v tzv. **řízení sporném** (jímž je i řízení v dané věci) tíží procesní povinnost tvrzení a povinnost důkazní toho z účastníků, který tvrdí skutečností, z nichž pro sebe vyvozuje příznivé právní následky. Tvrdila-li tedy **dovolatelka**, že se její právo užívat obytnou místnost opírá o ustanovení § 190 odst. 2 o. z., bylo na ní, aby nabídla důkazy, z nichž by vyplynula existence rozhodnutí ve smyslu tohoto zákonného ustanovení o přidělení obytné místnosti, jako předpokladu pro uzavření dohody o odevzdání a převzetí obytné místnosti do užívání, na jejímž základě takové právo vznikalo. Žalovaná však žádné důkazy týkající se zmíněného rozhodnutí nenabídla.

Při nedostatku rozhodnutí o přidělení obytné místnosti lze pokládat za správný závěr, že žalované nevzniklo podle právních předpisů platných do 31. 12. 1991 ve vztahu k předmětné bytovací jednotce právo užívat obytnou místnost, nemohlo proto existovat ke dni 1. 1. 1992, a nemohlo se podle § 871 odst. 1 věty první obč. zák. přeměnit na právo nájmu. **Sporný právní vztah** mezi účastníky se tedy řídí smlouvou ze dne 1. 11. 1990 o užívání předmětné bytovací jednotky, a ani dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř. tak nebyl dovolatelkou uplatněn opodstatněně.

Protože správnost rozhodnutí **odvolacího soudu** se dovolatelce prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů (§ 241 odst. 3 písm. c/ a d/ o. s. ř.) zpochybnit nepodařilo, a protože zároveň - jak již bylo uvedeno - zde nejsou vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), **Nejvyšší soud** - aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) - dovolání podle § 243b odst. 1 věta před středníkem o. s. ř. zamítl.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 243b odst. 4 věty první, § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o. s. ř. a o skutečnost, že žalobci v tomto stadiu řízení nevznikly prokazatelné výlohy spojené s uplatňováním či bráněním práva, na jejichž náhradu by jinak proti žalované, která v dovolacím řízení nebyla úspěšná, měl právo.

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 19. prosince 2000
JUDr. Hana M ü l l e r o v á , v.r.
předsedkyně senátu

Text č. 4

JUZGADO CENTRAL DE LO PENAL
AUDIENCIA NACIONAL
MADRID

C/ GARCIA DE GUTIERREZ, 1

Tfno.: 917096422/23/24 Fax: 917096425

N.I.G.: 28079 27 2 2020 0000685

ORGANO JUDICIAL ORIGEN: **JUZGADO CENTRAL INSTRUCCION** N° : 003

PROCEDIMIENTO: DILIGENCIAS PREVIAS PROC. ABREVIADO 0000024 /2020

PROCEDIMIENTO ABREVIADO N° :0000006 /2021 CC

ACUSADO: Gustavo

Procurador: ADOLFO MORALES HERNANDEZ-SANJUAN

Abogado: CAR.LES PERDIGUERO GARRETA

MINISTERIO FISCAL

MAGISTRADO-JUEZ: D. JOSE MANUEL FERNANDEZ PRIETO GONZALEZ

SENTENCIA N° 7/2022

En Madrid, a 7 de marzo de dos mil veintidós.

VISTO en juicio oral y público, por el Ilmo. Sr. D. José Manuel Fernández-Prieto González, Magistrado-Juez del **Juzgado Central de lo Penal** de la **Audiencia Nacional**, el procedimiento abreviado 6/2021 seguido por un **delito** contra la Corona, procedente de las diligencias previas del procedimiento abreviado 24/2020 seguidas en el **Juzgado Central de Instrucción** n° 3, contra Gustavo , nacido el NUM00 de 1984, hijo de Onesimo y de Rita , natural de Montbrió del Camp, Tarragona, de solvencia no determinada, sin antecedentes penales y en libertad provisional por esta causa, representado por el **Procurador** D. Adolfo Morales Hernández Sanjuan, y defendido por el **Letrado** D. Carles Perdiguero Garreta, siendo parte, asimismo el **Ministerio Fiscal**. El juicio ha tenido lugar en fecha 1 de marzo de 2022.

ANTECEDENTES DE HECHO

PRIMERO.- El **Ministerio Fiscal**, elevando a definitivas sus conclusiones provisionales, calificó los **hechos de autos** como constitutivos de un **delito** contra la Corona previsto y penado en los artículos 491-1º, y 490-3º del **Código Penal**, estimando como responsable en concepto de **autor** al **acusado** Gustavo , sin la concurrencia de circunstancias modificativas de responsabilidad criminal del Código Penal, y solicitando se le impusiera la **pena** de cuatro meses **multa** con **cuota diaria** de 6 euros. Así como al pago de las costas.

SEGUNDO.- La **Defensa** del **acusado** Gustavo , en igual trámite, elevando a definitivas sus conclusiones provisionales, solicitó la **libre absolución** de su **patrocinado**.

HECHOS PROBADOS

Ha quedado probado y así se declara que: el **acusado** Gustavo , mayor de edad y sin antecedentes penales computables a efectos de reincidencia, a las 21:05 horas del día 18 de marzo de 2020, coincidiendo con el discurso que dio S.M. el Rey Felipe VI por televisión sobre la pandemia del COVID-19, publicó en abierto un mensaje en la red

social· Twitter, en el perfil DIRECCION000), con el siguiente tenor: "En serio. Tallem-li el coll a aquet fill de puta , estem tardant. # Alberto / En serio. Cortémosle el cuello a este hijo de puta , estamos tardando . # Alberto " . Dicho perfil tenía un total de 168 seguidores y permanecía activo desde enero de 2014.

En el mismo perfil de Twitter el acusado con ocasión de otros discursos (del Rey el 24 de diciembre de 2019 o de la Princesa de Asturias, Dª. Josefa el 4 de noviembre de 2019), el 25 de diciembre de 2019 publicó en catalán el siguiente mensaje: "No he visto el #DiscursoDel Rey pero solo con el resumen casi como una otitis . Cuanta mierda y mentira desde su pedestal anacrónico y post franquista . #Chusma" . El 4 de noviembre de 2019 publicó el siguiente mensaje: " ' Te lo diré en castellano : Me importa una mierda el idioma que hables . Vestida de rojo o de verde , eres puta . . . tu y tu es tirpe" Publicando una noticia del diario El País sobre el discurso dado por la Princesa Josefa en catalán con ocasión de los premios Princesa de Girona.

También en diciembre de 2019 desde el mismo perfil publicó contenidos contra España (retuit del perfil DIRECCION001 en el que se lee "Fu ck# Spain / JódeteEspaña " , DIRECCION002 comenta " Severino / siempre ") , contra las **Fuerzas y Cuerpos de Seguridad** (Policía, Guardia Civil y Mossos) y dos tuits recordando el fallecimiento de dos miembros de ETA. En el publicado el 21 de diciembre de 2019, el investigado publicó el mensaje en catalán " 41 años de su asesinato" con una foto del miembro de ETA Ruperto (Luis María) publicada por el perfil de Twitter Arran L'Hospitalet.

FUNDAMENTOS DE DERECHO

PRIMERO.- Como cuestión previa ha de darse respuesta a las cuestiones previas alegadas por la **defensa** en el **acto del plenario**. A la pretensión de que el **acusado** declarara en último lugar, ya se resolvió el día del juicio acordándose mantener el orden normal de todos los juicios del **orden penal**, en los que el primero en declarar es el acusado, desde el momento en que por la **defensa** no se alegó ningún motivo por el que hubiera de alterarse tal orden, y teniendo presente que el acusado goza siempre del derecho a la última palabra.

Se solicita también la nulidad de las diligencias que constan practicadas en relación con la autoría de los hechos, al haberse practicado las mismas con **vulneración del derecho de defensa**, y a la tutela judicial efectiva, recogido en el artículo 24 de la CE, vulneración del derecho al secreto de las comunicaciones, suponiendo la nulidad probatoria sancionada por el art. 11 de la LOPJ (Folios 19 a 22, 31 a 34 y, 52 a 57) de las actuaciones. Este motivo de nulidad no se llega a comprender, pues la autoría del delito ha de ser declarada en la sentencia y no policialmente. Por otro lado, las capturas de pantallas son tomadas de la autoría del delito ha de ser declarada en la sentencia y no policialmente.

Por otro lado, las capturas de pantallas son tomadas de la red social Twitter en el perfil DIRECCION000) de unos mensajes emitidos en abierto y por lo tanto visible para cualquiera, por lo que no se puede sostener sin más, como pretende la **defensa** sin mayores explicaciones, que se esté ante secreto alguno, pues resulta una obviedad que · lo que es público no constituye ningún secreto. Tampoco se entiende en que pueda consistir la supuesta vulneración del derecho de defensa que se aduce en una disertación harto confusa y de difícil comprensión en torno a unas conversaciones telefónicas del **letrado defensor** con la policía, con la que al parecer se pretende sostener que para efectuar la identificación del perfil de usuario la policía se valió de la llamada que les realizó el Letrado defensor · enmarcada dentro del ejercicio del deber profesional y del **derecho de defensa**. En esta mera alegación, en su gran vaguedad, difícilmente puede apreciarse vulneración alguna del derecho de defensa, cuando nunca se refiere que el **Letrado · defensor** fuera obligado, compelido o engañado a decir nada a la policía; y lo que es más importante no se dice que es lo que el Letrado manifestó de forma voluntaria a la policía y supuestamente permitió a ésta llegar a determinar que era el acusado el titular del perfil en que se emitían los mensajes. Tampoco debe olvidarse que el artículo 416 de ' la LEOCR dispensa de la obligación de declarar al **Abogado del procesado** respecto a los hechos que éste le hubiese confiado en su calidad de defensor, pero dispensar no es prohibir. Basta acudir al diccionario de la RAE para constatar que dispensar equivale a eximir. En otros términos, el citado precepto exime al **Letrado defensor** de la obligación de declarar que con carácter genérico establece el art. 410 de la **ley procesal penal** a todos los que residan en territorio español, nacionales o extranjeros.

Más, que legalmente se le exima de esa obligación, no significa que no pueda declarar voluntariamente y en este supuesto que lo dicho por él sea inocuo y no pueda tenerse en consideración, y ello con independencia de la responsabilidad en que pudiera incurrir el **Letrado** si desvelare secretos de su **defendido** (art. 199 CP), o si perjudicara de forma manifiesta los intereses de su **defendido**. (artículo 467 CP).

SEGUNDO . - **Los hechos declarados probados son legalmente constitutivos de un delito contra la corona previsto y penado en el art. 491.1 en relación con el art. 490.3 del Código Penal**, al concurrir en el caso concreto todos los elementos del tipo: injuriar al Rey de España, cuando no se encuentra en el ejercicio de sus funciones ni con motivo u ocasión de las mismas. Así queda plenamente acreditado de la prueba practicada en juicio, y en concreto:

1º. De la documental unida a las actuaciones de la que claramente se constata como en el perfil de Twiter del acusado se encontraban las frases reflejadas en los hechos probados, y entre ellas, al folio nº 6 de las actuaciones, consta unido el pantallazo de la que dice "En serio. Tallem-li el coll a aquet fill de puta , estem tardant. # Alberto En serio. Cortémosle el cuello a este hijo de puta , estamos tardando. # Alberto " .

2°. De las declaraciones Vertidas en juicio por los funcionarios de Policía nº NUM001 y nº NUM002 , que son concluyentes al referir como realizan las capturas de pantalla de las referidas frases que se encontraban en el perfil de Twiter del acusado.

3°. De las declaraciones que el propio **acusado** realiza en juicio donde, tras serle leídas las frases obrantes en los documentos en que constan los pantallazos, reconoce de forma expresa ser el autor de todas ellas y, entre ellas; de la que dice "En serio. Tallem-li el coll a aquet fill de puta, estem tardant. # Alberto " , así como ser él mismo quien las publicó en su perfil de Twiter, que en aquel momento tenía poco más de 100 seguidores, que su intención era denunciar una institución retrograda que no necesitamos en el siglo XXI.

De todas las frases publicadas por el **acusado** resulta incuestionable que la primera de ellas que dice "Tallemlí el coll a aquet fill de puta, estem tardant. # Alberto " , publicada a las 21:05 horas del día 18 de marzo de 2020, coincidiendo con el discurso que dio S.M. el Rey. Felipe VI por televisión sobre la pandemia del COVID-19, es claramente injuriosa pues por tal ha de tenerse el llamar a otra persona hijo de puta. Esta expresión injuriosa, en cuanto es dirigida de forma clara y expresa contra el Rey, cuando no se encuentra en el ejercicio de sus funciones, y es propagada por escrito y con publicidad a un número indeterminado de personas, son constitutivas del **delito** previsto y penado en el art. 491-1. No teniendo justificación ni en la crítica, ni en la libertad de expresión, pues para mostrar una convicción antimonárquica no se precisa llegar al insulto, ni acompañar el mismo con una invitación pública a cortar el cuello, expresión esta última que refleja el claro ánimo de injuriar que guiaba al sujeto al llamar hijo de puta al monarca.

A este respecto debe recordarse con **Sentencia de la Sala Segunda del Tribunal Supremo** nº 192/2001 de 14 Febrero de 2001, que por lo que se refiere a los límites de la crítica, como manifestación de la libertad de expresión y opinión, es doctrina reiterada la de que el ejercicio de la libertad de expresión . (también el derecho a la información) no puede justificar sin más el empleo de expresiones o apelativos insultan-Ces, injuriosos o vejatorios que exceden del derecho de crítica y son claramente atentatorios para la honorabilidad de aquél cuyo comportamiento o manifestaciones se critican, incluso si se trata de persona con relevancia pública, pues la Constitución no reconoce el derecho al insulto (SSTC 105/1990, 85/1992, 336/1993, 42/1995, 76/1995, 78/1995, 176/1995 y 204/1997).

El resto de las frases publicadas por el acusado en su twiter podrán ser de mejor o peor gusto, pero no contienen ninguna frase susceptible de ser calificadas de injuriosa contra el Rey. No puede obviarse qué en el escrito de conclusiones provisionales, · elevadas a definitivas por el **Ministerio Fiscal,** se califican los hechos como constitutivos de un solo **delito** de injurias a la corona, y no de varios diferentes, dejando patente el propio **Ministerio Público** en vía de informe que la **acusación** se dirige por esta única frase y que el resto de las frases contenidas en su escrito de conclusiones es a los meros efectos de acreditar el ánimo que guiaba al acusado al proferir aquel mensaje con la expresión de fill de puta.

En consecuencia, centrada así la **acusación**, el único objeto del juicio puede ser éste, quedando al margen cualquier otro supuesto **delito de amenazas**, odio, o de cualquier otro tipo, en que tanto hincapié realiza la **defensa** en vía informe, y sobre los que obviamente, por mor del principio acusatorio, no ha de pronunciarse el **juzgador** en la **sentencia**, por no ser objeto de acusación. Así señala la sentencia del **Tribunal Constitucional** nº 170/2002 de 30 de septiembre que " el debate con contradictorio recae no sólo sobre los hechos sino también sobre la calificación jurídica ". En consecuencia, el pronunciamiento del **Tribunal** debe efectuarse precisamente en los términos del debate tal como han sido planteados en las pretensiones de la acusación, no pudiendo el Tribunal "apreciar hechos o circunstancias que no han sido objeto de consideración en la misma, ni sobre las cuales, por lo tanto, el acusado ha tenido ocasión de defenderse".

Ahora bien, también hemos destacado que la congruencia sólo requiere la identidad del hecho punible y la homogeneidad de las calificaciones jurídicas y que lo decisivo para que la posible vulneración del principio acusatorio adquiera relevancia constitucional "no es la falta de homogeneidad formal entre objeto de acusación y objeto de **condena**, es decir el ajuste exacto y estricto entre los hechos constitutivos de la pretensión penal y **los hechos declarados probados por el órgano judicial**, sino la efectiva constancia de que hubo elementos de hecho que no fueron ni pudieron ser debatidos plenamente por la **defensa** lo que exige ponderar las circunstancias concretas que concurren en cada caso para poder determinar lo que resulta esencial al principio acusatorio: que el acusado haya tenido oportunidad cierta de defenderse de una **acusación** en un debate contradictorio con la acusación".

TERCERO.- Del indicado **delito** contra la corona es criminalmente responsable en concepto de **autor**, de los artículos 27 y 28 del **Código Penal**, el. **acusado** Gustavo por la participación directa, material y voluntaria que tuvo en su **ejecución**. Así queda plenamente probado, como se dijo el fundamento anterior, de las declaraciones que en el **acto del plenario** vierte el propio acusado reconociendo que fue él quien en su perfil DIRECCION000) publicó en abierto en la red social Twitter el mensaje "En serio. Tallem-li el coll a aquet fill de puta, estero tardant. # Alberto /. Que se ve contrastada con el propio tenor de los mensajes publicados en su página web y que se acompañan en la documental obrante en las **actuaciones**, y por las **declaraciones** de los agentes de policía que atestiguan en juicio.

CUARTO. En la realización del expresado **delito** no concurren en el **acusado** Gustavo ninguna circunstancia modificativa de responsabilidad criminal.

QUINTO. - Respecto a la **pena** a imponer a Gustavo , no concurriendo circunstancias modificativas de la responsabilidad criminal, se individualiza la pena, dentro de la mitad inferior, en el mínimo legalmente previsto, en cuatro meses **multa** con **cuota diaria** de 6 euros, con responsabilidad personal subsidiaria de un día de prisión por cada dos cuotas gravedad del hecho, y las circunstancias del **acusado** y no apareciendo ninguna circunstancia que permita imponer otra más grave.

Respecto de la **cuota de multa** impuesta de 6 euros diarios hay que poner de manifiesto que, como se indica en la STS de 11 de Julio de 2001 y en el **Auto** de dicho **Tribunal** de 18 de Octubre de 2001, el nivel mínimo de la **pena** de **multa** en el **Código Penal** debe quedar reservado para casos extremos de indigencia o miseria, por lo que en casos ordinarios en que no concurren dichas circunstancias extremas resulta adecuada la imposición de una **cuota prudencial** situada en el tramo inferior, próxima al mínimo, como sucede con la cuota diaria de 6 euros. Situación de indigencia que en absoluto puede atribuirse del **acusado** en cuanto ni fue alegada ni probada en el juicio, por lo que se estima como adecuada la cuota impuesta en tanto se encuentra, ya se ha dicho dentro del tramo inferior de la **pena**.

SEXTO.- Las costas procesales han de imponerse a los **autores** de todo **delito**, a tenor de lo establecido en el art. 123 del **Código Penal**.

VISTOS, además de los citados, los preceptos legales y demás de general y pertinente aplicación,

FALLO

Que DEBO CONDENAR Y CONDENO al **acusado** Gustavo , como criminalmente responsable de un **delito** contra la Corona, ya definido, sin la concurrencia de la circunstancia modificativa de la responsabilidad criminal, a la **pena** de cuatro meses **multa**, con **cuota diaria** de 6 euros, con responsabilidad personal subsidiaria de un día de privación de libertad por cada dos cuotas día impagadas; y .al pago de las costas causadas en el presente **procedimiento**.

Así, por esta mi **sentencia**, contra la que cabe interponer recurso de apelación ante la **Sala de lo Penal** de esta **Audiencia Nacional**, que se interpondrá, en su caso, ante este. mismo **Juzgado** en el plazo de diez días, contados a partir del siguiente al de la última notificación, **lo pronuncio, mando y firmo**.

PUBLICACION.- Leída y publicada la anterior sentencia por el Ilmo. Sr. **Magistrado-Juez** que la firma, estando celebrando **Audiencia Pública** en el mismo día de la fecha. **Doy fe**

Text č. 5

AUDIENCIA NACIONAL

SALA DE LO PENAL

SECCIÓN 002

Teléfono: 917096572-70 Fax: 917096578

20107

N.I.G.: 28079 27 2 2021 0001292

ROLLO DE SALA: PROCEDIMIENTO ABREVIADO 0000013 /2021

PROCEDIMIENTO DE ORIGEN:DILIGENCIAS PREVIAS PROC. ABREVIADO 0000047 /2021

ÓRGANO DE ORIGEN: **JUZGADO CENTRAL INSTRUCCION** nº : 004

ILTMOS. SRES.MAGISTRADOS: ILMO. SR D. JOSÉ ANTONIO MORA ALARCÓN (Presidente) ILMO. SR.D.

FERNANDO ANDREU MERELLES ILMO. SR. D. JOSE RICARDO DE PRADA SOLAESA (Ponente)

SENTENCIA nº 1/2022

En Madrid a doce de enero de dos mil veintidós

Se ha visto en juicio oral y público la causa penal que consta en el encabezamiento por **delito contra la salud pública** de sustancias que no causan grave daño para la salud. Resultan acusados en la misma:

Pedro Enrique , de nacionalidad italiana, con pasaporte italiano NUM000 , nacido en Nápoles el NUM001 /1947, hijo de Alexis y Elsa , sin antecedentes penales, en prisión por esta causa (incluyendo la **detención**) desde el día 1-6-21. Defendido por el **letrado** D. José Luis Benítez García.

Artemio , de nacionalidad senegalesa, con pasaporte senegalés NUM002 , nacido en Ndiangal (Senegal), el NUM003 /1957, hijo de Bruno y Guillerma y sin antecedentes penales, en prisión por esta causa (incluyendo la detención) desde el día 1-6-21. Defendido por la **letrada** Dª Bibiana Jiménez Hernández.

Eulalio , de nacionalidad senegalesa, con pasaporte senegalés NUM004 , nacido en Dakar (Senegal) el NUM005 /1986, hijo de Francisco y Regina , sin antecedentes penales, en prisión por esta causa (incluyendo la detención) desde el día 1-6-21. Defendido por la **letrada** Dª Bibiana Jiménez Hernández.

Isaac , pasaporte senegalés NUM006 , nacido en Kaolack (Senegal) el NUM007 /1963. Hijo de Leoncio y María Dolores . Sin antecedentes penales, en prisión por esta causa (incluyendo la detención) desde el día 1-6-21. Defendido por la letrada Dª Bibiana Jiménez Hernández.

Todos ellos han comparecido personalmente privados de libertad, con sus defensas letradas, en la sesión de juicio celebrado el día 11 de enero de 2022. Ha actuado como representante del **Ministerio Fiscal**, única parte **acusadora**, D. Luis Ibáñez.

I.- ANTECEDENTES

PRIMERO.- En la sesión de juicio celebrado el día 11 de enero de 2022, tras la práctica de la prueba propuesta y no renunciada por las parte, sin planteamiento de cuestiones previas, el **Ministerio Fiscal** ha elevado a definitiva su calificación provisional, calificado los hechos como constitutivos de un **delito de tráfico de drogas de sustancia** que no causa grave daño a la salud, de los artículos 368, 369.1, 5º, 370.3º, primer y segundo párrafo (extrema gravedad por cantidad de sustancia y utilización de embarcación), todos ellos del **Código Penal**.

Del que son responsables en concepto de **autores** (art 28 del Código Penal) los cuatro **acusados**: Pedro Enrique , Artemio . Eulalio , Isaac , sin que concurren en ninguno de ellos circunstancias modificativas de la responsabilidad criminal, por lo que procede imponer a Pedro Enrique la pena de prisión de 6 años, **inhabilitación especial** para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la **condena, multa** de 41.000.000,00 de euros, otra multa de 41.000.000,00 de euros (y en su caso, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 2 meses por cada multa), y costas proporcionales. A Artemio , la pena de prisión de 5 años, **inhabilitación especial** para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena, multa de 41.000.000,00 de euros, otra multa de 41.000.000,00 de euros (con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 2 meses por cada multa), y costas proporcionales. A Eulalio , la pena de prisión de 5 años, **inhabilitación especial** para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena, multa de 41.000.000,00 de euros, otra multa de 41.000.000,00 de euros (con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 2 meses por cada multa), y costas proporcionales. A Isaac , la pena de prisión de 5 años, **inhabilitación especial** para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena, multa de 41.000.000,00 de euros, otra multa de 41.000.000,00 de euros (con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 2 meses por cada multa), y costas proporcionales.

Igualmente, que procedía acordar al amparo del art. 374 CP el comiso definitivo de los efectos intervenidos, así como de la embarcación, con destino al Fondo de Bienes Decomisados de acuerdo con la Ley 17/03 de 29 de mayo, además de la destrucción de la droga aprehendida si no se hubiese ya verificado.

La **defensa** del **acusado** Pedro Enrique solicitó la apreciación de la atenuante de confesión de su **defendido** y la imposición de una pena de cuatro años de prisión al haber admitido los hechos.

La defensa de Artemio . Eulalio , Isaac , solicitó la libre **absolución** de sus **defendidos**.

II.- HECHOS PROBADOS

1. Sobre las 5.15 horas del día 01/06/2021, la embarcación auxiliar del patrullero SACRE de la **Dirección Adjunta de Vigilancia Aduanera**, abordó en la posición Lat 28° 05' N Log 13° 41' O a la embarcación pesquera " DIRECCION000 " (matrícula) de pabellón de Mongolia, ante las sospechas de que pudiera transportar sustancia estupefaciente.

Tras proceder al abordaje los policías actuantes pudieron comprobar a simple vista en una mera inspección de seguridad en la navegación, dado el estado de deterioro que presentaba, que el barco llevaba en la bodega, únicamente cubierta su entrada por un toldo, una gran cantidad de fardos de los habitualmente utilizados para contener hachís. Ante ello, el capitán del barco inmediatamente reconoció ante los agentes actuantes que se trataba de haschis.

Conducida hasta el puerto de Las Palmas, se practicó el pertinente **registro** acordado judicialmente, en el que se intervinieron 700 fardos de resina de hachís, lo que suponía un peso total de 20.512,78 kilogramos de la referida sustancia. La sustancia intervenida en la embarcación hubiera alcanzado en el mercado clandestino en su venta al por mayor la cantidad de 40.635.817,20 euros.

2. La referida embarcación estaba tripulada por el nacional italiano Pedro Enrique , nacido en 1947, quien ejercía de capitán y había enrolado como tripulación a los ciudadanos senegaleses Artemio (1957) , Eulalio (1987) y Isaac (1963), ofreciendo a cada uno de ellos una cantidad de dinero por la expedición y reparación de la embarcación, sin que conste si en el inicial pacto estuviera previsto el **alijo** y transporte de droga en el barco ni en todo caso la cantidad de ésta y demás pormenores, que eran conocidos por el capitán Pedro Enrique . Este había recibido a cambio de una cantidad de dinero procedente de personas desconocidas, el encargo de realizar la operación.

En su recorrido, el barco recibió la carga de una gran cantidad de hachís en algún punto del Atlántico cercano a las aguas territoriales marroquíes y se disponía a transportarlo a la península ibérica o a cualquier otro lugar desconocido del continente europeo o para su trasvase a otra embarcación.

3. Todos los **acusados** son mayores de **edad penal** y no consta que tuvieran antecedentes penales.

III.- RAZONAMIENTOS JURIDICOS

PRIMERO.- **ANALISIS PROBATORIO.- A.PRUEBA PRACTICADA.-** El anterior relato de hechos probados resulta de la prueba practicada en el **acto del juicio**. Se produjo en dicho acto el reconocimiento de los hechos por parte del **acusado** Pedro Enrique , quien ejercía funciones de capitán del barco. Manifestó haber recibido el encargo puntual de llevar a cabo el transporte de la droga de terceras personas a quienes no identificó que le pagarían 100.000 € y tenía que contratar a la tripulación a quienes ofreció 10.000€ para ello a cada uno de los otros tres acusados. Cuando fueron interceptados el 1 de junio hacia días que habían embarcado la droga y la tenían previsto desembarcar o trasvasar en un punto próximo a Guinea Conakri y Sierra Leona.

Los otros acusados Artemio , Eulalio y Isaac negaron haber tenido cualquier clase de participación en el **alijo** de la droga en el barco e incluso en el caso de Isaac tener conocimiento de la existencia de la droga en el barco ya que fue cargada en el mismo cuando se encontraba durmiendo. Manifestaron haber sido contratados como mecánicos para reparar el barco y trasladarlo hasta Senegal, haber sido en todo momento engañados por Pedro Enrique y que éste les retuvo el pasaporte.

Declararon como **testigos** los NUMA NUM008 como jefe de la embarcación SACRE y responsable máximo de la operación, quien ordenó el abordaje del pesquero sospechoso y su traslado hasta el puerto de Las Palmas. Y el NUMA NUM009 , como jefe del dispositivo que mediante una embarcación auxiliar abordó al " DIRECCION000 ", quien relato el hallazgo de la droga en un examen superficial de la embarcación dado que presentaba un fuerte golpe en un costado que podía comprometer la navegación y que encontraron fardos sin esconder en la bodega cuyo contenido se veía desde cubierta y solo cubierto por un toldo. El capitán del barco les dijo que era droga y acompañaron al barco hasta el puerto de Las Palmas. El resto de los **testigos** NUMAS intervinientes en el operativo propuestos fueron renunciados. Los pormenores de la operación ratificados por los testigos comparecientes que declararon en el **acto** de la vista constan en el **atestado policial** y resto de documental dados por reproducidos por todas las partes.

B. VALORACION PROBATORIA.- El tribunal tiene especialmente en cuenta el reconocimiento de hechos realizado por el capitán del barco el acusado Pedro Enrique , a cuya declaración ha de dársele plena credibilidad, al menos en sus aspectos generales, en relación con su participación con pleno conocimiento y voluntad en los hechos y respecto de los otros coencausados, que también lo hicieron, aunque le surjan dudas al tribunal respecto a si conocían los pormenores y la forma en que se vieron involucrados en el transporte de la droga.

Las **declaraciones** de la tripulación no resultan creíbles en relación con que no tuvieran ninguna relación ni conocimiento del **alijo** de la droga en el barco o que se vieron forzados a participar en ello. No prestaron una **declaración** consistente en el indicado sentido y resultan abrumadores los elementos indiciarios que muestran la imposibilidad de la carga y transporte de 20.000 kilogramos de sustancia estupefaciente sin su concurso y participación, en una pequeña embarcación únicamente con cuatro tripulantes, el capitán de 74 años, con escasa contextura física y los tres marineros acusados, de edades y contextura física muy diferente, mucho más fuerte, en la que la droga viajaba en una bodega a la vista y conocimiento de toda la tripulación, además de las propias características que implican una operación de carga o trasvase de 700 fardos de droga con el indicado peso.

Si le surgen importantes dudas al tribunal sobre si los marineros senegaleses conocían de antemano las características de la droga, peso, etc..., como también de cómo se produjo su enrole en el barco y si efectivamente pudieron no haber sido informados inicialmente de la auténtica finalidad de la expedición y que fuera luego, a lo largo de la misma, cuando se vieran envueltos en ella, ofreciéndoles dinero y aceptando finalmente su participación voluntaria en la misma. Estas dudas deben jugar en favor de los **acusados**, aunque no hasta el punto de llegar a considerarlos ajenos a unos hechos en los que se encuentran implicados en los términos expresados, y en los a poco que hubieran querido no se hubieran visto involucrados.

SEGUNDO.- CALIFICACION JURIDICA. Los anteriores hechos son constitutivos de un **delito de tráfico de drogas de sustancia** que no causa grave **daño a la salud**, de los artículos 368, 369.1, 5º, 370.3º (extrema gravedad por cantidad de sustancia y utilización de embarcación), todos ellos del **Código Penal**, si bien la participación en los mismos es distinta, dependiendo de los acusados, en los términos que veremos a continuación.

TERCERO.- AUTORIA Y PARTICIPACIÓN DELICTIVA. Del expresado **delito** son responsables en concepto de **autores** (art 28 del CP), en cuanto al tipo básico del art 368 y 369.1.5º CP, todos los **acusados**. Sin embargo, por las dudas que le surgen al tribunal respecto de la forma en cómo se desarrolló el enrolamiento de la marinería y para qué y su no información sobre la entidad y características y destino de la operación, debemos considerar que no disponían del mínimo control o disponibilidad y ni siquiera previo ni concreto conocimiento sobre aspectos esenciales de ésta y únicamente participaron en hechos establecidos por otros. Los propias características del tipo del **delito** del art 368 y

sus verbos rectores (tráfico, promover favorecer, facilitar...) y la propia entidad de los actos de participación, no permiten degradar la conducta a otras formas de participación distintas de la autoría, aunque sí permiten discriminar la atribución o imputación respecto de circunstancias agravantes específicas, de tal manera que las contenidas en el art 370.3º, del CP, que resultan plenamente **imputables** al capitán del barco, Sr. Pedro Enrique, por el contrario no resultan **atribuibles** a los acusados marineros senegaleses.

CUARTO.- CIRCUNSTANCIAS MODIFICATIVAS DE LA RESPONSABILIDAD CRIMINAL. Concorre respecto del acusado Pedro Enrique la circunstancia atenuante de del nº 4 del art 21 del CP, al haber manifestado ya desde el inicio de la intervención policial la existencia de la droga en el interior del barco, aunque su postura procesal variara posteriormente, pero al haber reanudado dicha posición de confesión de hechos en el acto del juicio, o al menos debe valorarse como circunstancia analógica del nº 7 en relación con el nº 4 del mencionado art. 21 CP, con idéntico resultado penológico.

QUINTO.- **PENAS.** A) Determinación. Procede por ello imponer a Pedro Enrique, aplicando una rebaja en grado de la inicialmente solicitada contra él por el **Ministerio Fiscal**, la pena de prisión de 4 años, **inhabilitación especial** para el derecho de **sufragio pasivo** durante el tiempo de la **condena, multa** de 41.000.000,00 de euros, otra multa de 41.000.000,00 de euros y, en su caso, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes por cada multa. Procede imponer a Artemio la pena de prisión de 3 años, **inhabilitación especial** para el derecho de **sufragio pasivo** durante el tiempo de la **condena, multa** de 41.000.000,00 de euros, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes. Procede imponer a Eulalio la pena de prisión de 3 años, **inhabilitación especial** para el derecho de **sufragio pasivo** durante el tiempo de la **condena, multa** de 41.000.000,00 de euros, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes. Procede imponer a Isaac la pena de prisión de 3 años, **inhabilitación especial** para el derecho de **sufragio pasivo** durante el tiempo de la **condena, multa** de 41.000.000,00 de euros, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes.

El tribunal ha establecido las anteriores **penas** en atención a las reglas generales de determinación de las penas establecidas en el **CP** y a las circunstancias personales concretas concurrentes en cada **acusado**, complementadas con las previsiones de sustitución de penas que establece el tribunal en los párrafos siguientes.

B) Posibilidad de sustitución parcial por expulsión del territorio español. De acuerdo con el art 89.1 del **CP**, tratándose los **acusado** Artemio, Eulalio y Isaac de ciudadanos extranjeros no comunitarios procede tener en cuenta las previsiones del art 89 CP, si bien estableciendo que por las razones expuestas en el mismo, tales como que por ser necesario para asegurar la defensa del orden jurídico y preservar la confianza en la vigencia de la norma penal, necesariamente deberán cumplir penitenciarmente al menos la mitad de la **pena privativa de libertad** impuesta (18 meses), pudiéndose, **si prestan conformidad con ello** y oyendo al **MF** al respecto, sustituir la pena restante por su expulsión del territorio español por termino de 10 años, periodo durante el que no podrán ingresar en el mismo.

Respecto del **acusado** Pedro Enrique, el tribunal tiene en cuenta la previsión contenida en el art 89.4 parr. segundo **CP**, al tratarse de ciudadanos de la UE y al no concurrir las especiales razones que se indican en el precepto. No obstante, todo ello, sin perjuicio de que el tribunal acuerde lo correspondiente, tras oír al **MF**, si así lo solicita tras haber cumplido penitenciarmente la mitad de la **pena** impuesta (24 meses).

SEXTO.- **No procede hacer pronunciamiento expreso en materia de responsabilidad civil.**

SEPTIMO.- **COMISO.**- Procede acordar al amparo del art. 374 CP el comiso definitivo de los efectos intervenidos, incluido el dinero existente en la embarcación, de así como de la embarcación misma, con destino al Fondo de Bienes Decomisados de acuerdo con la Ley 17/03 de 29 de mayo. Respecto de la droga procede acordar en este acto su destrucción si ello no se hubiese ya hecho con anterioridad.

COSTAS.- Procede su imposición a los **acusados condenados** por partes iguales arts 123 CP y 240.2 LECRim
Por todo ello, la SALA ACUERDA,

III.- PARTE DISPOSITIVA

CONDENAR A:

A Pedro Enrique, como **autor** responsable de los **delitos** contra la salud publica descritos, con la circunstancia atenuantes también descritas, a la pena de prisión de CUATRO (4) años, **inhabilitación especial** para el derecho de **sufragio pasivo** durante el tiempo de la **condena, multa** de 41.000.000,00 de euros, otra multa de 41.000.000,00 de euros, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes por cada **multa**, y pago de la parte correspondiente de las **costas procesales**.

A Artemio, como autor responsable de los delitos contra la salud publica descritos, sin la concurrencia de circunstancia modificativas de la responsabilidad, a la pena de prisión de TRES (3) años, **inhabilitación especial** para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena, multa de 41.000.000,00 de euros, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes, y pago de la parte correspondiente de las costas procesales.

A Eulalio , como autor responsable de los delitos contra la salud publica descritos, sin la concurrencia de circunstancia modificativas de la responsabilidad, a la pena de prisión de TRES (3) años, inhabilitación especial para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena, multa de 41.000.000,00 de euros, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes, y pago de la parte correspondiente de las costas procesales.

A Isaac , como autor responsable de los delitos contra la salud publica descritos, sin la concurrencia de circunstancia modificativas de la responsabilidad, a la pena de prisión de TRES (3) años, inhabilitación especial para el derecho de sufragio pasivo durante el tiempo de la condena, multa de 41.000.000,00 de euros, con la responsabilidad personal subsidiaria por impago de 1 mes, y pago de la parte correspondiente de las costas procesales..

Todos ellos con la posibilidad de sustitución parcial por **expulsión del territorio** español expresada en el Razonamiento Jurídico Quinto de esta resolución. No procede hacer pronunciamiento expreso en materia de responsabilidad civil. Se acuerda el COMISO definitivo de los efectos intervenidos, incluido el dinero existente en la embarcación y el incautado personalmente a los encausados, así como de la embarcación misma, a los que se dará el destino regulado en favor del Fondo de Bienes Decomisados de acuerdo con la Ley 17/03 de 29 de mayo. Igualmente, la destrucción de la droga, si ello no se hubiese ya hecho con anterioridad.

Así lo decidimos por esta sentencia que firmamos electrónicamente los miembros del tribunal.

PUBLICACIÓN: En la misma fecha fue leída y publicada la anterior resolución por el Ilmo. Sr/a. Magistrado que la dictó, celebrando Audiencia Pública. Doy fe.

DILIGENCIA: Seguidamente se procede a cumplimentar la notificación de la anterior resolución. Doy fe